

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Thematisch ambtsbericht Tamils in Sri Lanka

Datum juni 2024

Colofon

Plaats
Opgesteld door
Status

Den Haag
Afdeling Ambtsberichten (DAF/AB)
VERSIE 1.0

Inhoud

	Colofon	2
	Inleiding	6
1	Algemeen	7
1.1	Land en volk	7
1.2	Staatsinrichting	8
1.3	Burgeroorlog (1983-2009)	8
1.4	Openbare orde en veiligheidsinstanties	10
1.4.1	Leger	10
1.4.2	Politie	10
1.4.3	Department of Immigration and Emigration	11
1.4.4	Department for Registration of Persons	12
1.4.5	Inlichtingendienst	12
1.5	Registratiesystemen	12
2	Politieke en maatschappelijke ontwikkelingen	14
2.1	De vier presidenten sinds 2005	14
2.1.1	Het presidentschap van Mahinda Rajapaksa - eerste termijn (2005-2010)	14
2.1.2	Het presidentschap van Mahinda Rajapaksa - tweede termijn (2010-2015)	14
2.1.3	Het presidentschap van Maithripala Sirisena (2015-2019)	17
2.1.4	Het presidentschap van Gotabaya Rajapaksa (2019-2022)	20
2.1.5	Het presidentschap van Ranil Wickremasinghe (vanaf juli 2022)	25
2.2	Ontwikkelingen met betrekking tot het 13 ^{de} amendement	26
2.3	Rol van de Rajapaksa's sinds juli 2022	27
2.4	Rol van de LTTE sinds het einde van de burgeroorlog	27
2.5	Rol van Tamil politieke partijen	28
3	Wetgeving en rechtsbescherming	30
3.1	Prevention of Terrorism Act	30
3.1.1	Pogingen tot aanpassing van de PTA	31
3.1.2	Gedetineerden op grond van de PTA	32
3.2	Online Safety Act	34
3.3	Human Rights Commission Sri Lanka	34
3.3.1	Binnengekomen klachten en afhandeling van binnengekomen klachten	36
4	Identiteit en documenten	38
4.1	Identificatieplicht	38
4.2	Identiteits- en reisdocumenten	38
4.2.1	Nationale identiteitskaart	38
4.2.2	Nationaal paspoort	40
4.3	Nationaal Personenregister	40
4.3.1	Strafrechtelijke gegevens en opsporingsgegevens	41
5	Mensenrechten	42
5.1	Positie van Tamils	42
5.1.1	Economische mogelijkheden	43
5.1.2	Militarisering van het noorden en oosten	44
5.1.3	Positie van personen die in verband worden gebracht met de LTTE	45
5.1.4	'Welfare centres'	49

5.1.5	Monitoring	50
5.1.6	Bewegingsvrijheid	51
5.1.7	Uitreis.....	52
5.1.8	Tamil organisaties	52
5.2	Positie van journalisten, politieke opposanten en mensenrechtenactivisten	53
5.2.1	Journalisten.....	53
5.2.2	Politieke opposanten	56
5.2.3	Mensenrechtenactivisten	57
5.2.4	Internet en sociale media	59
5.2.5	Problemen van de kant van derden.....	61
5.3	Situatie in gevangenissen	62
6	Terugkeer	64
6.1	Procedure bij terugkeer op luchthaven	64
6.1.1	Littekens en tatoeages	65
6.1.2	Check van online activiteiten	65
6.1.3	Gezichtsherkenningstechnologie.....	66
6.2	Problemen na terugkeer	66
6.2.1	Arrestaties.....	66
6.2.2	Bejegening van Tamils tijdens het terugkeerproces	66
6.2.3	Monitoring van teruggekeerde Tamils.....	67
6.2.4	Illegale uitreis.....	68
6.3	Terugkeer van familieleden van oud-leden van de LTTE	68
6.4	Terugkeer na betrokkenheid bij Tamil organisaties buiten Sri Lanka	68
6.5	Stoplist en watchlist.....	69
6.6	Verhoogde aandacht van de autoriteiten	70
7	Bijlagen	71
7.1	Gebruikte afkortingen	71
7.2	Geraadpleegde openbare bronnen	72
7.2.1	Rapporten en publicaties	72
7.2.2	Nieuwsbronnen	80
7.2.3	Websites	80
7.3	Kaart van Sri Lanka	82

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de vragen en aandachtspunten in de Terms of Reference (ToR) van het ministerie van Justitie en Veiligheid, die is vastgesteld op 24 november 2023. Deze ToR is samen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website van de rijksoverheid.

In dit thematisch ambtsbericht wordt de situatie van Tamils in Sri Lanka beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielaanvragen en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen asielzoekers. De verslagperiode beslaat de periode van oktober 2014 tot en met april 2024. Het ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen gedurende de onderzochte periode. Het is geen beleidsstuk en geeft niet de visie van de regering of het beleid jegens een land of regio weer, noch bevat het conclusies ten aanzien van het vreemdelingenbeleid.

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van openbare en vertrouwelijke bronnen waarbij gebruik is gemaakt van zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie. Bij de opstelling is onder meer informatie gebruikt van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), vakliteratuur, berichtgeving in de media en relevante overheidsinstanties. De passages in dit ambtsbericht berusten op meerdere bronnen, tenzij anders vermeld of in het geval van algemeen onbetwiste feiten. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in de bijlagen bij dit ambtsbericht.

Een deel van de gebruikte informatie is ingewonnen tijdens een onderzoeksmissie naar Colombo en Jaffna die plaatsvond in februari 2024. In dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van informatie van tijdens deze missie gehouden interviews met relevante en deskundige bronnen ter plaatse. Daarnaast is informatie gebruikt die onder andere verkregen is via de diplomatieke vertegenwoordiging van Nederland in Sri Lanka en afkomstig is uit gesprekken en correspondentie buiten de onderzoeksmissie om. Die informatie is voornamelijk gebruikt ter ondersteuning van en aanvulling op passages die zijn gebaseerd op openbare informatie. De bronnen zijn in het voetnotenapparaat aangemerkt als 'vertrouwelijke bron' en voorzien van een datum.

1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden enkele basisgegevens en instituties van Sri Lanka kort beschreven.

1.1 Land en volk

Sri Lanka (officieel: de Democratische Socialistische Republiek Sri Lanka) is iets kleiner dan Nederland en België samen, en heeft ongeveer 22 miljoen inwoners. Het land bestaat uit negen provincies: Western, Eastern, Southern, Northern, Central, North Central, North Western, Sabaragamuwa en Uva. De grootste stad, zetel van de uitvoerende en rechtsprekende instanties en commerciële hoofdstad is Colombo, in Western Province. De wetgevende instanties zetelen in de administratieve hoofdstad, Sri Jayewardenepura Kotte (net buiten Colombo).¹

Volgens de meest recente volkstelling uit 2012 waren de grootste bevolkingsgroepen in Sri Lanka de Singalezen (circa 75% van de bevolking), de Tamils (circa 15%, van wie 11% zogenoemde Sri Lankaanse Tamils en 4% zogenoemde Indiase Tamils²) en de Sri Lankaanse moslims (circa 9%).³ Meer recente bronnen gaan nog steeds uit van die demografische verdeling.⁴ De meeste Singalezen zijn boeddhistisch, de meeste Tamils hindoeïstisch (met een kleine christelijke minderheid).⁵ In Northern Province (hoofdstad: Jaffna) zijn de Tamils de grootste bevolkingsgroep (93,8% van de bevolking volgens de census van 2012). Ook in Eastern Province (hoofdstad: Trincomalee) is een groot deel van de bevolking Tamil (39,5%), maar die provincie is demografisch gemengder dan Northern Province: er wonen veel moslims (36,9%) en een kleinere groep Singalezen (23,2%). In de andere provincies maken Singalezen de meerderheid van de bevolking uit. In de provincies Central en Uva wonen grote groepen Indiase Tamils.⁶ In Colombo

¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 6, 6 juni 2013; Sri Lanka Red Cross Society (SLRCS), *Provinces*, <https://www.redcross.lk/sri-lanka-country-profile/provinces/>, geraadpleegd op 18 september 2023; Central Intelligence Agency (CIA), *The World Factbook (2022 Archive): Sri Lanka: Country summary*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2022/countries/sri-lanka/summaries/#geography>, geraadpleegd op 18 september 2023; United Nations Population Fund (UNFPA), *World Population Dashboard: Sri Lanka*, <https://www.unfpa.org/data/world-population/LK>, geraadpleegd op 18 september 2023; The World Bank, *World Development Indicators*, <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&country=LKA>, geraadpleegd op 18 september 2023.

² 'Sri Lanka Tamils' (soms 'Ceylon Tamils' of 'Jaffna Tamils' genoemd) is de benaming die wordt gegeven aan de afstammelingen van Tamil-sprekende groepen die eeuwen geleden vanuit zuid-India naar Sri Lanka migreerden. 'Indiase Tamils' (soms 'Up Country Tamils' of 'Estate Tamils' genoemd) is de benaming die wordt gegeven aan de afstammelingen van Tamil-sprekende groepen die later, vaak in de Britse koloniale periode, naar Sri Lanka kwamen (Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples: Sri Lanka*, <https://minorityrights.org/country/sri-lanka/>, geraadpleegd op 18 september 2023).

³ Ministry of Finance and Planning, Department of Census and Statistics (supported by UNFPA Sri Lanka), *Census of population and housing, 2012: Key findings*, pagina 20, 12 december 2014. Vindbaar op: <https://srilanka.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Census-2012.pdf>.

⁴ CIA, *The World Factbook (2022 Archive): Sri Lanka: Country summary*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2022/countries/sri-lanka/summaries/#geography>, geraadpleegd op 18 september 2023; Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples: Sri Lanka*, <https://minorityrights.org/country/sri-lanka/>, geraadpleegd op 18 september 2023.

⁵ United States Department of State (USDoS), *Sri Lanka 2022 International religious freedom report*, 15 mei 2023; Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples: Sri Lanka*, <https://minorityrights.org/country/sri-lanka/>, geraadpleegd op 18 september 2023.

⁶ Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 23, 2 mei 2024; Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples: Sri Lanka*, <https://minorityrights.org/country/sri-lanka/>, geraadpleegd op 18 september 2023; Ministry of Finance and Planning, Department of Census and Statistics, *Census of Population and Housing - 2012*, <http://www.statistics.gov.lk/PopHouSat/CPH2012Visualization/htdocs/index.php?usecase=indicator&action=Map&indId=10>, geraadpleegd op 20 mei 2024.

bestond in 2012 de bevolking voor zo'n 11% uit Tamils.⁷ De officiële talen van Sri Lanka zijn het Singalees en het Tamil.⁸

1.2 Staatsinrichting

Sri Lanka heeft een presidentieel stelsel. De president is zowel staatshoofd, regeringsleider als opperbevelhebber van de krijgsmacht. De president beschikt over belangrijke bevoegdheden. Hij benoemt (en ontslaat) de leden van het kabinet, schrijft verkiezingen uit en staat aan het hoofd van de politie. De president wordt door middel van algemene verkiezingen gekozen voor vijf jaar, met een limiet van twee termijnen.⁹ De meest recente presidentsverkiezing vond plaats op 16 november 2019. Gotabaya Rajapaksa werd tot president verkozen. Onder druk van grootschalige protesten, gericht tegen overheidsbeleid dat tot een zware economische crisis had geleid, diende Rajapaksa op 14 juli 2022 echter zijn ontslag in. Het parlement benoemde Ranil Wickremasinghe (*United National Party*, UNP) tot president (zie ook paragraaf 2.1.4). Naar planning vindt tussen 17 september en 17 oktober 2024 de volgende presidentsverkiezing plaats.

De wetgevende macht berust bij het parlement, dat uit één kamer bestaat. De 225 afgevaardigden worden voor een termijn van vijf jaar gekozen in 22 kiesdistricten. Het kabinet is verantwoording schuldig aan het parlement.¹⁰ De meest recente parlementsverkiezingen vonden plaats op 5 augustus 2020. De *Sri Lanka People's Front* (*Sri Lanka Podujana Peramuna*, SLPP) won 145 van de 225 parlementszetels. SLPP-leider en voormalig president Mahinda Rajapaksa, broer van toenmalig president Gotabaya Rajapaksa, werd verkozen tot premier.¹¹ Ook hij zat zijn termijn echter niet uit. Onder druk van grootschalige protesten diende Mahinda Rajapaksa op 9 mei 2022 zijn ontslag in. Hij werd opgevolgd door Ranil Wickremasinghe. Nadat deze twee maanden later tot president werd benoemd, nam Dinesh Gunawardena (SLPP) het premierschap over (zie ook paragraaf 2.1.4).¹²

Naast presidentiële en parlementaire verkiezingen zijn er in Sri Lanka provinciale en gemeentelijke verkiezingen.¹³

1.3 Burgeroorlog (1983-2009)

Tussen 1983 en 2009 was Sri Lanka verwickeld in een burgeroorlog tussen de Sri Lankaanse overheid en de *Liberation Tigers of Tamil Eelam* (hierna: LTTE; ook wel 'Tamil Tijgers' genoemd¹⁴) die streefden naar de stichting van een onafhankelijke staat in het noorden en oosten van het land, *Tamil Eelam* genaamd.¹⁵ Na

⁷ Department of Census and Statistics, *Census of population and housing of Sri Lanka; Table A3: Population by divisional secretariat, ethnic group and sex*, 2012. Vindbaar op: <http://www.statistics.gov.lk/pophousat/cph2011/pages/activities/Reports/District/Colombo/A3.pdf>.

⁸ CIA, *The World Factbook: Sri Lanka: People and society*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/sri-lanka/#people-and-society>, geraadpleegd op 29 maart 2024.

⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina's 6-7, 6 juni 2013; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 12-13, 23 december 2021.

¹⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 7, 6 juni 2013.

¹¹ Election Commission of Sri Lanka, *Parliament elections 2020: Votes, seats & national list seats by party*, 7 augustus 2020. Vindbaar op: <https://elections.gov.lk/>.

¹² Al Jazeera, *Sri Lanka swears Dinesh Gunawardena in as new prime minister*, 22 juli 2022.

¹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 7, 6 juni 2013.

¹⁴ Voor verdere informatie over de LTTE, zie ook: Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), *Kennisbank Terroristische Organisaties; Organisaties; Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)*, <https://kennisbankterrorisme.nctv.nl/organisaties/liberation-tigers-of-tamil-eelam-ltte>.

¹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2011)*, pagina's 5-10, 26 oktober 2011; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 9, 6 juni 2013.

verschillende (internationale) pogingen om tot een vredesakkoord of wapenstilstand te komen, startte de Sri Lankaanse regering onder president Mahinda Rajapaksa in augustus 2006 een grootschalig militair offensief tegen de LTTE.¹⁶ In 2007 veroverden regeringstroepen Eastern Province op de LTTE, en verplaatsten het offensief richting Northern Province.¹⁷ Met name deze laatste fase van de burgeroorlog werd gekenmerkt door een grootschalige intensivering van het geweldsniveau. Regeringstroepen vielen in Northern Province burgers en burgerdoelen aan, en weigerden de bevolking voedsel en medicijnen. Troepen van de LTTE beletten op hun beurt burgers gebieden onder haar controle te verlaten, om veiliger gebieden op te zoeken. Herhaalde oproepen van de overheid aan de LTTE om de wapens neer te leggen sorteerden geen effect. De LTTE gaf te kennen dat zij wel akkoord ging met een staakt-het-vuren, maar geen afstand zou doen van de wapens. De regering weigerde, en intensifieerde de militaire strijd.¹⁸ Officiële cijfers over aantallen burgerdoden ontbreken, maar volgens sommige bronnen vielen tijdens dit laatste regeringsoffensief - met name vanaf september 2008 - circa 40.000 Tamil burgerslachtoffers. Veel van hen kwamen om als gevolg van beschietingen en bombardementen door Sri Lankaanse legereenheden op niet-militaire doelen in Northern Province (met name in het district Vanni).¹⁹

Het offensief eindigde op 18 mei 2009, toen de regering berichtte dat de LTTE militair was verslagen. Ook bevestigde de regering de dood van de leider van de LTTE, Vellipulai Prabhakaran, en andere leiders van de organisatie. Daarmee kwam na 26 jaar een einde aan de burgeroorlog in Sri Lanka, waarbij in totaal naar schatting tussen 80.000 en 100.000 doden waren gevallen. Daaronder waren naar schatting tienduizenden burgers, velen van hen in de laatste fase van de oorlog.²⁰

¹⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 9, 6 juni 2013. Voor een meer uitgebreide beschrijving van gebeurtenissen in de periode 1983-2009, zie: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina's 6-12, 1 september 2010 en: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011)*, pagina's 5-10, 26 oktober 2011.

¹⁷ USDoS, *Country Reports on Terrorism 2007 - Sri Lanka*, 30 april 2008; The New Humanitarian, *Sri Lanka: Conflict timeline*, 28 april 2009; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 10, 1 september 2010.

¹⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 12, 1 september 2010.

¹⁹ USDoS, *Report to Congress on incidents during the recent conflict in Sri Lanka*, 2009; Council on Foreign Relations, *The Sri Lankan conflict*, 18 mei 2009; The Independent, *Up to 40,000 civilians 'died in Sri Lanka offensive'*, 12 februari 2011; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General's Panel of Experts on accountability in Sri Lanka*, 31 maart 2011; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General's internal review panel on United Nations actions in Sri Lanka*, november 2012; Ratner, Steven R. "Accountability and the Sri Lankan Civil War," in: *American Journal of International Law* 106, no. 4, 2012; BBC News, *Sri Lanka government publishes war death toll statistics*, 24 februari 2012; Georg Frerks, "'Life after death': Remembering the 'Tamil Tigers' in North-East Sri Lanka," in: *Civil Wars*, pagina 5, 10 februari 2023.

²⁰ Human Rights Watch (HRW), *World Report 2010; Events of 2009*, pagina 347, 2010; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General's Panel of Experts on accountability in Sri Lanka*, 31 maart 2011; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 9, 6 juni 2013; Al Jazeera, *Sri Lanka starts count of civil war dead*, 28 november 2013; BBC News, *Sri Lanka civil war: Rajapaksa says thousands missing are dead*, 20 januari 2020; Reuters, *Sri Lanka faces U.N. scrutiny over civil war crimes*, 23 maart 2021. Voor een meer uitgebreide beschrijving van gebeurtenissen in de periode 1983-2009, zie: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina's 6-12, 1 september 2010 en: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011)*, pagina's 5-10, 26 oktober 2011.

1.4 Openbare orde en veiligheidsinstanties

1.4.1 Leger

De Sri Lankaanse krijgsmacht bestaat uit drie onderdelen: de landmacht, de luchtmacht en de marine. De president is de opperbevelhebber van de krijgsmacht en benoemt de minister van Defensie, de Commandant der Strijdkrachten (*Chief of Defence Staff*, CDS) en de commandanten van de verschillende legeronderdelen.²¹

De Sri Lankaanse landmacht bestaat uit ongeveer 20 infanteriedivisies en verschillende onafhankelijke brigades en regimenten.²² Sri Lanka kent geen militaire dienstplicht.²³

Volgens gegevens van de Wereldbank waren in 2020 317.000 mensen werkzaam voor de Sri Lankaanse krijgsmacht. Dat was een stijging ten opzichte van 2015, toen er 265.200 mensen werkzaam waren.²⁴ Uitgaven aan de strijdkrachten lagen volgens gegevens van de Wereldbank tussen 2015 en 2022 tussen 1,4% en 2,4% van het bruto binnenlands product (BBP) en tussen 8,6% en 12,5% van de totale overheidsuitgaven.²⁵ De omvang van de strijdkrachten daalde na 2020, tot circa 260.000 manschappen in 2023, van wie 200.000 bij de landmacht. In januari 2023 kondigde de minister van Defensie aan dat de omvang van de landmacht verder zou worden teruggebracht, tot 135.000 soldaten in 2024, en 100.000 in 2030. Dit zou voornamelijk een bezuinigingsmaatregel zijn, voortkomende uit de economische recessie.²⁶

1.4.2 Politie

De Sri Lankaanse politie is onderdeel van het ministerie van Openbare Veiligheid (*Ministry of Public Security*). Aan het hoofd van de organisatie staat de inspecteur-generaal van politie (*Inspector General of Police*, IGP), die wordt benoemd door de president. De politieorganisatie is verdeeld in 9 provinciale afdelingen, die ieder onder leiding staan van een senior plaatsvervangend inspecteur-generaal van politie (*Senior Deputy Inspector General*, SDIG). De provinciale afdelingen zijn onderverdeeld in 45 districtsafdelingen (*territorial divisions*). Elke afdeling heeft meerdere politiebureaus. In totaal waren er aan het einde van de verslagperiode

²¹ UN Human Rights Council, *Report of the OHCHR investigation on Sri Lanka (OISL) (A/HRC/30/CRP.2)*, pagina's 25-31, 16 september 2015; Global Security, *Sri Lanka - Ministry of Defence*, <https://www.globalsecurity.org/military/world/sri-lanka/mod.htm>, geraadpleegd op 21 november 2023.

²² CIA, *The World Factbook: Sri Lanka: Military and Security*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/sri-lanka/#military-and-security>, geraadpleegd op 21 november 2023.

²³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 58, 6 juni 2013; CIA, *The World Factbook: Field Listing: Military service age and obligation*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/military-service-age-and-obligation/>, geraadpleegd op 21 november 2023; Sri Lanka Ministry of Defence, *Army Act*, https://www.defence.lk/Publication/army_act, geraadpleegd op 23 november 2023.

²⁴ The World Bank, *Data: Armed forces personnel, total - Sri Lanka*, <https://data.worldbank.org/>, geraadpleegd op 21 november 2023.

²⁵ The World Bank, *Data: Military expenditure (current USD) - Sri Lanka*, <https://data.worldbank.org/>, geraadpleegd op 21 november 2023; The World Bank, *Data: Military expenditure (% of GDP) - Sri Lanka*, <https://data.worldbank.org/>, geraadpleegd op 21 november 2023.

²⁶ Financial Times, *Sri Lanka to slash size of its military by a third by 2024*, 13 januari 2023; Reuters, *Sri Lanka to slash military by a third to cut costs*, 13 januari 2023; Defense and Security Monitor, *Sri Lanka announces major cut to armed forces*, 17 januari 2023; The Defense Post, *Sri Lanka to reduce military size by a third*, 20 januari 2023; CIA, *The World Factbook: Sri Lanka: Military and Security*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/sri-lanka/#military-and-security>, geraadpleegd op 21 november 2023. Zie ook: Daniel Alphonsus / National University of Singapore, Institute of South Asian Studies, *South Asia Scan; Sri Lanka's post-war defence budget: Overspending and underprotection*, november 2021; UN Human Rights Council, *Situation of human rights in Sri Lanka: Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/54/20)*, pagina 7, 6 september 2023.

607 politiebureaus in het land.²⁷ Daarnaast kent de politie 80 functionele afdelingen (*functional divisions*), die zich landelijk toeleggen op gespecialiseerde taken zoals communicatie, onderzoek, verkeerscontrole of ondersteunende taken. Twee van deze functionele divisies zijn de *Criminal Investigation Department* en de *Terrorism Investigation Division*.²⁸

1.4.2.1 Criminal Investigation Department

De *Criminal Investigation Department* (CID) is verantwoordelijk voor het onderzoek naar zware misdaden, zoals moord en verkrachting, en de georganiseerde misdaad. Het departement speelt echter ook een rol in antiterreur-operaties en het immigratieproces op de nationale luchthaven. CID-functionarissen zijn niet geüniformeerd. De CID is door de jaren heen door deskundigen veelvuldig in verband gebracht met de intimidatie van politieke tegenstanders, gedwongen verdwijningen en het martelen van gevangenen.²⁹ Volgens bronnen was met name de detentielocatie op de vierde verdieping van het CID-hoofdkantoor in Colombo berucht.³⁰ Eén bron voegde hier overigens aan toe dat de locatie in de volksmond weliswaar "fourth floor" genoemd, maar in feite op de vijfde verdieping van het gebouw is gesitueerd.³¹

1.4.2.2 Terrorism Investigation Division

Ook de *Terrorism Investigation Division* (TID; soms aangeduid als de *Counterterrorism Investigation Division*, CTID) valt onder de verantwoordelijkheid van de SDIG van de Criminal Investigation Department. De TID heeft tot taak het uitvoeren van onderzoek naar terroristische activiteiten zoals beschreven in de antiterreurwet (*Prevention of Terrorism Act*, PTA - zie ook paragraaf 3.1). Ook de TID is door de jaren heen door deskundigen veelvuldig in verband gebracht met de intimidatie van politieke tegenstanders, gedwongen verdwijningen en het martelen van gevangenen. Volgens bronnen was met name de detentielocatie op de zesde verdieping van het TID-hoofdkantoor in Colombo berucht.³²

1.4.3 Department of Immigration and Emigration

De Sri Lankaanse Immigratie- en Emigratiedienst (*Department of Immigration and Emigration*, DIE) is onderdeel van het ministerie van Openbare Veiligheid. De dienst is verantwoordelijk voor het toezicht op toegang tot, en vertrek uit Sri Lanka.³³ De DIE heeft een hoofdkantoor in Colombo en regionale kantoren in Matara (Southern

²⁷ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 28-29, 16 september 2015; Sri Lanka Police, *Performance Report 2019*, pagina 5, 2020; Sri Lanka Police, *History*, https://www.police.lk/?page_id=6537#, geraadpleegd op 8 maart 2024.

²⁸ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 28-29, 16 september 2015; Sri Lanka Police, *Performance Report 2019*, pagina 6, 2020; Sri Lanka Police, *History*, https://www.police.lk/?page_id=6537#, geraadpleegd op 21 november 2023.

²⁹ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 30, 74, 75, 78, 86-87, 16 september 2015; International Truth and Justice Project (ITJP), *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina's 4, 11, 12, 21, 23, 38, september 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 40, 47, 49, 23 december 2021.

³⁰ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina 30, 16 september 2015; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina 52, september 2021.

³¹ Vertrouwelijke bron, 10 april 2024.

³² UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina 30, 16 september 2015; ITJP, *Terrorism Investigation Division: Sri Lankan police*, september 2019; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina's 4, 52, september 2021; HRW, "In a legal black hole": Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act, pagina 44, 7 februari 2022; Amnesty International, *Urgent Action: Student leaders arbitrarily detained*, 8 november 2022.

³³ Department of Immigration and Emigration, <https://www.immigration.gov.lk/>, geraadpleegd op 23 november 2023.

Province), Kandy (Central Province), Vavuniya (Northern Province) en Kurunegala (North Western Province).³⁴

1.4.4 *Department for Registration of Persons*

De Sri Lankaanse Dienst Personenregistratie (*Department for Registration of Persons*, DRP) is ook onderdeel van het ministerie van Openbare Veiligheid. De DRP is onder meer verantwoordelijk voor de afgifte van nationale identiteitskaarten (*National Identity Card*, NIC) en het verzamelen en bijhouden van persoonsgegevens in een nationaal personenregister (*National Personal Registry*).³⁵ De DRP heeft in elke provincie een provinciaal kantoor, en er zijn DRP-afdelingen in de 335 regionale kantoren (*Divisional Secretariats*) die door het land verspreid zijn.³⁶

1.4.5 *Inlichtingendienst*

De Sri Lankaanse inlichtingendienst *State Intelligence Service* (SIS) valt onder het ministerie van Defensie en is verantwoordelijk voor inlichtingenverzameling in binnen- en buitenland.³⁷ De dienst speelt in sommige gevallen ook een rol in het immigratieproces op de nationale luchthaven (zie paragraaf 6.1).³⁸ Na afloop van de burgeroorlog was de SIS verantwoordelijk voor het traceren, re-integreren en monitoren van oud-leden van de LTTE.³⁹ Ook houdt de dienst zich naar verluidt bezig met toezicht op, onder meer, journalisten, maatschappelijke organisaties en mensenrechtenactivisten (zie ook paragraaf 5.2).⁴⁰

1.5 **Registratiesystemen**

Het centrale registratiesysteem van Sri Lankaanse burgers heet het National Personal Registry. De DRP is belast met het verzamelen en bijhouden van persoonsgegevens in dit elektronische register.⁴¹ Het register is operationeel sinds 1972 en bevat de persoonsgegevens van tussen de 16 en 17 miljoen Sri Lankaanse burgers van vijftien jaar en ouder. Op basis van dit register worden nationale identiteitskaarten afgegeven (NIC), die burgers nodig hebben voor administratieve handelingen als het aanvragen van een paspoort of een rijbewijs, het openen van een bankrekening, stemmen, of om bij controleposten te tonen. Meer dan negentig overheidsinstanties hebben toegang tot het National Personal Registry, maar alleen

³⁴ Department of Immigration and Emigration, *Contact details, Regional offices*, https://www.immigration.gov.lk/pages_e.php?id=32, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁵ Department for Registration of Persons, *Overview*, <https://drp.gov.lk/en/overview.php>, geraadpleegd op 21 november 2023.

³⁶ Department for Registration of Persons, *Home*, <https://drp.gov.lk/en/home.php>, geraadpleegd op 21 november 2023; Department for Registration of Persons, *Divisional office*, https://drp.gov.lk/en/divisional_office.php, geraadpleegd op 21 november 2023.

³⁷ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina 28, 16 september 2015; Kerl Fernando, 'Identifying the core challenge in the post-war peace setting in Sri Lanka: A focus on peace attitudes,' in: *Proceedings in Defence & Strategic Studies, 9th International Research Conference-KDU, Sri Lanka*, pagina 36, 2016.

³⁸ UK Home Office, *Country information and guidance; Sri Lanka: Tamil separatism (version 3.0)*, pagina 36, augustus 2016; UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 57, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 47, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³⁹ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 15, 16, 20 januari 2020; Rohan Gunaratna en Bodhana Perera, 'Sri Lanka: The evolution of an offensive intelligence culture,' in: Shaffer, R., *The handbook of Asian intelligence cultures*, pagina's 309-322, 2022.

⁴⁰ UN Human Rights Council, *Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka: Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/46/20)*, pagina 10, 9 februari 2021.

⁴¹ Department for Registration of Persons, *Overview*, <https://drp.gov.lk/en/overview.php>, geraadpleegd op 21 november 2023.

de DRP is bevoegd om informatie in het register op te nemen of aan te passen.⁴² Zie paragraaf 4.3 voor meer informatie over het register.

Ook kent Sri Lanka een centraal strafrechtelijk registratiesysteem.⁴³ Zie paragraaf 4.3.1 voor meer informatie over dit systeem.

⁴² Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

⁴³ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

2 Politieke en maatschappelijke ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden allereerst de belangrijkste politieke en bestuurlijke ontwikkelingen weergegeven sinds oktober 2014. Hierna wordt ingegaan op ontwikkelingen rond het 13de amendement op de grondwet, de huidige rol van de Rajapaksa-familie, de huidige rol van de LTTE en de huidige rol van politieke partijen van Tamil-signatuur.

2.1 De vier presidenten sinds 2005

Sri Lanka kende tijdens de verslagperiode vier presidenten: Mahinda Rajapaksa, Maithripala Sirisena, Gotabaya Rajapaksa en Ranil Wickremasinghe.

2.1.1 *Het presidentschap van Mahinda Rajapaksa - eerste termijn (2005-2010)*

Mahinda Rajapaksa, op dat moment zittend premier en politiek leider van de *United People's Freedom Alliance* (UPFA), werd op 17 november 2005 verkozen tot president van Sri Lanka.⁴⁴ Rajapaksa stond bekend als een hardliner met veel steun onder Singalese nationalistten, die beloofde de politieke en militaire strijd tegen de LTTE die toen hevig woedde, verder op te voeren.⁴⁵

2.1.1.1 Beëindiging van de burgeroorlog

In de eerste termijn van president Rajapaksa was zijn meest zichtbare wapenfeit de overwinning op de LTTE. Op 18 mei 2009 werd de beweging militair verslagen (zie ook paragraaf 1.3).⁴⁶

2.1.2 *Het presidentschap van Mahinda Rajapaksa - tweede termijn (2010-2015)*

De overwinning op de LTTE vergrootte de populariteit van president Rajapaksa onder de Sri Lankaanse bevolking. Op 26 januari 2010 werd hij herkozen met een ruime meerderheid van 57,8% van de stemmen, tegenover 40% voor zijn uitdager Sarath Fonseka (*New Democratic Front*, NDF).⁴⁷

2.1.2.1 Verzoeningspolitiek

Onder nationale en internationale druk om vermeende oorlogsmisdrijven tijdens de laatste fase van de burgeroorlog te onderzoeken, creëerde president Rajapaksa in mei 2010 een verzoeningscommissie (*Lessons Learnt and Reconciliation*

⁴⁴ European Union, *EU Election observation mission Sri Lanka 2005; Final report on the presidential elections*, 17 november 2005; The Guardian, *Hardliner wins Sri Lankan presidency*, 18 november 2005; International Foundation for Electoral Systems (IFES), *Election Guide: Elections for Sri Lankan presidency*, Nov. 17, 2005, <https://www.electionguide.org/elections/id/1986/>, geraadpleegd op 2 oktober 2023.

⁴⁵ BBC News, *Hardliner wins Sri Lanka election*, 18 november 2005; The Guardian, *Hardliner wins Sri Lankan presidency*, 18 november 2005; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 9, 1 september 2010; Breedveld, P., *Sri Lanka's failed reconciliation under the presidencies of Mahinda Rajapaksa and Maithripala Sirisena: A story of clashing nationalisms in a heavily polarized country*, 2021; Deutsche Welle (DW), *The rise and fall of Sri Lanka's powerful Rajapaksa dynasty*, 13 juli 2022.

⁴⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 9, 6 juni 2013. Voor een meer uitgebreide beschrijving van gebeurtenissen in de periode 1983-2009, zie: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina's 6-12, 1 september 2010 en: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011)*, pagina's 5-10, 26 oktober 2011.

⁴⁷ The Guardian, *President Mahinda Rajapaksa wins Sri Lanka election*, 27 januari 2010; DW, *The rise and fall of Sri Lanka's powerful Rajapaksa dynasty*, 13 juli 2022; IFES, *Election Guide: Elections for Sri Lankan presidency*, Jan. 26, 2010, <https://www.electionguide.org/elections/id/1986/>, geraadpleegd op 2 oktober 2023.

Commission, LLRC). Deze kreeg tot taak aanbevelingen te doen ter bevordering van "de nationale eenheid en verzoening."⁴⁸ Op 16 december 2011 presenteerde de LLRC haar rapport, dat conclusies en bijna 300 aanbevelingen bevatte. Hoewel het LLRC tot op zekere hoogte lessen trok uit de gebeurtenissen tijdens de burgeroorlog, werd het rapport internationaal en binnen de Tamilgemeenschap met scepsis ontvangen. De LLRC zou volgens waarnemers tekort zijn geschoten in de uitvoering van de opdracht om een grondig en onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar vermeende schendingen van het humanitair oorlogsrecht. In het rapport werd de verantwoordelijkheid voor burgerdoden tijdens de burgeroorlog vooral bij de LTTE neergelegd, niet bij Sri Lankaanse regeringstroepen.⁴⁹ In de daarop volgende jaren bleef de internationale gemeenschap (met name bij monde van de VN-Mensenrechtenraad) de Sri Lankaanse overheid pogen te bewegen tot een grondig onderzoek naar de gebeurtenissen tijdens de burgeroorlog, en het verantwoordelijk houden van daders van oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid (zie verder paragraaf 2.1.5.2).⁵⁰

2.1.2.2 Bejegening van minderheden en opposanten

De grieven van de Tamilbevolking die hadden geleid tot de 26 jaar durende burgeroorlog werden tijdens het Rajapaksa-bewind (2005-2015) niet weggenomen. De president voerde een Singalees-nationalistische politiek waarin weinig tot geen ruimte was voor de grieven van de Tamils, verzoening of het ter verantwoording roepen van daders van overheidszijde.⁵¹ Hoewel de regering sommige van de aanbevelingen van het LLRC-rapport overnam, bleven discriminatie, intimidatie en naar verluidt detentie en marteling van Tamils met vermeende banden met de LTTE geregeld voorkomen.⁵² Ook herdenkingsactiviteiten gericht op omgekomen LTTE-strijders of LTTE-leider Prabhakaran waren verboden, net als het tonen van LTTE-symbolen. Tamils die zich hiermee bezighielden liepen het risico te worden gearresteerd en strafrechtelijk vervolgd.⁵³

De regering maakte voorts onder president Rajapaksa ook na de beëindiging van de burgeroorlog nog veelvuldig gebruik van de bepalingen van de antiterrorwet (*Prevention of Terrorism Act*, PTA; zie paragraaf 3.1) om Tamils met vermeende banden met de LTTE, opposanten en journalisten, langere tijd zonder proces gedetineerd te houden. Exacte cijfers over aantallen arrestaties zijn niet voor handen.⁵⁴

⁴⁸ NRC, *Sri Lanka wil zelf les uit oorlog tegen Tijgers trekken*, 22 juni 2010; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 16, 1 september 2010; International Crisis Group (ICG), *Sri Lanka needs truth but not (yet) a truth commission*, 7 september 2023.

⁴⁹ International Federation for Human Rights, *Sri Lanka: LLRC report fails to address war crimes committed during the last stages of the civil war in 2009*, 20 december 2011; ICG, *Statement on the Report of Sri Lanka's Lessons Learnt and Reconciliation Commission*, 22 december 2011; Ratner, Steven R. "Accountability and the Sri Lankan Civil War," in: *American Journal of International Law* 106, no. 4, 2012; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina's 31-32, 6 juni 2013.

⁵⁰ ICG, *Sri Lanka needs truth but not (yet) a truth commission*, 7 september 2023; HRW, "If we raise our voice they arrest us": *Sri Lanka's proposed Truth and Reconciliation Commission*, 18 september 2023.

⁵¹ ICG, *Sri Lanka: Tamil politics and the quest for a political solution*, 20 november 2012.

⁵² ICG, *Sri Lanka: Tamil politics and the quest for a political solution*, 20 november 2012; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 50, 6 juni 2013; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 7-9, 33-34, 2 oktober 2014.

⁵³ Georg Frerks, "Life after death": Remembering the "Tamil Tigers" in North-East Sri Lanka,' in: *Civil Wars*, pagina 14, 10 februari 2023.

⁵⁴ Amnesty International, *Locked Away: Sri Lanka's security detainees*, maart 2012; Landinfo, *Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province*, pagina's 25-26, 7 december 2012; Centre for Policy Alternatives (CPA), *The need to repeal and replace the Prevention of Terrorism Act (PTA)*, 9 mei 2013.

2.1.2.3 Inname land door het regeringsleger

Een van de voornaamste twistpunten tussen de Sri Lankaanse overheid en de Tamilgemeenschap in de jaren na de beëindiging van de burgeroorlog, was de inname door het regeringsleger van grote stukken land in de Northern en Eastern provincies. Tijdens de burgeroorlog waren honderdduizenden Tamils in die provincies ontheemd geraakt. Bij hun terugkeer na beëindiging van de oorlog bleek het leger delen van hun land bezet te hebben. In veel gevallen betrof het gebieden die de autoriteiten hadden aangewezen als 'veiligheidszones' (*High Security Zones*, HSZ), ter bescherming van objecten van strategisch of militair belang.⁵⁵ In andere gevallen betrof het echter land dat door het regeringsleger werd aangewend voor niet-militaire activiteiten, waaronder vastgoedontwikkeling en andere zakelijke ondernemingen zoals reisbureaus, akkerbouw, restaurants, hotels en golfbanen. De Tamils zagen de bezetting van land in hun traditionele leefgebieden als een blijvende indicatie van hun marginalisering door de Singalese meerderheid van Sri Lanka.⁵⁶

Tijdens de tweede ambtstermijn van Mahinda Rajapaksa werden weliswaar kleine stappen gezet op weg naar de teruggave van land aan de rechtmatige eigenaren, maar ook bleven berichten verschijnen die erop wezen dat het regeringsleger blijvend land van Tamil-eigenaren in de Northern en Eastern provincies innam en bezette (aan het einde van de verslagperiode was overigens meer dan 90% van het ingenomen land vrijgegeven; zie paragraaf 5.1.2).⁵⁷

2.1.2.4 Het 18de amendement: machtscentralisatie

Het presidentschap van Mahinda Rajapaksa (2005-2015) kenmerkte zich op politiek gebied door een verregaande toe-eigening van de macht door leden van de familie Rajapaksa en hun vertrouwelingen. Mahinda Rajapaksa wist de macht in Sri Lanka binnen deze kleine groep getrouwen te monopoliseren door middel van grootschalig nepotisme en de benoemingen van familieleden op invloedrijke posities.⁵⁸ Een van Rajapaksa's meest zichtbare pogingen tot machtscentralisatie was het 18de amendement op de grondwet, dat op 8 september 2010 door het parlement werd aangenomen. De bepalingen van dit amendement breidden de bevoegdheden van de president uit, en verminderden de controle op zijn ambt. De belangrijkste onderdelen van het amendement waren de afschaffing van de limiet van twee termijnen voor het presidentschap, de afschaffing van de Constitutionele Raad en het schrappen van het 17^e amendement op de grondwet. Dat amendement had de bevoegdheid om leden van belangrijke staatscommissies te benoemen bij de Constitutionele Raad neergelegd om politieke beïnvloeding van de bureaucratie en het rechtssysteem tegen te gaan. Het 18de amendement kende deze bevoegdheid

⁵⁵ Zie over dit onderwerp ook: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 25, 1 september 2010; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 17, 6 juni 2013.

⁵⁶ International Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Sri Lanka: A hidden displacement crisis*, 31 oktober 2012; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 10, 41, 2 oktober 2014; The Oakland Institute, *The long shadow of war: The struggle for justice in postwar Sri Lanka*, mei 2015; The Guardian, *Sri Lanka accused of waging 'silent war' as Tamil land is appropriated by army*, 28 mei 2015; HRW, *Sri Lanka after the Tigers: Letter from Mannar*, 19 februari 2016; UN Human Rights Council, *Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the Office of the High Commissioner and the Secretary-General; Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka (A/HRC/32/CRP.4)*, pagina's 4-5, 28 juni 2016.

⁵⁷ IDMC, *Sri Lanka: A hidden displacement crisis*, pagina's 7-8, 31 oktober 2012; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 10, 41, 2 oktober 2014; The Oakland Institute, *The long shadow of war: The struggle for justice in postwar Sri Lanka*, mei 2015; The Guardian, *Sri Lanka accused of waging 'silent war' as Tamil land is appropriated by army*, 28 mei 2015; HRW, *Sri Lanka after the Tigers: Letter from Mannar*, 19 februari 2016; UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, pagina's 4-5, 28 juni 2016.

⁵⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 5, 2 oktober 2014.

toe aan de president. Als gevolg hiervan kwamen de onafhankelijkheid en integriteit van de rechterlijke macht en toezichthoudende organen in het geding.⁵⁹

De verregaande centralisatie van de macht binnen een kleine groep getrouwen was ook zichtbaar in de benoeming door Rajapaksa van meerdere van zijn broers op belangrijke posities. Mahinda's broer Gotabaya was bijvoorbeeld staatssecretaris van Defensie, zijn broer Basil minister van Economische Ontwikkeling en zijn broer Chamal was voorzitter van het parlement.⁶⁰

2.1.2.5 Daling van populariteit

De afschaffing van de limiet van twee presidentiële termijnen stelde Mahinda Rajapaksa ertoe in staat zich in 2015 voor een derde keer verkiesbaar te stellen voor het presidentschap. Maar zijn autoritaire gezag, de aanhoudende zweem van corruptie en nepotisme, de intimidatie van politieke tegenstanders, aanvallen op journalisten en groeiende wrok onder Tamils zorgden ervoor dat zijn populariteit onder de bevolking juist daalde. Deze daling werd nog versterkt door het 18de amendement, een nauwelijks verholen poging van Rajapaksa om de macht nog meer naar zich toe te trekken. De strijd tegen autoritarisme, corruptie en nepotisme werd in de aanloop naar de presidentsverkiezing van 2015 het belangrijkste speerpunt van de campagne van Rajapaksa's uitdager, Maithripala Sirisena van de *Sri Lanka Freedom Party* (SLFP).⁶¹

2.1.3 *Het presidentschap van Maithripala Sirisena (2015-2019)*

De verkiezingsuitslag van 8 januari 2015 liet zien dat een meerderheid van de Sri Lankaanse kiezers zich inderdaad tegen de uitwassen van tien jaar Rajapaksa-heerschappij keerde. Maithripala Sirisena werd verkozen tot president met 51,3% van de stemmen, tegenover 47,6% voor Rajapaksa.⁶² Sirisena kon onder meer rekenen op de grote meerderheid van de stemmen van Tamils en moslims. Hij vormde een eenheidsregering tussen zijn SLFP en de UNP van Ranil Wickremasinghe.⁶³

Het presidentschap van Sirisena werd aanvankelijk gekenmerkt door verbeteringen op het gebied van de burgerlijke vrijheden, toenaderingspogingen tot de Tamil-bevolking en eerste pogingen tot het afleggen van verantwoording voor misdrijven

⁵⁹ Transparency International Sri Lanka, *The forgotten Constitutional Council; An analysis of consequences of the non-implementation of the 17th Amendment*, 28 augustus 2008; Transparency International Sri Lanka, *Adverse impact of the 18th amendment on governance*, 2010; Reuters, *Factbox – Sri Lanka's 18th constitutional amendment*, 8 september 2010; Le Monde diplomatique, *Sri Lanka and the 18th amendment*, 10 september 2010; CPA, *The eighteenth amendment and the constitution: Substance and process*, 2011; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 27, 6 juni 2013.

⁶⁰ Al Jazeera, *Profile: Mahinda Rajapaksa*, 19 november 2010; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General's Panel of Experts on accountability in Sri Lanka*, pagina 10, 31 maart 2011.

⁶¹ DW, *Sri Lankans vote for change*, 9 januari 2015; Carnegie Endowment for International Peace, *What Sri Lanka's presidential election means for foreign policy*, 16 januari 2015; The Guardian, *Mahinda Rajapaksa prepares for political comeback in Sri Lanka*, 16 april 2015; The Guardian, *Sri Lanka's prime minister defeats former president Rajapaksa in elections*, 18 augustus 2015; The Guardian, *Sri Lanka election result: Who is new President Maithripala Sirisena?*, 9 januari 2015; Breedveld, P., *Sri Lanka's failed reconciliation under the presidencies of Mahinda Rajapaksa and Maithripala Sirisena: A story of clashing nationalisms in a heavily polarized country*, pagina 19, 2021.

⁶² Election Commission of Sri Lanka, *Presidential elections: District results by polling division and all island results*, pagina 111, 2015.

⁶³ BBC News, *Sri Lanka's Rajapaksa suffers shock election defeat*, 9 januari 2015; DW, *Sri Lankans vote for change*, 9 januari 2015; Carnegie Endowment for International Peace, *What Sri Lanka's presidential election means for foreign policy*, 16 januari 2015; Breedveld, P., *Sri Lanka's failed reconciliation under the presidencies of Mahinda Rajapaksa and Maithripala Sirisena: A story of clashing nationalisms in a heavily polarized country*, pagina 19, 2021.

die tijdens de burgeroorlog waren gepleegd. Sirisena wist uiteindelijk echter weinig concrete resultaten te boeken.⁶⁴

2.1.3.1 Verzoeningspolitiek

President Sirisena benoemde Ranil Wickremasinghe tot premier, en ving aanvankelijk aan met de democratisering van Sri Lanka en toenadering tot de Tamilbevolking. Zo co-sponsorde de regering resolutie 30/1 van de VN-Mensenrechtenraad, die aanbevelingen bevatte op het gebied van onderzoek naar schendingen van het humanitair oorlogsrecht tijdens de burgeroorlog, berechting van daarvoor verantwoordelijke militairen, hervorming van de rechtstaat, hervorming van de veiligheidssector en de vrijgave van land in de Northern en Eastern provincies.⁶⁵ Sirisena's steun aan de resolutie betrof een duidelijke breuk met de opstelling van Rajapaksa, die deze maatregelen en inmenging van de Mensenrechtenraad altijd had geweigerd.⁶⁶ De regering werkte in het eerste jaar van Sirisena's presidentschap samen met het Bureau van de Hoge Commissaris van de VN voor de Mensenrechten (OHCHR) en andere VN-instanties om onderzoek te doen naar mensenrechtenschendingen, en belegde in samenwerking met het maatschappelijk middenveld openbare raadplegingen over justitiehervormingen.⁶⁷ Als gebaar van goede wil richting de Tamilbevolking verving Sirisena de gouverneur van de grotendeels door Tamils bewoonde Northern Province, een militair die tijdens de burgeroorlog leiding had gegeven aan regeringstroepen die verantwoordelijk zouden zijn geweest voor oorlogsmisdrijven.⁶⁸ Daarnaast verwijderde Sirisena enkele Tamil organisaties van de nationale lijst van verboden organisaties, en versnelde hij de teruggave van land in door Tamils bewoonde gebieden aan de rechtmatige eigenaren.⁶⁹ Symbolisch voor Sirisena's aanvankelijke verzoeningspolitiek was zijn besluit om toe te staan dat op Onafhankelijkheidsdag in 2016 ook de Tamil-versie van het Sri Lankaanse volkslied werd gespeeld.⁷⁰ Daarnaast richtte Sirisena de *Office on Missing Persons* (OMP) op, een overheidsorgaan met als mandaat 'het zoeken en traceren van (tijdens de burgeroorlog) verdwenen personen, en het ophelderen van de omstandigheden waaronder zij verdwenen.'⁷¹

⁶⁴ Georg Frerks, "Life after death": Remembering the "Tamil Tigers" in North-East Sri Lanka, in: *Civil Wars*, pagina's 2 en 15, 10 februari 2023; ICG, *Sri Lanka needs truth but not (yet) a truth commission*, 7 september 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

⁶⁵ UN General Assembly, Human Rights Council, *Resolution adopted by the Human Rights Council on 1 October 2015; 30/1 Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka (A/HRC/RES/30/1)*, 14 oktober 2015.

⁶⁶ UN General Assembly, Human Rights Council, *A/HRC/RES/30/1*, 14 oktober 2015; ICG, *Sri Lanka: Prevention should be at heart of new human rights council resolution*, 25 februari 2021.

⁶⁷ The Guardian, *Sri Lanka's new president promises 'no more abductions, no more censorship'*, 10 januari 2015; Reuters, *U.S. lauds Sri Lanka government on post-war Tamil reconciliation*, 24 november 2015; UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, 28 juni 2016; Breedveld, P., *Sri Lanka's failed reconciliation under the presidencies of Mahinda Rajapaksa and Maithripala Sirisena: A story of clashing nationalisms in a heavily polarized country*, pagina 20, 2021; HRW, *Open wounds and mounting dangers blocking accountability for grave abuses in Sri Lanka*, 1 februari 2021.

⁶⁸ The New York Times, *In gesture to Tamils, Sri Lanka replaces provincial leader*, 15 januari 2015; The Guardian, *Sri Lankan president appoints civilian governor in Tamil-controlled north*, 15 januari 2015; Reuters, *Sri Lanka names ex-diplomat as governor of northern former war zone*, 16 januari 2015.

⁶⁹ Reuters, *U.S. lauds Sri Lanka government on post-war Tamil reconciliation*, 24 november 2015; UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, 28 juni 2016.

⁷⁰ BBC News, *Sri Lankan anthem sung in Tamil for first time since 1949*, 4 februari 2016; United States Congress, Congressional Research Service, *Sri Lanka: Background, reform, reconciliation, and geopolitical context*, pagina 9, 4 januari 2017.

⁷¹ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Office on Missing Persons (Establishment, administration and discharge of functions) Act, No. 14 of 2016*, 26 augustus 2016.

- 2.1.3.2 Het 19de amendement: decentralisatie van de macht
 Een van de meest zichtbare politieke hervormingen van president Sirisena was het 19de amendement op de grondwet, dat op 28 april 2015 werd aangenomen door het parlement. Het amendement had voor ogen de macht, die door Mahinda Rajapaksa was gecentraliseerd, weer te decentraliseren. De bepalingen van het 19de amendement draaiden veel van de bepalingen van het 18de amendement terug: de Constitutionele Raad werd her-ingesteld en kreeg de bevoegdheid om leden van belangrijke staatscommissies te benoemen, en het presidentschap werd weer gelimiteerd tot twee termijnen van vijf jaar.⁷²
- 2.1.3.3 Verzanden van het verzoeningsproces
 Sirisena's aanpak van de corruptieschandalen onder zijn voorganger en zijn pogingen tot verzoening met de Tamils verzandden na enige tijd echter, doorgaans zonder het beoogde resultaat. Het verzoeningsproces bleef steken, tot frustratie van nabestaanden van slachtoffers en de internationale gemeenschap. Het leger bleef even omvangrijk als tijdens de burgeroorlog, en met de teruggave van land aan de rechtmatige eigenaren werd weinig significante voortgang geboekt. Ook de nabestaanden van duizenden verdwenen Tamils kregen geen duidelijkheid over het lot van hun naasten. Het leidde tot een daling in de populariteit van de regeringspartijen SLFP en UNP, en tot spanningen binnen de eenheidsregering.⁷³
- 2.1.3.4 Terugkeer van Mahinda Rajapaksa
 In februari 2018 behaalde de SLPP van Mahinda Rajapaksa een grote overwinning bij lokale verkiezingen. Dit verzwakte de positie van president Sirisena en zijn eenheidsregering verder. Het bracht hem tot het inzicht dat een hernieuwde alliantie met Rajapaksa zijn enige kans op politieke overleving was. De spanningen binnen de eenheidsregering namen daarop verder toe, met name tussen Sirisena en premier Wickremasinghe. Op 26 oktober 2018 ontsloeg Sirisena Wickremasinghe, en benoemde Mahinda Rajapaksa in diens plaats tot premier.⁷⁴
- 2.1.3.5 Constitutionele crisis
 De stappen van Sirisena stortten Sri Lanka in een constitutionele crisis, die anderhalve maand zou aanhouden. Premier Wickremasinghe aanvaardde zijn ontslag namelijk niet. Volgens hem had de president de bevoegdheid niet om de premier te ontslaan; die bevoegdheid berustte bij het parlement. Daarop ontbond Sirisena op 9 november 2018 ook het parlement, en schreef nieuwe verkiezingen uit voor januari 2019. De UNP en enkele civiele partijen namen juridische stappen om het ontslag van Wickremasinghe en de ontbinding van het parlement terug te draaien. Hangende die juridische strijd had Sri Lanka twee premiers: Wickremasinghe en Rajapaksa. Die situatie duurde tot 13 december 2018, toen het Hooggerechtshof oordeelde dat Sirisena's stappen ongrondwettig waren geweest.

⁷² London School of Economics (LSE), *The Nineteenth Amendment is a historic constitutional milestone in Sri Lanka's ongoing political development*, 6 mei 2015; UN Human Rights Council, *A/HRC/46/20*, pagina 6, 9 februari 2021; Breedveld, P., *Sri Lanka's failed reconciliation under the presidencies of Mahinda Rajapaksa and Maithripala Sirisena: A story of clashing nationalisms in a heavily polarized country*, pagina 20, 2021.

⁷³ Reuters, *Party backed by Sri Lanka's ex-president eyes big victory in local polls*, 11 februari 2018; NRC, *Politieke crisis in Sri Lanka: moordplot en twee premiers*, 28 oktober 2018; The Guardian, *Sri Lanka's political crisis: everything you need to know*, 29 oktober 2018; NRC, *Sri Lanka heeft ineens twee premiers*, 30 oktober 2018; Tweede Kamer de Staten-Generaal, *Vergaderjaar 2018-2019; Mensenrechten in het buitenlands beleid; 32 735, Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken, nr. 231*, 20 december 2018; Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018.

⁷⁴ Reuters, *Party backed by Sri Lanka's ex-president eyes big victory in local polls*, 11 februari 2018; NRC, *Politieke crisis in Sri Lanka: moordplot en twee premiers*, 28 oktober 2018; The Guardian, *Sri Lanka's political crisis: everything you need to know*, 29 oktober 2018; NRC, *Sri Lanka heeft ineens twee premiers*, 30 oktober 2018; Tweede Kamer de Staten-Generaal, *Vergaderjaar 2018-2019; Mensenrechten in het buitenlands beleid; 32 735, Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken, nr. 231*, 20 december 2018; Vertrouwelijke bron, 30 oktober 2018.

Rajapaksa trok zich daarop terug, en Sirisena herbenoemde Wickremasinghe tot premier.⁷⁵

2.1.3.6 Terroristische aanslagen van eerste paasdag 2019

Op 21 april 2019, eerste paasdag, werd Sri Lanka opgeschrikt door de grootste terroristische aanslagen sinds het einde van de burgeroorlog. Zelfmoordterroristen van de aan Islamitische Staat (IS) gelieerde terreurgroep *National Thowheed Jamath* (NTJ) bliezen zichzelf op in kerken en hotels in Colombo, Negombo en Batticaloa. 269 personen kwamen om het leven.⁷⁶ Al snel na de aanslagen hielden zowel de Sri Lankaanse bevolking als veel politici en buitenlandse deskundigen, president Sirisena verantwoordelijk voor het feit dat de aanslagen niet waren voorkomen. De president zou zich te veel bezig hebben gehouden met onderling politiek geruzie, en daardoor de aanslagen niet hebben zien aankomen. Sirisena had naar verluidt meerdere waarschuwingen over NTJ, mogelijke data van aanslagen en zelfs mogelijke doelwitten ontvangen van buitenlandse veiligheidsdiensten, maar daarop niet geacteerd.⁷⁷

2.1.3.7 Terugkeer van Gotabaya Rajapaksa

Niet lang na de aanslagen van april 2019 kondigde Gotabaya Rajapaksa aan dat hij namens de SLPP zou deelnemen aan de presidentsverkiezing van november 2019. Gotabaya was de voormalig staatssecretaris van Defensie en broer van ex-president Mahinda Rajapaksa. De Singalees-nationalistische Rajapaksa maakte in de nasleep van de aanslagen sterk leiderschap en de nationale veiligheid tot speerpunten van zijn campagne. Hij wees daarbij veelvuldig op zijn succesvolle optreden als staatssecretaris van Defensie, toen hij de opstand van de LTTE hadden weten te beëindigen. Hij beloofde ook deze keer de veiligheid in Sri Lanka te doen terugkeren, en terrorisme uit te roeien.⁷⁸ Zittend president Sirisena besloot zich niet verkiesbaar te stellen. Zijn partij SLFP schaarde zich achter de kandidatuur van Gotabaya Rajapaksa. De belangrijkste uitdager van Rajapaksa tijdens deze verkiezingsstrijd was Sajith Premadasa van Sirisena's voormalige coalitiepartner, de UNP.⁷⁹

2.1.4 *Het presidentschap van Gotabaya Rajapaksa (2019-2022)*

Op 16 november 2019 werd Gotabaya Rajapaksa verkozen tot president met 52,3% van de stemmen, tegenover 42% voor Sajith Premadasa. In de kiesdistricten van Northern en Eastern provincies behaalde Premadasa een meerderheid van de stemmen maar in alle andere provincies stemden de kiezers in grote meerderheid op Rajapaksa.⁸⁰

⁷⁵ Tweede Kamer de Staten-Generaal, *Vergaderjaar 2018-2019; Mensenrechten in het buitenlands beleid; 32 735, Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken, nr. 231*, 20 december 2018.

⁷⁶ NOS Nieuws, *Arrestaties na aanslagen Sri Lanka, 207 doden*, 21 april 2019; ICG, *Sri Lanka's Easter bombings: Peaceful coexistence under attack*, 23 april 2019; BBC News, *Sri Lanka attacks: Easter Sunday bombings marked one year on*, 21 april 2020.

⁷⁷ ICG, *Sri Lanka's Easter bombings: Peaceful coexistence under attack*, 23 april 2019; The Guardian, *Sri Lanka ex-president Sirisena ordered to compensate 2019 Easter bombing victims*, 12 januari 2023; Vertrouwelijke bron, 5 mei 2019.

⁷⁸ ICG, *Sri Lanka's Easter bombings: Peaceful coexistence under attack*, 23 april 2019; Reuters, *Sri Lanka ex-defence chief launches presidential campaign, pledges safer nation*, 9 oktober 2019; Al Jazeera, *Gotabaya Rajapaksa wins Sri Lanka election*, 17 november 2019; ICG, *Sri Lanka's presidential election brings back a polarising wartime figure*, 18 november 2019; DW, *The rise and fall of Sri Lanka's powerful Rajapaksa dynasty*, 13 juli 2022.

⁷⁹ Al Jazeera, *Sri Lanka's presidential election 2019: All you need to know*, 12 november 2019; CNN, *Security is the key issue as terror-hit Sri Lanka votes for a new President*, 15 november 2019; Al Jazeera, *Sri Lankans vote to elect new president after divisive campaign*, 16 november 2019.

⁸⁰ Election Commission of Sri Lanka, *Presidential elections 2019: All island results*, 17 november 2019.

Het presidentschap van Gotabaya Rajapaksa werd gekenmerkt door een terugkeer naar de machtscentralisering rond de Rajapaksa's en hun getrouwen. Gotabaya Rajapaksa benoemde zijn broer Mahinda tot premier, en later zijn broer Basil tot minister van Financiën, zijn broer Chamal tot minister van Irrigatie en neef Namal tot minister van Jeugdzaken en Sport.⁸¹ De terugkeer van de Rajapaksa's en hun Singalees-nationalisme werd in augustus 2020 gecompleteerd toen hun partij de parlementsverkiezingen met overmacht won. De SLPP kreeg 59% van het totale aantal stemmen, de tweede partij (*Samagi Jana Balawegaya*, SJB) slechts 23,9%.⁸²

- 2.1.4.1 Het 20ste amendement: terugkeer naar machtscentralisatie
In een hernieuwde stap richting autocratisch leiderschap introduceerde president Rajapaksa het 20ste amendement op de grondwet, dat in oktober 2020 werd aangenomen door het parlement. In dit amendement werden veel van de bepalingen van het 19de amendement die zagen op de onafhankelijkheid van de rechtspraak en de toezichthoudende organen weer teruggedraaid. De Constitutionele Raad werd opnieuw afgeschaft, en de benoemingsbevoegdheid voor belangrijke juridische en toezichthoudende posities - waaronder de leden van het Hooggerechtshof, de procureur-generaal, de inspecteur-generaal van politie, de auditeur-generaal, leden van de *Human Rights Commission Sri Lanka* (HRCSL) en leden van de kiesraad - werd aan de president toegewezen.⁸³
- 2.1.4.2 Bejegening van minderheden
President Gotabaya Rajapaksa voerde, net als zijn broer Mahinda, een Singalees-nationalistische politiek waarin weinig ruimte was voor de grieven van de Tamils en moslims, verzoening of het ter verantwoording roepen van daders van overheidszijde.⁸⁴ De eerste aanwijzingen in die richting waren twee beslissingen die Rajapaksa nam, niet lang na zijn aanstelling in februari 2020. Ten eerste draaide hij de symbolische keuze van zijn voorganger Sirisena terug, om op Onafhankelijkheidsdag ook de Tamil-versie van het Sri Lankaanse volkslied te spelen.⁸⁵ Daarnaast besloot hij om zich terug te trekken uit de verplichtingen die voortvloeiden uit resolutie 30/1 van de VN-Mensenrechtenraad, een resolutie die door Sirisena nog gesteund was. Rajapaksa voelde zich niet gehouden te voldoen aan de oproep tot aansprakelijkheid voor vermeende excessen door Sri Lankaanse troepen tijdens de burgeroorlog. Tot verzoening of een meer inclusief bestuur zou het tijdens zijn presidentschap niet komen.⁸⁶

⁸¹ Al Jazeera, *Sri Lanka's Rajapaksa family tightens grip with ministerial picks*, 9 juli 2021; DW, *The rise and fall of Sri Lanka's powerful Rajapaksa dynasty*, 13 juli 2022.

⁸² Election Commission of Sri Lanka, *Parliament elections 2020: Votes, seats & national list seats by party*, 7 augustus 2020.

⁸³ International Commission of Jurists (ICJ), *Sri Lanka: newly adopted 20th Amendment to the Constitution is blow to the rule of law*, 27 oktober 2020; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country Report - Sri Lanka*, pagina 12, 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/46/20*, pagina's 7-8, 9 februari 2021; HRW, *Open wounds and mounting dangers blocking accountability for grave abuses in Sri Lanka*, pagina 19, 1 februari 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina's 4-5, 6 september 2023.

⁸⁴ ICG, *Sri Lanka's presidential election brings back a polarising wartime figure*, 18 november 2019; East Asia Forum, *Sri Lanka's return to ethnic majoritarianism*, 19 juni 2020.

⁸⁵ Al Jazeera, *Sri Lanka scraps Tamil national anthem at Independence Day*, 4 februari 2020.

⁸⁶ Al Jazeera, *Sri Lanka says it will withdraw from UN rights resolution*, 20 februari 2020; Amnesty International, *Sri Lanka: Withdrawal from UN commitments requires robust response by Human Rights Council*, 27 februari 2020; HRW, *UN Rights Council should uphold Sri Lanka commitments*, 3 maart 2020; East Asia Forum, *Sri Lanka's return to ethnic majoritarianism*, 19 juni 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 14, 23 december 2021.

2.1.4.3 Verzoeningspolitiek

Op 23 maart 2021 nam de VN-Mensenrechtenraad resolutie 46/1 aan.⁸⁷ De resolutie volgde op een rapport van februari 2021 waarin de raad kritiek uitte op de verwerping door president Rajapaksa van resolutie 30/1, en op het gebrek aan voortgang onder verschillende kabinetten op het gebied van onderzoek naar mensenrechtenschendingen, verzoening en verantwoordelijkheid voor de begane misdrijven.⁸⁸ Resolutie 46/1 breidde het mandaat van de OHCHR uit om bewijsmateriaal van mensenrechtenschendingen en schendingen van het humanitair oorlogsrecht in Sri Lanka te verzamelen, analyseren en bewaren; om strategieën te ontwikkelen voor toekomstige verantwoordingsprocessen; om te pleiten voor slachtoffers en overlevenden; en om relevante gerechtelijke en andere procedures te ondersteunen.⁸⁹ De regering van Rajapaksa wees de resolutie af, en nam in de periode daarna weinig tot geen stappen om de oproep in de resolutie te bevorderen om onderzoek naar, en aansprakelijkheid voor begane misdrijven.⁹⁰

2.1.4.4 De P2P-protestmars

De mensenrechtensituatie onder president Rajapaksa verslechterde in vergelijking met de periode-Sirisena. Rajapaksa en zijn regering gebruikten naar verluidt de PTA om Tamil- en moslimactivisten op te pakken en te detineren, en deden datzelfde met vermeende opposanten van de regering.⁹¹ De met name door Tamils bewoonde gebieden in het noorden en oosten van Sri Lanka bleven hevig gemilitariseerd, en met de teruggave van land werd weinig voortgang geboekt.⁹² De groeiende onvrede onder Tamils en moslims uitte zich in februari 2021 in een mars door het traditionele Tamil-kerngebied in noordoost-Sri Lanka, tussen de plaatsen Pottuvil (Eastern Province, district Ampara) en Polikandy (Northern Province, district Jaffna). De mars zou bekend worden als de 'P2P-protestmars.' Het doel van de mars was om de aandacht te vestigen op de meest voorname grieven en rechtenschendingen van Tamils en moslims, waaronder de blijvende militarisering van de Northern en Eastern provincies, de trage teruggave van land, de achterblijvende eerlijke behandeling van Tamil boeren en arbeiders, de verplichte crematie van overleden moslims⁹³ en misstanden onder de PTA. Veel Tamil- en moslim-politici namen deel aan de protestmars.⁹⁴ De autoriteiten poogden de mars te verhinderen, bijvoorbeeld door rechterlijke uitspraken die deelname verboden of door het opwerpen van wegversperringen. De mars vond uiteindelijk wel plaats, van 3 februari tot en met 7 februari 2021. De *Tamil Guardian*, een mediakanaal gebaseerd in Londen, schatte

⁸⁷ UN General Assembly, Human Rights Council, *Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 March 2021; 46/1 Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka (A/HRC/RES/46/1)*, 26 maart 2021.

⁸⁸ UN Human Rights Council, *A/HRC/46/20*, pagina's 4, 11-12, 9 februari 2021.

⁸⁹ UN General Assembly, Human Rights Council, *A/HRC/RES/46/1*, 26 maart 2021; Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *OHCHR Sri Lanka accountability project (2021)*, <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/sri-lanka-accountability/index>, geraadpleegd op 19 oktober 2023.

⁹⁰ HRW, *Sri Lanka: Landmark UN resolution promotes justice*, 25 maart 2021; UN Human Rights Council, *Situation of human rights in Sri Lanka: Comprehensive report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/51/5)*, pagina 9, 4 oktober 2022; Vertrouwelijke bron, 7 september 2021.

⁹¹ HRW, *Open wounds and mounting dangers blocking accountability for grave abuses in Sri Lanka*, 1 februari 2021; HRW, *"In a legal black hole": Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina's 1-2, 48, 7 februari 2022; Austrian Red Cross, Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2)*, 10 februari 2023.

⁹² East Asia Forum, *Sri Lanka's return to ethnic majoritarianism*, 19 juni 2020; HRW, *Open wounds and mounting dangers blocking accountability for grave abuses in Sri Lanka*, 1 februari 2021; HRW, *"In a legal black hole": Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina's 1-2, 48, 7 februari 2022; NOS Nieuws, *Protesten in Sri Lanka gaan over meer dan de economie*, 9 mei 2022; ACCORD, *Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2)*, 10 februari 2023.

⁹³ In maart 2020 besloot de Sri Lankaanse regering dat covid-19-slachtoffers verplicht gecremeerd dienden te worden, om verspreiding van het virus tegen te gaan. Het besluit stuitte op veel weerstand uit de moslimgemeenschap (DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 22, 23 december 2021).

⁹⁴ Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides (OFPRA), *Sri Lanka: Le marche P2P*, 23 februari 2022; ACCORD, *Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2)*, 10 februari 2023.

het aantal deelnemers op 50.000.⁹⁵ Tijdens de mars vonden geen grote ongeregeldheden plaats.⁹⁶

Op 9 februari 2021 waarschuwde de minister voor Openbare Veiligheid echter dat deelnemers aan de P2P-protestmars alsnog gearresteerd of in staat van beschuldiging gesteld zouden kunnen worden.⁹⁷ In de maanden daarna verschenen berichten dat dit inderdaad gebeurde.⁹⁸ Exacte aantallen zijn niet bekend. Plaatselijke nieuwsbronnen rapporteerden na de mars dat tenminste tien oppositiepolitici waren opgeroepen voor ondervraging, of in staat van beschuldiging waren gesteld wegens het niet respecteren van het rechterlijke verbod op de demonstratie.⁹⁹ De Tamil Guardian rapporteerde op 18 februari 2021 dat de eerste arrestatie van een deelnemende burger aan de P2P-protestmars plaatsvond. De arrestant zou na zes uur ondervraging zijn vrijgelaten.¹⁰⁰ In december 2021 berichtte de Tamil Guardian dat bij de rechtbank van Pottuvil 32 strafzaken liepen tegen deelnemers aan de mars, onder wie journalisten, activisten en politici.¹⁰¹ Verdere gegevens zijn niet bekend.

2.1.4.5

De demonstraties van 2022 en het aftreden van Gotabaya Rajapaksa
In 2022 kwam het tot grootschalige protesten tegen president Gotabaya Rajapaksa en zijn regering. Anders dan bij de P2P-protestmars speelde de positie van de Tamilgemeenschap geen rol bij de protesten van 2022.¹⁰² De protesten van 2022 waren met name een reactie op de economische recessie waarin Sri Lanka onder leiding van Rajapaksa terecht was gekomen - de zwaarste economische crisis sinds de onafhankelijkheid in 1948. Aan de grondslag van de crisis lag voornamelijk economisch mismanagement van de regering dat had geleid tot een zwak investeringsklimaat, een aanhoudend begrotingstekort, teruglopende inkomsten en groeiende schulden.¹⁰³

Vanaf maart 2022 gingen Sri Lankanen de straat op om te protesteren tegen het overheidsbeleid dat tot de crisis had geleid. De protesten, die bekend zouden worden onder de naam *Aragalaya* (een term die in het Engels wordt vertaald als 'the struggle'), begonnen kleinschalig maar groeiden snel in omvang. Binnen een maand had een groot deel van het maatschappelijk middenveld zich bij de beweging

⁹⁵ Tamil Guardian, *Tens of thousands march to Polikandy*, 7 februari 2021.

⁹⁶ The Morning, *The P2P march and beyond, re-imagining resistance amidst ethnic polarization*, 23 februari 2021; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, september 2021; OFPRA, *Sri Lanka: Le marche P2P*, 23 februari 2022; USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 26-27, 12 april 2022; ACCORD, *Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2)*, 10 februari 2023.

⁹⁷ Twitter, *Journalists for Democracy in Sri Lanka*, 9 februari 2021, <https://twitter.com/JDSLanka/status/1359086757212532737>, geraadpleegd op 13 oktober 2023.

⁹⁸ Tamil Guardian, *Tamil MPs summoned to court for participating in P2P march*, 14 februari 2021; The Morning, *The P2P march and beyond, re-imagining resistance amidst ethnic polarization*, 23 februari 2021; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, september 2021; OFPRA, *Sri Lanka: Le marche P2P*, 23 februari 2022; USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 26-27, 12 april 2022; ACCORD, *Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2)*, 10 februari 2023.

⁹⁹ Colombo Gazette, *Summons issued on seven including MPs who attended P2P protest*, 13 februari 2021; Tamil Guardian, *Tamil MPs summoned to court for participating in P2P march*, 14 februari 2021; Tamil Guardian, *Mullaitivu police summon Ravikaran over P2P participation*, 18 februari 2021; Lankasara, *Eight police stations question Tamil MP over #P2P protest*, 20 februari 2021; Journalists for Democracy in Sri Lanka (JDS), *Submit or suffer: P2P and muzzling peaceful protest*, 6 april 2021.

¹⁰⁰ Tamil Guardian, *Tamil youth arrested in Jaffna for participating in P2P protest as Sri Lanka intensifies crackdown*, 18 februari 2021.

¹⁰¹ Tamil Guardian, *Sri Lankan police persecute journalists that covered the P2P protests*, 22 december 2021.

¹⁰² Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024 2023.

¹⁰³ CNN, *How Sri Lanka's runaway President went from 'war hero' to fugitive*, 14 juli 2022; BBC News, *Sri Lanka: why is the country in an economic crisis?*, 29 maart 2023; The World Bank, *The World Bank in Sri Lanka*, <https://www.worldbank.org/en/country/srilanka/overview>, geraadpleegd op 13 oktober 2023; International Monetary Fund (IMF), *Sri Lanka*, <https://www.imf.org/en/Countries/LKA>, geraadpleegd op 16 oktober 2023.

aangesloten, waaronder delen van de publieke sector, vakbonden, religieuze leiders en andere professionals. Op 31 maart 2022 trokken honderden demonstranten op naar de privéwoning van Gotabaya Rajapaksa. De politie gebruikte traangas en waterkannonnen om de demonstranten uiteen te drijven. Vijftig van hen raakten gewond. Op 1 april 2022 riep de regering de noodtoestand uit, een besluit dat op 3 april gevolgd werd door het afsluiten van alle socialemediaplatforms. De afsluiting duurde een dag. De protesten hielden echter aan, en ook binnen de regering - en zelfs binnen de Rajapaksa-familie - begonnen scheuren te ontstaan. Op 3 april 2022 traden verschillende kabinetsleden terug, onder wie Namal, Chamal en Basil Rajapaksa. Ook hierdoor namen de protesten echter niet in omvang af. Grote aantallen demonstranten bezetten *Galle Face Green*, een park in het centrum van Colombo, en richtten daar een protestkamp in dat zij de naam *GotaGoGama* meegaven ('Gota ga naar het dorp', ook wel *GoHomeGota*). Op verschillende andere plaatsen in het land richtten demonstranten vergelijkbare protestkampen op.¹⁰⁴

Op 9 mei 2022 escaleerde de situatie verder. Met stokken en knuppels bewapende aanhangers van de regering bestormden Galle Face Green en andere protestkampen in het land. Antiregeringsdemonstranten vielen op hun beurt door het hele land de huizen van sommige parlementsleden aan. Tenminste acht mensen kwamen in de chaos om het leven, onder wie een parlements lid.¹⁰⁵ Op dezelfde dag zag Mahinda Rajapaksa zich door de situatie gedwongen om af te treden als premier.¹⁰⁶ Gotabaya Rajapaksa benoemde Ranil Wickremasinghe van de UNP tot zijn vervanger.

Ook het vertrek van Mahinda Rajapaksa bracht de rust in Sri Lanka echter niet terug.¹⁰⁷ Op 9 juli 2022 kwamen tienduizenden betogers samen op Galle Face Green, en trokken richting de residentie van Gotabaya Rajapaksa. Ondanks de inzet van traangas door de politie, wisten de demonstranten het presidentiële secretariaat en het presidentieel paleis te betreden. Foto's en video's van Sri Lankaanse burgers die verkoeling zochten in het zwembad van de president, uitrustten op zijn bed en picknickten in zijn tuin gingen de wereld rond. De demonstranten ondervonden relatief weinig weerstand; hoewel er duizenden militairen en politieagenten klaar stonden om de orde te handhaven, werd er geen grootschalig geweld gebruikt om hen tegen te houden. Wel werden er 55 gewonden gemeld.¹⁰⁸

¹⁰⁴ The Guardian, *Sri Lanka: 50 injured as protesters try to storm president's house amid economic crisis*, 1 april 2022; The Guardian, *Sri Lanka president declares public emergency after protests against economic crisis*, 2 april 2022; France24, *Sri Lanka's cabinet ministers resign amid protests, social media ban*, 3 april 2022; Konrad Adenauer Stiftung, *Sri Lanka; An assessment of the Gotabaya Rajapaksa presidency*, mei 2022; The Diplomat, *Has the Gotabaya presidency entered its final days?*, 10 mei 2022; Australian Strategic Policy Institute (ASPI), *The Strategist, The fall of Sri Lanka's house of Rajapaksa*, 13 juli 2022; DW, *The rise and fall of Sri Lanka's powerful Rajapaksa dynasty*, 13 juli 2022; CNN, *How Sri Lanka's runaway President went from 'war hero' to fugitive*, 14 juli 2022; CNN, *Sri Lanka's crisis rages on. Here's what we know*, 14 juli 2022; OFPRA, *Sri Lanka: Le mouvement de protestation "Aragalaya" de 2022 contre le gouvernement des Rajapaksa*, 18 augustus 2022; Vertrouwelijke bron, 9 april 2022; Vertrouwelijke bron, 10 mei 2022.

¹⁰⁵ Al Jazeera, *Sri Lanka MP among five killed as violence escalates*, 9 mei 2022; HRW, *Sri Lanka: Government backers attack peaceful protesters*, 10 mei 2022; Konrad Adenauer Stiftung, *Sri Lanka; An assessment of the Gotabaya Rajapaksa presidency*, mei 2022; The Diplomat, *Has the Gotabaya presidency entered its final days?*, 10 mei 2022; ASPI, *The Strategist, The fall of Sri Lanka's house of Rajapaksa*, 13 juli 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 8, 4 oktober 2022; Vertrouwelijke bron, 9 april 2022.

¹⁰⁶ BBC News, *Mahinda Rajapaksa: Sri Lankan PM resigns amid economic crisis*, 9 mei 2022; NOS Nieuws, *Premier Sri Lanka dient ontslag in, ook uitgaansverbod na rellen*, 9 mei 2022; Al Jazeera, *Sri Lanka PM Mahinda Rajapaksa resigns as crisis worsens*, 9 mei 2022.

¹⁰⁷ Reuters, *Sri Lanka opposition, protesters push anti-government campaign despite new prime minister*, 14 mei 2022; OFPRA, *Sri Lanka: Le mouvement de protestation "Aragalaya" de 2022 contre le gouvernement des Rajapaksa*, 18 augustus 2022; Vertrouwelijke bron, 10 mei 2022.

¹⁰⁸ Associated Press News (AP News), *Sri Lanka imposes curfew as cops fire tear gas at protesters*, 8 juli 2022; OHCHR, *Call for restraint ahead of Sri Lanka protest*, 8 juli 2022; Reuters, *Sri Lanka police impose curfew, fire tear gas as unrest escalates*, 8 juli 2022; ASPI, *The fall of Sri Lanka's house of Rajapaksa*, 13 juli 2022; CNN, *Sri Lanka's crisis rages on. Here's what we know*, 14 juli 2022; Vertrouwelijke bron, 9 juli 2022.

De bestorming van zijn kantoor en residentie luidde het einde in van het presidentschap van Gotabaya, de laatste Rajapaksa die zich nog aan de macht had weten vast te klampen. Hij vluchtte in juli 2022 met zijn echtgenote naar de Malediven. Vlak voor zijn vertrek benoemde hij premier Ranil Wickremasinghe tot president.¹⁰⁹

2.1.5 *Het presidentschap van Ranil Wickremasinghe (vanaf juli 2022)*

In augustus 2022 gaf de nieuwe president Ranil Wickremasinghe zijn eerste toespraak in het parlement. Hij benadrukte dat hij wilde werken aan de eenheid van alle volkeren en religies van Sri Lanka.¹¹⁰ Deze verzoenende houding vertaalde zich tijdens de eerste maanden van zijn presidentschap ook daadwerkelijk in enkele stappen op het gebied van de democratie, de rechtstaat en het verzoeningsproces.¹¹¹

Het eerste anderhalf jaar van het presidentschap van Wickremasinghe werd echter met name gekenmerkt door toenemende repressieve maatregelen gericht tegen het maatschappelijk middenveld, journalisten, mensenrechtenactivisten, sociale media-activisten, en anderen critici van de autoriteiten (zie verder paragraaf 5.2). De repressie was gericht tegen alle meningen die als kritisch konden worden gezien en niet in het bijzonder tegen de Tamilgemeenschap. De meeste bronnen gaven aan dat Wickremasinghe van de Aragalaya-protesten geleerd had, en vastbesloten was om niet nog een keer het risico te laten ontstaan dat kritische geluiden een regering ten val konden brengen.¹¹²

2.1.5.1 Het 21ste amendement: terugkeer naar decentralisatie van de macht
Een van de eerste wapenfeiten van Wickremasinghe was het 21ste amendement op de grondwet, dat in oktober 2022 werd aangenomen door het parlement. Het amendement had voor ogen de macht, die door Gotabaya Rajapaksa was gecentraliseerd, weer te decentraliseren. Veel van de bepalingen van het 20ste amendement werden in het 21ste amendement teruggedraaid. De belangrijkste daarvan was het herstel van de Constitutionele Raad, die de bevoegdheid om leden te benoemen van belangrijke staatscommissies (waaronder de HRCSL) weer overnam van de president.¹¹³

2.1.5.2 Verzoeningspolitiek
President Wickremasinghe besloot tijdens de eerste maanden van zijn presidentschap acht Tamil organisaties die actief waren in het buitenland van de officiële regeringslijst van verboden organisaties te schrappen.¹¹⁴ Ook stond hij toe

¹⁰⁹ AP News, *A brief history of the rise, fall of Sri Lanka's president*, 14 juli 2022; CNN, *How Sri Lanka's runaway President went from 'war hero' to fugitive*, 14 juli 2022; The Guardian, *Sri Lanka's president quits after fleeing protests in crisis-hit country*, 14 juli 2022.

¹¹⁰ UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina's 2-3, 7, 4 oktober 2022.

¹¹¹ UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 7, 6 september 2023.

¹¹² HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, pagina's 585-590, 11 januari 2024; HRW, *Under Ranil Wickremasinghe, Sri Lanka is going fast - in reverse*, 14 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

¹¹³ Delegation of the European Union to Sri Lanka and the Maldives, *EU annual report on human rights and democracy in the world 2022 country updates: Sri Lanka*, 3 augustus 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina's 4-5, 6 september 2023.

¹¹⁴ The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka (Extraordinary), *The United Nations Act, No. 45 of 1968; Amendment to the list of designated persons under regulation 4(7) of the United Nations Regulations No. 1 of 2012 (L.D.B. 7/2001[IV])*, 1 augustus 2022; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 14, 20 maart 2023; UK Foreign, Commonwealth & Development Office, *Corporate report human rights and democracy: the 2022 Foreign, Commonwealth & Development Office report*, 13 juli 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

dat de Tamil-versie van het volkslied bij officiële gelegenheden weer gezongen werd.¹¹⁵

Echter, ook tijdens het presidentschap van Wickremasinghe bleef de roep uit de Tamilgemeenschap en de internationale gemeenschap aanhouden om onderzoek naar tijdens de burgeroorlog begane misdrijven, de berechting van verantwoordelijken voor deze misdrijven en het opzetten van serieuze verzoenings- en herstel pogingen. Om deze oproep het hoofd te bieden, nam Wickremasinghe het initiatief om een 'Nationale Eenheids- en Verzoeningscommissie' te installeren (*National Unity and Reconciliation Commission*, NURC).¹¹⁶ De eerste stappen richting de totstandkoming van de NURC stemden waarnemers echter niet positief. Zij uitten vooral kritiek op het gebrek aan afstemming tussen overheid en vertegenwoordigers van getroffen gemeenschappen, slachtoffers, nabestaanden en het maatschappelijk middenveld. De overheid hield de opzet van een commissie sterk in eigen handen. Hierdoor hadden critici serieuze bedenkingen of deze commissie, anders dan eerdere pogingen daartoe, wel tot rechtvaardige en duurzame resultaten ging leiden.¹¹⁷

2.2 Ontwikkelingen met betrekking tot het 13de amendement

In 1987 nam het Sri Lankaanse parlement het 13de amendement op de grondwet aan. Het doel van dit amendement was het overhevelen van centrale macht naar direct gekozen provinciale besturen van de negen provincies, waardoor ook de Tamilgemeenschap in de Northern en Eastern provincies een grotere mate van zelfbestuur zou krijgen. Beleidsgebieden als onderwijs, gezondheidszorg, landbouw, huisvesting, grondbezit en politietaken dienden te worden overgedragen aan de provinciale besturen.¹¹⁸

In de jaren sinds 1987 werden weliswaar enkele bevoegdheden overgeheveld van de centrale overheid naar de provinciale besturen maar de belangrijkste bepalingen van het amendement - grondbezit en politie - werden niet geïmplementeerd, met name onder druk van Singalees-nationalistische groeperingen die veel invloed hadden. Ook veel Tamil organisaties verwierpen overigens de bepalingen van het 13de amendement, die de Tamils in hun ogen juist onvoldoende zelfbeschikking gaven. De macht die wel werd belegd bij de provinciale besturen, werd bovendien in de praktijk ingeperkt doordat de besturen onder toezicht bleven staan van de provinciale gouverneurs - die door de president werden aangesteld. Sinds 2014 zijn voorts geen directe verkiezingen meer gehouden voor de provinciale besturen.¹¹⁹

¹¹⁵ Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024.

¹¹⁶ Amnesty International, Frontline Defenders, ICJ e.a., *Sri Lanka's flawed plans for a 'truth commission'*, 4 september 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 9, 6 september 2023; ICG, *Sri Lanka needs truth but not (yet) a truth commission*, 7 september 2023; HRW, "If we raise our voice they arrest us": *Sri Lanka's proposed Truth and Reconciliation Commission*, 18 september 2023.

¹¹⁷ Amnesty International, Frontline Defenders, ICJ e.a., *Sri Lanka's flawed plans for a 'truth commission'*, 4 september 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 9, 6 september 2023; ICG, *Sri Lanka needs truth but not (yet) a truth commission*, 7 september 2023; HRW, "If we raise our voice they arrest us": *Sri Lanka's proposed Truth and Reconciliation Commission*, 18 september 2023; HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, pagina's 585-590, 11 januari 2024; HRW, *Sri Lanka: New transitional justice process lacks credibility*, 29 januari 2024; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 8, april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

¹¹⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 16, 1 september 2010; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011)*, pagina 16, 26 oktober 2011; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 9, 2 oktober 2014.

¹¹⁹ United States Congress, Congressional Research Service, *Sri Lanka: Background, reform, reconciliation, and geopolitical context*, pagina 8, 4 januari 2017; Konrad Adenauer Stiftung, *Sri Lanka; An assessment of the*

In resolutie 51/1 van oktober 2022 riep de VN-Mensenrechtenraad Sri Lanka op om haar verplichtingen inzake decentralisatie van de macht na te komen.¹²⁰ President Wickremasinghe en zijn partij, de UNP, hadden zich weliswaar immer achter de volledige implementatie van het 13de amendement geschaard, maar deden er in de praktijk weinig aan om die implementatie af te dwingen.¹²¹ Wel stelde Wickremasinghe voor om het 13de amendement te implementeren met uitzondering van de bepalingen die zagen op de zeggenschap over politie.¹²² Tamil organisaties lieten op hun beurt weten hiervoor weinig te voelen.¹²³ Aan het einde van de verslagperiode was nog geen betekenisvolle voortgang geboekt ten aanzien van de implementatie van het 13de amendement.

2.3 Rol van de Rajapaksa's sinds juli 2022

Mahinda en Gotabaya Rajapaksa traden in respectievelijk mei en juli 2022 af als premier en president van Sri Lanka. Hun partij, de SLPP, had bij de parlementsverkiezingen in 2020 echter 59% van de stemmen gekregen, en bezat daarmee nog steeds een meerderheid in het parlement. President Wickremasinghe, wiens partij UNP slechts één zetel in het parlement bezette, had daardoor de steun van de Rajapaksa's nodig voor elk wets- en beleidsvoorstel dat hij indiende. De invloed van de Rajapaksa's op de nationale politiek bleef hierdoor ook sinds juli 2022 onverminderd groot.¹²⁴

2.4 Rol van de LTTE sinds het einde van de burgeroorlog

Sinds het einde van de burgeroorlog in 2009 speelde de LTTE als organisatie geen rol meer in Sri Lanka.¹²⁵ Ook het *Armed Conflict Location and Event Data Project* (ACLED) en de *Global Terrorism Database* (GTD) van de Amerikaanse universiteit

Gotabaya Rajapaksa presidency, pagina 6, mei 2022; The South Asia Collective, Norwegian Agency for Development Cooperation (Norad), *South Asia state of minorities report 2022; Weakening human rights commitments and its impact on minorities*, pagina 211, februari 2023; Tamil Guardian, *TNPF reiterate refusal to accept 13th Amendment in letter to Sri Lankan President*, 13 augustus 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 2, 6 september 2023; USDoS, *Sri Lanka (11/07)*, <https://2009-2017.state.gov/outofdate/bgn/srilanka/96031.htm>, geraadpleegd op 27 november 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

¹²⁰ UN Human Rights Council, *Resolution adopted by the Human Rights Council on 6 October 2022 (A/HRC/RES/51/1)*, 12 oktober 2022.

¹²¹ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

¹²² Sri Lanka Presidential Secretariat, *Press Release: Let's collectively advance the 13th Amendment to the Constitution for the future betterment of the nation*, 9 augustus 2023.

¹²³ The Hindu, *Tamil National Alliance 'categorically rejects' Sri Lankan President's offer of 13th Amendment minus police powers*, 18 juli 2023; The Hindu, *Focusing on 13th Amendment sans police powers 'practical', Sri Lankan President Ranil tells Parliament*, 9 augustus 2023; Tamil Guardian, *TNPF reiterate refusal to accept 13th Amendment in letter to Sri Lankan President*, 13 augustus 2023.

¹²⁴ Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024.

¹²⁵ Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC), *LKA105432.E: Sri Lanka: Activity of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) in Sri Lanka, including arrests, whether LTTE members have been responsible for extortion, disappearances or bombings since the government defeated the LTTE, and whether the LTTE has the capacity to regroup within Sri Lanka (2010-Feb. 2016)*, 15 maart 2016; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 25, 23 december 2021; USDoS, *Country reports on terrorism 2022*, pagina 300, 30 november 2023; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023.

van Maryland registreerden sinds 18 mei 2009 geen aanslagen meer gepleegd door de LTTE.¹²⁶

Tijdens de verslagperiode van dit ambtsbericht bleven de autoriteiten echter aangeven huiverig te zijn voor een herleving van de LTTE, met name buiten Sri Lanka.¹²⁷ Zo tekende de overheid op de publicatielijst van verboden organisaties van 2022 onder het kopje 'LTTE' op: "Ondanks de militaire nederlaag van de LTTE in Sri Lanka zijn haar frontorganisaties en structuren blijvend actief in het buitenland, waar zij de LTTE-ideologie van het creëren van de mono-etnische staat Tamil Eelam met terroristische middelen bevorderen. Van tijd tot tijd zijn er verschillende pogingen tot heropleving in het land waargenomen, met hulp van de pro-LTTE groepen die in het buitenland actief zijn."¹²⁸

Ook in recente jaren werd er soms gerapporteerd over de arrestatie in Sri Lanka van personen wegens "pogingen om de LTTE te doen herleven".¹²⁹ Het beeld dat uit de bronnen naar voren komt is dat dit slechts op kleine schaal gebeurde. De meeste over dit onderwerp geraadpleegde bronnen gaven aan dat in de aanhoudingen die wel voorkwamen, niet een daadwerkelijke vrees van de autoriteiten voor een herleving van de LTTE in Sri Lanka moet worden gezien. Zij zagen de arrestaties eerder als ofwel een overtrokken reactie op uitingen die door de autoriteiten als pro-LTTE werden gekenschetst - zoals het herdenken van Tamil-slachtoffers van de burgeroorlog of van de geboorte- of sterfdag van Prabakharan - ofwel een poging van de autoriteiten om hun uitgebreide militaire aanwezigheid in het noorden en oosten van het land te rechtvaardigen - door te benadrukken dat de 'vijand' LTTE nog te duchten was.¹³⁰

2.5 Rol van Tamil politieke partijen

In Sri Lanka was tijdens de volledige verslagperiode een veelheid aan politieke partijen actief die de Tamilbevolking vertegenwoordigden. Het naoorlogse politieke Tamil-leiderschap voerde geen campagne meer voor een onafhankelijk Tamil Eelam; het politieke debat verschoof richting decentralisatie, het terugdringen van de militaire invloed in het noorden en oosten, en de teruggave van ingenomen land aan de burgers van die gebieden.¹³¹

¹²⁶ ACLED, <https://acleddata.com/data-export-tool/>, geraadpleegd op 28 november 2023. Geselecteerde criteria: From: 18/05/2009 | To: 28/11/2023 | Country: Sri Lanka | Actor 1: LTTE: Liberation Tigers of Tamil Eelam; GTD, <https://www.start.umd.edu/gtd/search/>, geraadpleegd op 28 november 2023. Geselecteerde criteria: When: Find incidents between 2009 to 2020 | Perpetrator group: Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE).

¹²⁷ The Centre on Conflict, Development and Peacebuilding (CCDP), *CCDP Working Paper: An institutional history of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)*, pagina 71, oktober 2014; Catherin Ruth Craven, 'Constraining Tamil transnational political action: Security governance practices beyond the sending state,' in: *Journal of Global Security Studies*, 7(4), 2022; UK Home Office, *Country policy and information note: Tamil separatism, Sri Lanka, April 2023 (accessible version): Updated 14 April 2023*, 14 april 2023; South Asia Terrorism Portal (SATP), *Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)*, <https://www.satp.org/satporgtp/countries/srilanka/terroristoutfits/lte.htm>, geraadpleegd op 27 november 2023.

¹²⁸ The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka (Extraordinary), *The United Nations Act, No. 45 of 1968; Amendment to the list of designated persons under regulation 4(7) of the United Nations Regulations No. 1 of 2012 (L.D.B. 7/2001[IV])*, pagina 1A, 1 augustus 2022. De Tamil organisaties die sinds 1 augustus 2022 gesanctioneerd zijn, zijn: LTTE, Tamil Rehabilitation Organization (TRO), Tamil Coordinating Committee (TCC), World Tamil Movement (WTM), Transnational Government of Tamil Eelam (TGTE), World Tamil Relief Fund (WTRF), Head Quarters Group (HQ Group), National Council of Canadian Tamils (NCCT) en Tamil Youth Organization (TYO).

¹²⁹ IRBC, *LKA105432.E*, 15 maart 2016; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, september 2021; USDoS, *Country reports on terrorism 2021: Sri Lanka*, 27 februari 2022; USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 13-15, 12 april 2022.

¹³⁰ Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

¹³¹ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report - Sri Lanka*, pagina 6, 2020; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

De grootste en meest invloedrijke politieke partij van Tamil-signatuur was de *Tamil National Alliance* (TNA), een alliantie tussen de partijen *Ilankai Tamil Arasu Kachchi* (ITAK), *People's Liberation Organisation of Tamil Eelam* (PLOTE) en *Tamil Eelam Liberation Organization* (TELO). Bij de parlementsverkiezingen van 2020 behaalde de TNA 10 parlementszetels (van de 225 in totaal). De alliantie werd daarmee de op twee na grootste partij in het parlement, en nam plaats in de oppositie. Twee andere Tamil partijen namen deel aan de SLPP-coalitie die het land ging regeren: *Tamil Makkal Viduthalai Pulikal* (TMVP; voorheen de *Karuna Group*) en de *Eelam People's Democratic Party* (EPDP).¹³²

Nog andere Tamil partijen die deelnamen aan de verkiezingen van 2020 waren, onder meer, de *Tamil National People's Front* (TNPf), *Ceylon Workers' Congress* (CWC), *Tamil People's National Alliance* (TPNA), *All Ceylon Tamil Congress*, *Social Democratic Party of Tamils* en *Tamil United Liberation Front* (TULF). Veel oud-leden van de LTTE hebben zich verenigd in de in 2015 opgerichte *Crusaders for Democracy* (CFD). Deze behaalde geen zetels bij de parlementaire verkiezingen van 2015, en nam in 2020 niet deel aan de verkiezingen.¹³³ In 2015 werd ook de *Tamil Progressive Alliance* (TPA) opgericht, een alliantie tussen de *Workers National Front*, *Democratic People's Front* en *Up-Country People's Front*.¹³⁴ Deze richtte zich voornamelijk op Indiase Tamils.

De meest recente verkiezingen voor provinciale besturen vonden plaats in 2013 en 2014. Bij deze verkiezingen werd de TNA zowel in Northern als in Eastern Province de grootste partij: in Northern Province won de partij met 78,5% van de stemmen 30 van de 38 zetels,¹³⁵ in Eastern Province won zij met 50,8% van de stemmen 6 van de 11 zetels.¹³⁶ Aan het einde van de verslagperiode was de gouverneur van Northern Province, Prince Sarojini Manmatharajah Charles, niet partijgebonden. De gouverneur van Eastern Province, Senthil Thondaman, behoorde tot de CWC.

¹³² DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 18, 23 december 2021; Daily FT, *The ITAK and Tamil National Alliance break-up*, 31 mei 2023.

¹³³ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 24-25, 23 december 2021.

¹³⁴ Tamil Progressive Alliance, *The Constitution of the Tamil Progressive Alliance*, 20 februari 2019.

¹³⁵ Election Commission of Sri Lanka, *Provincial Council elections results 2013*, 2013.

¹³⁶ Election Commission of Sri Lanka, *Provincial Council elections results 2012*, 2012.

3 Wetgeving en rechtsbescherming

In dit hoofdstuk worden ontwikkelingen tijdens de verslagperiode beschreven met betrekking tot de *Prevention of Terrorism Act*, de *Online Safety Act* en de *Human Rights Commission Sri Lanka*.

3.1 Prevention of Terrorism Act

Het Sri Lankaanse parlement voerde in 1979 de antiterreurwet (*Prevention of Terrorism Act*, PTA) in als tijdelijke maatregel, met name ter bestrijding van "elementen, groepen personen of organisaties die met geweld een regeringswijziging pogen te bewerkstelligen."¹³⁷ Vanaf 1982 had de PTA een permanente status, en dit bleef zo gedurende de gehele verslagperiode.

De PTA bood Sri Lankaanse opsporings- en veiligheidsinstanties bevoegdheden die het reguliere Sri Lankaanse strafrecht niet kende. Zo kon de politie onder de bepalingen van de PTA personen zonder arrestatiebevel arresteren. Vervolgens konden verdachten zonder aanklacht of voorgeleiding maximaal achttien maanden in voorarrest worden gehouden voor niet nader gespecificeerde 'onwettige activiteiten' (in 2022 aangepast tot twaalf maanden, zie hieronder). Binnen die periode was er geen mogelijkheid om borgtocht aan te vragen. Na de voorgeleiding kon het voorarrest voortduren totdat de strafzaak feitelijk van start ging. Dit kon nog jaren duren. Tijdens de meer dan veertig jaar dat de PTA in werking is, werd veelvuldig gerapporteerd over langdurig voorarrest van personen zonder proces of veroordeling. Niet alleen terreurverdachten, maar ook leden van minderheden en politieke dissidenten zouden hiermee te maken hebben gekregen.¹³⁸

Daarnaast bood de PTA opsporings- en veiligheidsinstanties de mogelijkheid om bekennende verklaringen die door verdachten waren afgelegd in detentie, en zonder aanwezigheid van een advocaat, als rechtmatig bewijs op te voeren in een rechtszaak. In het reguliere Sri Lankaanse strafrecht werden dergelijke bekentenissen niet als bewijs geaccepteerd.¹³⁹ Deze bepaling zou mishandeling en marteling tijdens detentie in de hand werken, en dikwijls resulteren in het afleggen van valse bekentenissen. Ook hierover werd tijdens de verslagperiode veelvuldig

¹³⁷ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Prevention of Terrorism (temporary provisions) Act, No. 48 of 1979*, 20 juli 1979.

¹³⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 13, 2 oktober 2014; OHCHR, *Working group on arbitrary detention: preliminary findings from its visit to Sri Lanka (4 to 15 December 2017)*, 15 december 2017; HRW, *Locked up without evidence; Abuses under Sri Lanka's Prevention of Terrorism Act*, 29 januari 2018; HRW, *Sri Lanka Draft Counter Terrorism Act of 2018*, 21 oktober 2018; ITJP, *Terrorism Investigation Division: Sri Lankan police*, pagina's 16-17, september 2019; Amnesty International, *End the use of and repeal the draconian PTA*, februari 2022; HRW, *"In a legal black hole": Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina 1, 7 februari 2022; UN Human Rights Council, *Written statement submitted by Pasumai Thaayagam Foundation, a non-governmental organization in special consultative status (A/HRC/49/NGO/230)*, 16 februari 2022; OHCHR, *Sri Lanka: UN experts call for swift suspension of Prevention of Terrorism Act and reform of counter-terrorism law*, 2 maart 2022; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 58-59, 2 mei 2024.

¹³⁹ Amnesty International, *Countering terrorism at the expense of human rights*, pagina 5, januari 2019; ITJP, *Terrorism Investigation Division: Sri Lankan police*, pagina 18, september 2019; HRW, *"In a legal black hole": Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina's 2, 35, 7 februari 2022; Amnesty International, *End the use of and repeal the draconian PTA*, februari 2022; Human Rights Commission of Sri Lanka (HRCSL), *The HRCSL's Report relating to civil and political rights within the country for the review of Sri Lanka (6th periodic report) by the Human Rights Committee during its 137th Session*, pagina's 6-7, 25 januari 2023; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 11, april 2024.

gerapporteerd.¹⁴⁰ De PTA bood bovendien immunititeit aan overheidsfunctionarissen die verantwoordelijk waren voor misbruik, indien zij geacht werden te goeder trouw te hebben gehandeld of een wettelijk bevel te hebben uitgevoerd. Ook deze bepaling werkte volgens bronnen mishandeling en marteling in de hand.¹⁴¹

3.1.1 Pogingen tot aanpassing van de PTA

Tussen 2015 en 2024 hebben verschillende presidenten pogingen ondernomen om de PTA in te trekken of te amenderen. President Sirisena wilde de PTA vervangen door een nieuwe antiterreurwet, als onderdeel van zijn co-sponsoring van resolutie 30/1 van de VN-Mensenrechtenraad. Hij stelde tijdelijk een moratorium in op het gebruik van de PTA.¹⁴² Een conceptwet, de *Counter-Terrorism Act* (CTA), werd in september 2019 gepubliceerd in de *Sri Lanka Gazette* (vergelijkbaar met de Nederlandse Staatscourant).¹⁴³ Hoewel de conceptwet enkele verbeteringen kende ten opzichte van de PTA, stuitte ook de CTA op verzet van mensenrechtenorganisaties. Zij vonden vooral dat de conceptwet nog steeds een te vage en brede definitie van 'terrorisme' hanteerde, en te weinig waarborgen tegen misbruik kende. Ook aan de speciale bevoegdheden die opsporings- en veiligheidsinstanties onder de PTA kenden, werd volgens critici te weinig getornd. Nog voordat de conceptwet in het parlement kon worden behandeld, kwam het presidentschap van Sirisena ten einde. Gotabaya Rajapaksa trok de CTA in en sprak zijn steun uit voor de PTA.¹⁴⁴

Later zag Rajapaksa zich onder druk van critici genoodzaakt de PTA op enkele punten te amenderen. In februari 2022 werd de geamendeerde versie van de PTA gepubliceerd in de *Sri Lanka Gazette*,¹⁴⁵ en in maart 2022 aangenomen door het parlement. Dit amendement kende enkele wijzigingen: het bracht de maximale periode van voorarrest zonder voorgeleiding of de mogelijkheid om borgtocht aan te vragen, terug van achttien maanden naar twaalf maanden, versoepelde borgregelingen en voorzag in maatregelen om rechtszaken te bespoedigen. De aantallen gevangenen in voorarrest daalden (mede) daardoor. Ook stipuleerde de geamendeerde wet dat de *Human Rights Commission Sri Lanka* (HRCSL) op de hoogte moest worden gesteld van nieuwe detentiegevallen onder de PTA, en maakte de wet de maandelijkse inspectie van gevangenen mogelijk. Ook deze geamendeerde PTA kende echter volgens critici nog te weinig waarborgen tegen misbruik.¹⁴⁶ In juni 2022 kondigde de regering-Rajapaksa een moratorium aan op

¹⁴⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 13, 2 oktober 2014; Amnesty International, *End the use of and repeal the draconian PTA*, februari 2022; HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina 1, 7 februari 2022; OHCHR, *Sri Lanka: UN experts call for swift suspension of Prevention of Terrorism Act and reform of counter-terrorism law*, 2 maart 2022; NOS Nieuws, *Protesten in Sri Lanka gaan over meer dan de economie*, 9 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

¹⁴¹ UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General's Panel of Experts on accountability in Sri Lanka*, pagina 97, 31 maart 2011; ITJP, *Terrorism Investigation Division: Sri Lankan police*, pagina's 16-17, september 2019; HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina's 19-20, 7 februari 2022.

¹⁴² UN Human Rights Committee, *Sixth periodic report submitted by Sri Lanka under article 40 of the Covenant, due in 2017 (CCPR/C/LKA/6)*, pagina 9, 25 april 2019; USDoS, *Country Reports on Terrorism 2018: Sri Lanka*, pagina 60, oktober 2019.

¹⁴³ The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Part II of September 14, 2018; Supplement: Counter Terrorism A Bill*, 17 september 2018.

¹⁴⁴ HRW, *Sri Lanka draft Counter Terrorism Act of 2018*, 21 oktober 2018; Amnesty International, *Countering terrorism at the expense of human rights*, januari 2019; Associated Press (AP), *Sri Lanka media rights activists decry new anti-terror laws*, 18 maart 2019; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 42, 23 december 2021; HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina's 20-21, 7 februari 2022.

¹⁴⁵ The Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) (Amendment) A Bill to amend the Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act, No. 48 of 1979*, 10 februari 2022.

¹⁴⁶ CPA, *A commentary: Prevention of Terrorism (Amendment) Bill 2022*, januari 2022; HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina 48, 7 februari 2022; OHCHR, *Sri Lanka: UN*

het gebruik van de PTA. Na het aantreden van president Wickremasinghe in juli 2022 namen de autoriteiten de PTA echter weer ter hand, nu om leiders van de Aragalaya-protesten te arresteren.¹⁴⁷

De autoriteiten publiceerden in maart 2023 een nieuwe conceptwet die de PTA moest vervangen: de *Anti-Terrorism Bill* (ATB).¹⁴⁸ Dit voorstel bevatte enkele hervormingen die door mensenrechtenactivisten als positief werden beoordeeld. Zo werden de mogelijkheden tot borgtocht verder vereenvoudigd, werd de toelaatbaarheid van bekentenissen in politiedetentie geschrapt en werden preventiemaatregelen voorgesteld tegen het voorkomen van marteling - waaronder de mogelijkheid voor regelmatige en onaangekondigde bezoeken door rechters aan detentiecentra. Andere onderdelen van de conceptwet werden echter kritisch ontvangen. Daaronder waren met name de nog steeds vaag en breed omschreven definitie van 'terrorisme' en het uitbreiden van de bevoegdheden van opsporings- en veiligheidsinstanties.¹⁴⁹ In februari 2024 bepaalde het Hooggerechtshof dat de ATB op enkele punten ongrondwettelijk was (met name waar het de definitie van terrorisme betrof), en aanpassing behoeft.¹⁵⁰ Aan het einde van de verslagperiode was de ATB nog niet door het parlement behandeld. De PTA was daarmee nog steeds van kracht.¹⁵¹

3.1.2 Gedetineerden op grond van de PTA

De samenstelling van de groep PTA-gedetineerden veranderde tijdens de verslagperiode. Tijdens de vorige verslagperiode (juli 2013-september 2014) liepen nog vooral Tamils het risico op grond van de PTA gearresteerd te worden.¹⁵² In de huidige periode, met name na de paasaanslagen van 2019, waren het in meerderheid moslims die onder de PTA gearresteerd en gedetineerd werden.¹⁵³

De gerapporteerde aantallen personen die op grond van de PTA gedetineerd waren, schommelden tijdens de verslagperiode. De schommeling in de data over aantallen arrestanten die in voorarrest zaten, hangt vermoedelijk samen met het feit dat arrestanten dikwijls op grond van de PTA werden gearresteerd maar na enige tijd werden vrijgelaten in afwachting van een verder juridisch traject. Dat traject was vaak langdurig. Tot veel daadwerkelijke veroordelingen op grond van de PTA kwam het tijdens de verslagperiode niet. Volgens een bron was de laatste feitelijke

experts call for swift suspension of Prevention of Terrorism Act and reform of counter-terrorism law, 2 maart 2022; Amnesty International, *Amnesty International commentary on the Prevention of Terrorism Act amendment bill*, 18 maart 2022; HRW, *Sri Lanka: End use of terrorism law against protesters*, 31 augustus 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 5, 4 oktober 2022; Immigration and Human Rights Law Review (IHRLR), *Prevention or creation of terrorism? The Sri Lankan Prevention of Terrorism Act*, 17 januari 2023; USDoS, *Country reports on terrorism 2022: Sri Lanka*, 30 november 2023; Vertrouwelijke bron, 12 april 2022.

¹⁴⁷ UK Home Office, *Country policy and information note; Sri Lanka: Tamil separatism*, pagina 29, augustus 2022; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 11, 20 maart 2023; HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, 11 januari 2024; Amnesty International, *'Ready to suppress any protest'; Sri Lanka: unlawful use of weapons during protests*, pagina 13, april 2024.

¹⁴⁸ The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Part II of March 17, 2023; Supplement: Anti-Terrorism A Bill*, 22 maart 2023.

¹⁴⁹ UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina's 6-7, 6 september 2023; ICJ, *Sri Lanka: Revised version of anti-terror bill threatens human rights*, 25 september 2023; HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, pagina's 585-590, 11 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

¹⁵⁰ Parliament of Sri Lanka, *News - Announcements by the Hon. Speaker - 20.02.2024*, 20 februari 2024; CPA, *Anti-Terrorism Bill; Questions and answers*, maart 2024.

¹⁵¹ OHCHR, *Call to Sri Lanka to revise anti-terrorism bill*, 22 januari 2024; HRW, *Sri Lanka: New transitional justice process lacks credibility*, 29 januari 2024; HRW, *Under Ranil Wickremesinghe, Sri Lanka is going fast - in reverse*, 14 februari 2024; Amnesty International, *The state of the world's human rights*, pagina 351, april 2024; Vertrouwelijke bron, 28 februari 2024.

¹⁵² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 13, 2 oktober 2014.

¹⁵³ Shreen Abdul Saroor en Mytili Bala, *'Terrorising minorities through 'counterterrorism''*, in: S.A. Saroor, *Muslims in post-war Sri Lanka: Repression, resistance & reform*, 2022; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

strafrechtelijke veroordeling op grond van de PTA, die van de journalist J.S. Tissainayagam in 2009.¹⁵⁴ Een andere bron gaf aan dat het in veel gevallen van arrestaties op grond van de PTA tijdens de huidige verslagperiode, niet eens tot een formele aanklacht kwam.¹⁵⁵

Over het algemeen daalde het aantal PTA-gevangenen gestaag, hoewel na de paasaanslagen van 2019 een piek te zien was.¹⁵⁶ Met name na 2022 daalden de gerapporteerde aantallen sterk. Dit zou kunnen samenhangen met de versoepeling van borgregelingen in maart 2022.¹⁵⁷ De Speciale Rapporteur van de VN voor de Promotie en Bescherming van Mensenrechten en Fundamentele Vrijheden in de Strijd tegen Terrorisme noteerde in 2018 dat op dat moment 81 personen onder de PTA in voorarrest zaten, onder wie 70 personen langer dan 5 jaar - en 12 van hen langer dan 10 jaar.¹⁵⁸ OHCHR rapporteerde dat in januari 2019 nog 61 personen onder de PTA in voorarrest zaten.¹⁵⁹ De HRCSL schreef in 2022 aan Human Rights Watch dat zij op de hoogte was van 305 arrestaties op grond van de PTA in 2019, 212 in 2020 en 109 in 2021. Eind 2021 verbleven 392 personen op grond van de PTA in voorarrest. 329 van hen waren nog niet formeel in staat van beschuldiging gesteld.¹⁶⁰ Het Amerikaanse *State Department* schreef dat eind 2021 ongeveer 300 moslims onder de PTA gedetineerd waren, en ongeveer 180 Tamils.¹⁶¹

OHCHR rapporteerde in oktober 2022 dat op dat moment nog 47 personen op grond van de PTA gedetineerd waren, onder wie 22 die al waren veroordeeld. Veel van hen waren gearresteerd na de aanslagen van eerste paasdag 2019.¹⁶² In september 2023 sprak OHCHR over 25 personen die op grond van de PTA gevangenisstraffen uitzaten, en nog 21 personen die op grond van de PTA in voorarrest zaten.¹⁶³ Ook het Amerikaanse State Department schreef dat in augustus 2023 dat in totaal 46 personen gedetineerd waren op grond van de PTA.¹⁶⁴ In december 2023 en februari 2024 geraadpleegde bronnen legden het totale aantal personen dat op dat moment op grond van de PTA werd gedetineerd op enkele tientallen.¹⁶⁵ Volgens één bron zaten in totaal nog 12 personen langer dan vijf jaar op grond van de PTA in voorarrest.¹⁶⁶ Een andere bron verklaarde over de etniciteit van de in februari 2024 nog gedetineerde PTA-gevangenen, dat onder hen 13 Tamils waren die in voorarrest

¹⁵⁴ CPJ, *International Press Freedom Awards: J.S. Tissainayagam, Sri Lanka, Sunday Times*, 2009; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

¹⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

¹⁵⁶ HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina 73, 7 februari 2022; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023.

¹⁵⁷ CPA, *A commentary: Prevention of Terrorism (Amendment) Bill 2022*, januari 2022; HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina 48, 7 februari 2022; OHCHR, *Sri Lanka: UN experts call for swift suspension of Prevention of Terrorism Act and reform of counter-terrorism law*, 2 maart 2022; Amnesty International, *Amnesty International commentary on the Prevention of Terrorism Act amendment bill*, 18 maart 2022; HRW, *Sri Lanka: End use of terrorism law against protesters*, 31 augustus 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 5, 4 oktober 2022; IHLRL, *Prevention or creation of terrorism? The Sri Lankan Prevention of Terrorism Act*, 17 januari 2023; USDoS, *Country reports on terrorism 2022: Sri Lanka*, 30 november 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

¹⁵⁸ UN Human Rights Council, *Visit to Sri Lanka: Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism (A/HRC/40/52/Add.3)*, pagina 6, 14 december 2018.

¹⁵⁹ UN Human Rights Committee, *CCPR/C/LKA/6*, pagina 9, 25 april 2019.

¹⁶⁰ HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina's 22, 72-74, 7 februari 2022.

¹⁶¹ USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 13, 12 april 2022.

¹⁶² UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 5, 4 oktober 2022.

¹⁶³ UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 6, 6 september 2023.

¹⁶⁴ USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 18, april 2024.

¹⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

¹⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

zaten en 8 Tamils die veroordeeld waren.¹⁶⁷ Officiële cijfers over aantallen Tamils die worden gearresteerd op grond van de PTA, zijn niet bekend.

3.2 Online Safety Act

Tijdens de eerste periode van het presidentschap van Ranil Wickremasinghe diende hij, buiten de Anti-Terrorism Bill, ook andere wetsvoorstellen in die door het maatschappelijk middenveld werden gekenschetst als repressief en een aanval op de burgerlijke vrijheden.¹⁶⁸ De meest zichtbare hiervan was de *Online Safety Act*.¹⁶⁹

Wickremasinghe presenteerde het wetsvoorstel in 2023 als een wapen in de strijd tegen nepnieuws, haatzaaijarij en cybercriminaliteit, waaronder kindermisbruik, gegevensdiefstal en onlinefraude.¹⁷⁰ Critici wezen echter op de in hun ogen te vage en brede omschrijving van strafbaar online gedrag, op de zware straffen die de wet voorschreef en op het gebrek aan onafhankelijkheid van de op te richten 'Commissie voor Onlineveiligheid' - die zou moeten bepalen welke online activiteiten strafbaar zijn en welke niet. Zij zagen de Online Safety Act als een nauwelijks verholen aanval op de vrijheid van meningsuiting, en een verdere poging om kritische online-uitingen in te perken (zie ook paragraaf 5.2.4).¹⁷¹ In januari 2024 werd de Online Safety Act door het parlement aangenomen.¹⁷² Aan het einde van de verslagperiode kon nog niet worden vastgesteld in hoeverre de wet gebruikt werd om de overheid onwelgevallige online uitingen te bestraffen.

3.3 Human Rights Commission Sri Lanka

De *Human Rights Commission Sri Lanka* (HRCSL) werd in 1996 opgericht, met als mandaat om vermeende mensenrechtenschendingen te onderzoeken, om de regering te adviseren bij het formuleren van wetten en beleid en om het bewustzijn over de mensenrechten in het land bevorderen.¹⁷³ De HRCSL kreeg onder meer de bevoegdheid om bewijsmateriaal voor mensenrechtenschendingen te verzamelen, om getuigen op te roepen en te horen, zaken naar rechtbanken door te verwijzen en om aanbevelingen te doen om verdere schendingen tegen te gaan.¹⁷⁴ De commissie behandelde tijdens de verslagperiode klachten die gingen over, onder meer, marteling, arrestaties en detenties, maar ook over arbeidsrechtelijke en civielrechtelijke zaken.¹⁷⁵ De leden van de commissie worden benoemd voor een periode van drie jaar.¹⁷⁶

¹⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

¹⁶⁸ Colombo Gazette, *Civil society collective calls for end to state repression in Sri Lanka*, 29 augustus 2023; HRW, *Under Ranil Wickremesinghe, Sri Lanka is going fast - in reverse*, 14 februari 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 28 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

¹⁶⁹ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Online Safety Act, No. 9 of 2024*, 2 februari 2024.

¹⁷⁰ Al Jazeera, *Sri Lanka Parliament passes bill to regulate online content*, 24 januari 2024.

¹⁷¹ ICJ, *Sri Lanka: Proposed Online Safety Bill would be an assault on freedom of expression, opinion, and information*, 29 september 2023; INFORM Human Rights Documentation Centre, *Repression of dissent in Sri Lanka in September 2023*, pagina 4, november 2023; HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, 11 januari 2024; Amnesty International, *Sri Lanka: Online Safety Act major blow to freedom of expression*, 24 januari 2024; Amnesty International, *The state of the world's human rights*, pagina 351, april 2024.

¹⁷² BBC News, *Sri Lanka's controversial internet safety law comes into force*, 1 februari 2024; Al Jazeera, *Sri Lanka Parliament passes bill to regulate online content*, 24 januari 2024.

¹⁷³ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Human Rights Commission of Sri Lanka Act, No. 21 of 1996*, 21 augustus 1996; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina's 30-31, 6 juni 2013; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 16, 23 december 2021.

¹⁷⁴ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 233-234, 16 september 2015.

¹⁷⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina's 30-31, 6 juni 2013.

¹⁷⁶ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Human Rights Commission of Sri Lanka Act, No. 21 of 1996*, 21 augustus 1996; Asia Pacific Forum, IDLO, UNDP, *Human Rights Commission of Sri Lanka; Report of*

De VN-Mensenrechtenraad rapporteerde dat de HRCSL tot 2006 in grote lijnen op objectieve wijze aan zijn mandaat voldeed.¹⁷⁷ Vanaf 2006 uitten nationale en internationale critici echter steeds vaker hun twijfel over de objectiviteit en integriteit van de commissie. Dit hing voornamelijk samen met de benoemingsbevoegdheid van de commissieleden. In dat jaar omzeilde president Mahinda Rajapaksa voor het eerst de Constitutionele Raad bij de benoeming van commissieleden. Omdat de objectiviteit en integriteit van de commissie hiermee in het geding kwam, besloot de *International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights* (ICC¹⁷⁸) in 2007 om de accreditatie van de HRCSL te verlagen van een A-status naar een B-status.¹⁷⁹ In 2010 formaliseerde Rajapaksa in het 18de amendement op de grondwet de benoemingsbevoegdheid van de president voor leden van de HRCSL.¹⁸⁰

President Sirisena voerde in 2015 het 19de amendement op de grondwet in. Dat amendement schreef een terugkeer voor naar de oorspronkelijke benoemingsprocedure voor leden van de HRCSL, via de Constitutionele Raad. Omdat hiermee de objectiviteit en integriteit van het werk van de commissie bevorderd werden, besloot de *Global Alliance of National Human Rights Institutions* (GANHRI, de opvolger van de ICC) om de A-status van de HRCSL te herstellen.¹⁸¹

Sirisena's opvolger Gotabaya Rajapaksa maakte met de invoering van het 20ste amendement op de grondwet de onafhankelijke benoeming van HRCSL-leden echter ongedaan. In december 2021 besloot GANHRI daarom om de accreditatie van de HRCSL weer te verlagen naar een B-status.¹⁸²

President Wickremasinghe legde op zijn beurt met de invoering van het 21ste amendement op de grondwet in oktober 2022 de benoemingsbevoegdheid voor de HRCSL weer bij de Constitutionele Raad. In juni 2023 benoemde de president inderdaad op aanbeveling van de Raad een nieuwe voorzitter en nieuwe leden tot de commissie.¹⁸³ Omdat dit de integriteit en objectiviteit van de commissie ten goede kwam, bestond de hoop dat de HRCSL de A-status accreditatie zou herkrijgen. Aan het einde van de verslagperiode was dit echter nog niet het geval.¹⁸⁴ Ook de in dit

the regional national human rights institutions project on inclusion, the right to health and sexual orientation and gender identity, 2013.

¹⁷⁷ UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 233-234, 16 september 2015.

¹⁷⁸ De *International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights* (ICC) was een netwerkorganisatie van mensenrechtencommissies. In 2016 werd de naam van het comité gewijzigd in *Global Alliance of National Human Rights Institutions* (GANHRI).

¹⁷⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina's 30-31, 6 juni 2013; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 16-17, 2 oktober 2014; UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 233-234, 16 september 2015.

¹⁸⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina's 30-31, 6 juni 2013; UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 22, 98, 233-234, 16 september 2015.

¹⁸¹ UN Human Rights Committee, *CCPR/C/LKA/6*, pagina 4, 25 april 2019; UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, pagina 4, 28 juni 2016.

¹⁸² Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report - Sri Lanka*, pagina 14, 2020; Sri Lanka Brief, *Sri Lanka Human Rights Commission downgraded by UN body, the Global Alliance of National Human Rights Institutions*, 14 december 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 16, 23 december 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina's 4-5, 4 oktober 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 5, 6 september 2023; OHCHR, GANHRI, *Chart of the status of national institutions // Accredited by the Global Alliance of National Human Rights Institutions: Accreditation status as of 29 november 2023*, 29 november 2023; Amnesty International, *Report 2022/23; The state of the world's human rights; Sri Lanka*, <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-asia/sri-lanka/report-sri-lanka/>, geraadpleegd op 6 november 2023.

¹⁸³ UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 5, 6 september 2023.

¹⁸⁴ UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina's 4-5, 4 oktober 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 5, 6 september 2023; OHCHR, GANHRI, *Chart of the status of national institutions // Accredited by the Global Alliance of National Human Rights Institutions: Accreditation status as of 29 november 2023*, 29 november 2023.

kader in 2024 geraadpleegde bronnen gaven aan dat de nieuwe commissieleden nog niet lang genoeg in functie waren om een oordeel te geven over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid waarmee zij hun functie uitvoerden. Volgens verschillende van deze bronnen waren de eerste tekenen positief.¹⁸⁵ Een van de bronnen merkte daarbij op dat de grootste uitdaging van de HRCSL niet de onafhankelijkheid of onpartijdigheid van de commissie is, maar het gebrek aan bevoegdheden en machtsmiddelen om feitelijke gedragsverandering bij de autoriteiten af te dwingen.¹⁸⁶

3.3.1

Binnengekomen klachten en afhandeling van binnengekomen klachten

Klachten konden worden ingediend in het Singalees, Tamil of Engels.¹⁸⁷ De HRCSL publiceerde tijdens de verslagperiode jaarlijks gegevens over de aantallen ontvangen klachten en de onderwerpen waarop de klachten zagen. Uit de gepubliceerde gegevens kan worden opgemaakt dat de HRCSL in de vijf jaren tussen 2018 en 2022 37.489 klachten ontving. De categorie waarin de meeste klachten werden ingediend was 'persoonlijke vrijheden' (8.845 klachten, 23,6% van het totaal). Hieronder waren onder meer klachten over 'willekeurige arrestatie en/of detentie' (10,2%), 'marteling' (5,8%) en 'intimidatie' (5,2%). Andere veelvoorkomende categorieën waarin klachten binnenkwamen waren 'werkgelegenheid' (13,2%), 'passiviteit van overheidsinstanties' (10,2%), 'onderwijs' (5,4%), en 'land- en eigendomsrechten' (4,5%).¹⁸⁸

Ook publiceerde de HRCSL jaarrapporten waarin zij de afhandeling van de ontvangen klachten uiteenzette. Het meest recente gepubliceerde jaarrapport is het rapport over het jaar 2021.¹⁸⁹ De werkwijze van de HRCSL bij binnenkomende klachten was als volgt:¹⁹⁰

Na de binnenkomst van een klacht controleerden de commissarissen van de HRCSL of de klacht binnen het mandaat van de commissie viel. In ongeveer 31% van de tussen 2018 en 2021 afgehandelde klachten bleek dit niet het geval.¹⁹¹ Bij de overgebleven klachten won de commissie inlichtingen in bij de klager en degene waarover de klacht ging. Tussen 2018 en 2021 strandde in 30% van de gevallen de zaak in dit stadium omdat de klager niet of onvoldoende verdere informatie verschaftte.¹⁹² Bijna 4% van de klachten werd door de klager ingetrokken voordat de zaak was afgehandeld. Zo'n 65% van het aantal tussen 2018 en 2021 afgedane klachten eindigde dus zonder verdere inhoudelijke afhandeling.

In de gevallen waarin de klacht binnen het mandaat viel en er voldoende informatie beschikbaar was, voerde de HRCSL een onderzoek uit. Dat werd doorgaans gevolgd door een proces van bemiddeling (*mediation*). In het kader van het onderzoek

¹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

¹⁸⁶ Vertrouwelijke bron, 22 december 2023.

¹⁸⁷ HRCSL, *Make a complaint*, <https://www.hrcsl.lk/make-a-complaint/>, geraadpleegd op 29 maart 2024.

¹⁸⁸ HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2018*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2019*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2020*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2021*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2022*. De data zijn vindbaar op: <https://www.hrcsl.lk/reports/statistics-of-complaints/>.

¹⁸⁹ HRCSL, *Annual report 2021, 2022*.

¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

¹⁹¹ HRCSL, *Annual report 2018*, pagina 44, 2019; HRCSL, *Annual report 2019*, pagina 52, 2020; HRCSL, *Annual report 2020*, pagina 46, 2021; HRCSL, *Annual report 2021*, pagina 22, 2022.

¹⁹² HRCSL, *Annual report 2018*, pagina 44, 2019; HRCSL, *Annual report 2019*, pagina 52, 2020; HRCSL, *Annual report 2020*, pagina 46, 2021; HRCSL, *Annual report 2021*, pagina 22, 2022.

hadden leden van de HRCSL ook toegang tot gevangenissen en detentiecentra.¹⁹³ Het onderzoek kon eindigen in een schikking of een aanbeveling. Tussen 2018 en 2021 resulteerde 13% van het totaal aantal afgedane zaken in een schikking. In circa 11% van de gevallen werd compensatie aangeboden aan de klager. Ongeveer 7% van de zaken werd aangehouden hangende een rechterlijk onderzoek. In circa 2,5% van de afgedane zaken werd een aanbeveling uitgebracht.¹⁹⁴ De HRCSL kon bijvoorbeeld strafrechtelijke vervolging aanbevelen, de betaling van financiële compensatie of disciplinaire maatregelen.¹⁹⁵ De aanbevelingen waren openbaar; zij werden gepubliceerd op de website van de commissie.¹⁹⁶ Bijna 32% van de aanbevelingen werd uitgevaardigd naar aanleiding van klachten over 'persoonlijke vrijheden'.¹⁹⁷ Het is niet concreet aan te geven hoeveel van deze aanbevelingen daadwerkelijk werden opgevolgd door de instanties die het aanging. De HRCSL had wel de mogelijkheid om bij het niet-opvolgen van aanbevelingen leidinggevenden binnen die instanties, of in het uiterste geval de president, daarop aan te spreken.¹⁹⁸

In de gepubliceerde gegevens van de HRCSL werd niet de etniciteit van de klager vermeld, of de etniciteit van de persoon waarover de klacht ging. Een geraadpleegde bron gaf echter aan dat klachten ingediend door Tamils niet oververtegenwoordigd waren in de gegevens, misschien zelfs ondervertegenwoordigd. De bron voegde daar echter aan toe dat dit niet a priori betekende dat er onder Tamils minder klachten leefden; hun mogelijke ondervertegenwoordiging onder de klagers kon ook samenhangen met achterdocht tegenover officiële instanties.¹⁹⁹

¹⁹³ USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 7, 20 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023.

¹⁹⁴ HRCSL, *Annual report 2018*, pagina 44, 2019; HRCSL, *Annual report 2019*, pagina 52, 2020; HRCSL, *Annual report 2020*, pagina 46, 2021; HRCSL, *Annual report 2021*, pagina 22, 2022.

¹⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

¹⁹⁶ HRCSL, *Case Recommendations*, vindbaar op: <https://www.hrsl.lk/case-recommendations/>.

¹⁹⁷ HRCSL, *Annual report 2018*, pagina 45, 2019; HRCSL, *Annual report 2019*, pagina 53, 2020; HRCSL, *Annual report 2020*, pagina 48, 2021; HRCSL, *Annual report 2021*, pagina 24, 2022.

¹⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

¹⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

4 Identiteit en documenten

Het systeem van geboorte- en identiteitsregistratie in Sri Lanka wordt door bronnen omschreven als hoogontwikkeld en robuust. De meest recente gegevens van de Wereldbank en het *Demographic and Health Surveys program* (DHS program) van USAID over geboorteregistratie dateren uit 2007. In dat jaar werd 97% van de geboorten officieel geregistreerd.²⁰⁰

4.1 Identificatieplicht

In Sri Lanka geldt sinds 2016 een wettelijke algemene identificatieplicht vanaf de leeftijd van vijftien jaar.²⁰¹ Het bezit van een nationale identiteitskaart (*National Identity Card*, NIC) is vereist om toegang te krijgen tot overheidsdiensten, waaronder volksgezondheids- en onderwijsdiensten, het openen van een bankrekening, of om bij controleposten te tonen.²⁰² Deze plicht wordt door de autoriteiten gehandhaafd, bijvoorbeeld doordat bij controleposten het tonen van een NIC kan worden geëist. In voorkomende gevallen zou volgens een bron kunnen worden volstaan met het tonen van een ander identiteitsdocument, zoals een rijbewijs of paspoort, maar in de regel is het tonen van een NIC verplicht.²⁰³

4.2 Identiteits- en reisdocumenten

4.2.1 Nationale identiteitskaart

Verreweg de meeste Sri Lankaanse burgers zijn in het bezit van een NIC. Volgens bronnen lag het percentage burgers van vijftien jaar of ouder die in het bezit waren van een NIC in 2017 op 92%.²⁰⁴ Een bron uit 2019 legt dit percentage op 95% van de mannen en 90% van de vrouwen.²⁰⁵ Een in 2024 geraadpleegde bron bevestigde dat slechts een zeer gering percentage van de burgers van vijftien jaar of ouder niet in het bezit was van een NIC.²⁰⁶

In beginsel kan elke Sri Lankaanse burger een NIC aanvragen en verkrijgen. Dit geldt ook voor Tamils.²⁰⁷ Op de NIC staat de etniciteit of religie van de houder niet vermeld.²⁰⁸ Op NIC's die voor 2014 aan Singalezen werden afgegeven, werden alle gegevens in het Singalees vermeld. Op NIC's die voor 2014 aan Tamils werden afgegeven, werden alle gegevens in het Tamil en het Singalees vermeld. Op NIC's

²⁰⁰ GSMA, *Digital Identity Country Report: Sri Lanka*, pagina 3, 22 februari 2019; The World Bank, *Data / Completeness of birth registration (%)*, <https://data.worldbank.org/indicator/SP.REG.BRTH.ZS?view=chart>, geraadpleegd op 8 november 2023.

²⁰¹ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Registration of Persons (amendment) Act, No. 8 of 2016*, 8 juli 2016; Department for Registration of Persons, *Obtaining NIC for the first time*, <http://drp.gov.lk/en/normal.php>, geraadpleegd op 8 november 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²⁰² DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 50, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁰³ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²⁰⁴ GSMA, *Exploring the gender gap in identification: Policy insights from 10 countries*, pagina 12, 23 februari 2019; Center for Global Development, *Citizens and States: How can digital ID and payments improve state capacity and effectiveness?*, pagina 28, 2020.

²⁰⁵ GSMA, *Digital Identity Country Report: Sri Lanka*, pagina 3, 22 februari 2019.

²⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²⁰⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 50, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²⁰⁸ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 50, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024. Over het algemeen kunnen Tamils en moslims overigens wel herkend worden aan hun namen, die in de regel herkenbaar afwijken van Singalese namen. Zie ook paragraaf 6.2.2.

die na 2014 werden afgegeven, staan alle gegevens (ongeacht de etniciteit van de aanvrager) vermeld in het Singalees, Tamil en Engels. NIC's hebben een onbeperkte geldigheidsduur.²⁰⁹

Sinds 2017 geven de autoriteiten elektronische NIC's uit (e-NIC's). De e-NIC bevat een machine-leesbare streepjescode, maar vooralsnog geen biometrische gegevens. Naar planning worden in de nabije toekomst wel biometrische gegevens opgenomen (in elk geval vingerafdrukken).²¹⁰ Volgens een in 2024 geraadpleegde bron waren 7 miljoen Sri Lankaanse burgers in het bezit van een e-NIC.²¹¹

4.2.1.1 Aanvraagprocedure

De *Department for Registration of Persons* (DRP) is verantwoordelijk voor de afgifte van NIC's. Sri Lankaanse burgers dienen op hun vijftiende een NIC aan te vragen. Met de aanvraag moeten een aanvraagformulier worden ingediend, een geboorteakte en pasfoto's. De pasfoto's dienen te worden gemaakt bij een van de circa 2.400 door het land verspreide geregistreerde fotostudio's. Die fotostudio's sturen de foto's elektronisch door naar het nationaal personenregister (*National Personal Registry*). Schoolgaande personen dienen de aanvraag in bij het schoolhoofd, bewoners van plantages²¹² dienen de aanvraag in bij het plantagehoofd en anderen dienen hun aanvraag in bij de plaatselijke districtsambtenaar (*grama niladhari*). De functionaris belast met de inname van de aanvragen, stuurt deze door naar de DRP-afdeling in een van de 335 regionale kantoren (*Divisional Secretariats*). Deze controleren de ingediende stukken, en sturen ze door naar de provinciale DRP-kantoren. De NIC wordt binnen een maand na aanvraag per post aan de aanvrager opgestuurd.²¹³ Daarnaast is een ééndags-service beschikbaar.²¹⁴ De kosten bedroegen in februari 2024 200 Sri Lankaanse roepies (LKR) voor de normale levertijd, en 2.000 LKR voor de ééndags-service.²¹⁵

Het Australische *Department of Foreign Affairs and Trade* (DFAT) en de Canadese *Immigration and Refugee Board* (IRBC) geven aan dat een NIC niet kan worden aangevraagd en verkregen buiten Sri Lanka.²¹⁶

²⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²¹⁰ GSMA, *Digital Identity Country Report: Sri Lanka*, pagina 7, 22 februari 2019, vindbaar op: <https://www.gsma.com/solutions-and-impact/connectivity-for-good/mobile-for-development/wp-content/uploads/2019/02/Digital-Identity-Country-Report-Sri-Lanka.pdf>; GSMA, *Exploring the gender gap in identification: Policy insights from 10 countries*, pagina 73, 23 februari 2019, vindbaar op: <https://www.gsma.com/solutions-and-impact/connectivity-for-good/mobile-for-development/blog/exploring-the-gender-gap-in-identification-policy-insights-from-10-countries/>; Maheswaran Pragash, *E-NIC project in Sri Lanka: A critical analysis in reference to privacy issues*, <https://theshapeoflaw.wordpress.com/2020/05/10/e-nic-project-in-sri-lanka-a-critical-analysis-in-reference-to-privacy-issues/>, 10 mei 2020; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²¹¹ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²¹² Dit zijn met name zogenoemde 'Indiase Tamils' werkzaam op de theeplantages in centraal Sri Lanka.

²¹³ GSMA, *Digital Identity Country Report: Sri Lanka*, pagina's 8-9, 22 februari 2019; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 50, 23 december 2021; Department for Registration of Persons, *Obtaining NIC for the first time*, <http://drp.gov.lk/en/normal.php>, geraadpleegd op 11 december 2023; Department for Registration of Persons, *Divisional office*, https://drp.gov.lk/en/divisional_office.php, geraadpleegd op 11 december 2023.

²¹⁴ Department for Registration of Persons, *Obtaining NIC under One Day Service*, <http://drp.gov.lk/en/normal.php>, geraadpleegd op 11 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²¹⁵ Department for Registration of Persons, *Obtaining NIC for the first time*, <http://drp.gov.lk/en/normal.php>, geraadpleegd op 26 februari 2024; Department for Registration of Persons, *Obtaining NIC under One Day Service*, <http://drp.gov.lk/en/normal.php>, geraadpleegd op 26 februari 2024. Naar de wisselkoers van 3 juni 2024 komt 200 LKR overeen met ongeveer €0,61, en 2.000 LKR met ongeveer €6,14.

²¹⁶ IRBC, *LKA200299.E: Sri Lanka: Identity documents, including biometric passports, National Identity Cards (NICs), birth certificates, and driver's licences; requirements and procedures to obtain such documents; appearance and security features (2016-July 2020)*, 6 augustus 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 70, 2 mei 2024.

4.2.2 *Nationaal paspoort*

In beginsel kan elke Sri Lankaanse burger een nationaal paspoort aanvragen en verkrijgen. Dit geldt ook voor Tamils. Op het paspoort staat de etniciteit of religie van de houder niet vermeld.²¹⁷ Alle gegevens op het paspoort worden in het Engels vermeld. Een paspoort heeft een geldigheidsduur van 10 jaar.²¹⁸

4.2.2.1 *Aanvraagprocedure*

De *Department of Immigration and Emigration* (DIE) is verantwoordelijk voor de afgifte van paspoorten. Met de paspoortaanvraag moeten een aanvraagformulier worden ingediend, de NIC, de geboorteakte en pasfoto's. Net als voor de NIC's dienen de pasfoto's voor paspoorten te worden gemaakt bij een van de circa 2.400 door het land verspreide geregistreerde fotostudio's. Die fotostudio's sturen de foto's elektronisch door naar het register van de DIE. De aanvraag kan worden ingediend bij het DIE-hoofdkantoor in Colombo of bij een van de regionale kantoren in Matara (Southern Province), Kandy (Central Province), Vavuniya (Northern Province) en Kurunegala (North Western Province). Het paspoort wordt binnen 30 dagen na aanvraag afgegeven. Daarnaast is een ééndags-service beschikbaar. De kosten bedroegen in februari 2024 10.000 LKR voor de normale levertijd, en 20.000 LKR voor de ééndags-service.²¹⁹

Sri Lankaanse burgers die in het buitenland verblijven, kunnen een paspoort aanvragen of laten verlengen bij Sri Lankaanse diplomatieke vertegenwoordigingen.²²⁰

4.3 **Nationaal Personenregister**

Het centrale personenregister van Sri Lankaanse burgers heet het National Personal Registry. De DRP is belast met het verzamelen en bijhouden van persoonsgegevens in dit elektronische registratiesysteem.²²¹ Het register is operationeel sinds 1972, en bevat de persoonsgegevens van tussen de 16 en 17 miljoen Sri Lankaanse burgers. In het register staan biografische persoonsgegevens vermeld, en de gegevens van de ouders en grootouders. Etniciteit en religie staan niet vermeld.²²² Alle DRP-afdelingen in de 335 regionale kantoren zijn verbonden met het register. Daarnaast hebben meer dan negentig andere overheidsinstanties toegang tot het register, waaronder opsporingsinstanties. Alleen de DRP is bevoegd om informatie in het register op te nemen of aan te passen. Aan het einde van de verslagperiode waren in het National Personal Registry nog geen biometrische gegevens opgenomen. Naar planning worden in de nabije toekomst wel biometrische gegevens (in elk geval vingerafdrukken en gezichtsafbeelding) in het register opgeslagen.²²³

²¹⁷ Over het algemeen kunnen Tamils en moslims overigens wel herkend worden aan hun namen, die in de regel herkenbaar afwijken van Singalese namen. Zie ook paragraaf 6.2.2.

²¹⁸ Department of Immigration and Emigration, *General information on passports*, https://www.immigration.gov.lk/pages_e.php?id=7, geraadpleegd op 26 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²¹⁹ Department of Immigration and Emigration, *Issue of passports*, https://www.immigration.gov.lk/pages_e.php?id=8, geraadpleegd op 26 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024. Naar de wisselkoers van 3 juni 2024 komt 10.000 LKR overeen met ongeveer €30,68, en 20.000 LKR met ongeveer €61,37.

²²⁰ Department of Immigration and Emigration, *Immigration Circular No.: OM/2021/01*, 27 december 2021; Department of Immigration and Emigration, *Overseas applications*, https://www.immigration.gov.lk/pages_e.php?id=9, geraadpleegd op 13 mei 2024.

²²¹ Department for Registration of Persons, *Overview*, <https://drp.gov.lk/en/overview.php>, geraadpleegd op 21 november 2023.

²²² Over het algemeen kunnen Tamils en moslims overigens wel herkend worden aan hun namen, die in de regel herkenbaar afwijken van Singalese namen. Zie ook paragraaf 6.2.2.

²²³ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

4.3.1

Strafrechtelijke gegevens en opsporingsgegevens

In het National Personal Registry zijn geen strafrechtelijke en opsporingsgegevens opgenomen, zoals arrestatiebevelen, veroordelingen of borgtocht. Deze gegevens zijn opgenomen in een centraal strafrechtelijk registratiesysteem.²²⁴ In dit systeem, dat op de luchthaven bij in- en uitreis wordt geraadpleegd, zijn in elk geval arrestatiebevelen, veroordelingen en borgtocht opgenomen.²²⁵ Volgens één geraadpleegde bron zijn in dit systeem ook de gegevens opgenomen van personen tegen wie niet een formele strafrechtelijke procedure loopt maar die om andere redenen in de aandacht van de autoriteiten staan - zoals de verdenking van separatistische activiteiten of banden met de LTTE. Volgens deze bron worden de zogenoemde *stoplist* en *watchlist* (zie paragraaf 6.5) aangemaakt aan de hand van dit centraal strafrechtelijk registratiesysteem.²²⁶ Ook het Australische DFAT gaf in een rapport van december 2021 aan dat de Sri Lankaanse opsporingsinstanties gebruik maakten van elektronische databases die zowel de gegevens bevatten van personen tegen wie strafrechtelijke procedures liepen als van personen die om andere redenen de aandacht van de autoriteiten op zich gevestigd wisten – zoals separatistische of criminele activiteiten.²²⁷

Personen tegen wie een strafrechtelijke procedure loopt of die op borgtocht zijn vrijgelaten, kunnen een NIC aanvragen en verkrijgen.²²⁸ Een persoon die op borgtocht is vrijgelaten kan geen paspoort aanvragen en verkrijgen. Bij vrijlating op borgtocht moet het paspoort worden ingeleverd bij de autoriteiten, en kan geen nieuw paspoort worden aangevraagd.²²⁹ Het is onbekend of een persoon tegen wie een strafrechtelijke procedure loopt, en die niet in detentie verblijft, een paspoort kan aanvragen en verkrijgen. Wel is bekend dat door gerechtelijke instanties uitgevaardigde uitreisverboden worden opgenomen in het registratiesysteem van de DIE. Personen tegen wie een uitreisverbod is uitgevaardigd, komen daarmee niet in aanmerking voor de afgifte van een paspoort.²³⁰

²²⁴ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

²²⁵ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

²²⁶ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

²²⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021.

²²⁸ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²²⁹ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

²³⁰ Department of Immigration and Emigration, *Online travel document submission - local applicants*, <https://eservices.immigration.gov.lk/onlineTD/#/home>, geraadpleegd op 8 maart 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

5 Mensenrechten

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de mensenrechtensituatie in Sri Lanka, met name ten aanzien van Tamils en van journalisten, politieke opposanten en mensenrechtenactivisten.

5.1 Positie van Tamils

Gevoelens onder Tamils van achterstelling en marginalisering ten opzichte van de Singalese meerderheid van Sri Lanka kennen een lange geschiedenis.²³¹ Tamils in Sri Lanka stonden tijdens de verslagperiode echter niet vanwege hun etniciteit in de negatieve aandacht van de Sri Lankaanse autoriteiten.²³² Sinds het vorige ambtsbericht (oktober 2014) is voorts een verbetering te zien in de mensenrechtensituatie ten aanzien van Tamils.²³³ Er vonden tijdens de huidige verslagperiode veel minder op Tamils gerichte misdrijven plaats zoals die werden beschreven in het vorige ambtsbericht²³⁴ - zoals ontvoeringen, moorden en verdwijningen.²³⁵ Als belangrijke omslagpunten worden door veel bronnen gezien:

- het presidentschap van Maithripala Sirisena (2015-2019), die een meer verzoeningsgezinde koers richting de Tamilgemeenschap introduceerde,²³⁶
- de paasaanslagen van 2019, die de aandacht van de opsporings- en veiligheidsinstanties deed verschuiven richting de moslimgemeenschap,²³⁷ en
- de Aragalaya-protesten van 2022, die de aandacht van de instanties verder deed verschuiven richting kritische activisten.²³⁸

Waar er sprake was van repressie door de autoriteiten richtte deze zich sinds 2019 daarmee minder op Tamils dan op moslims, en sinds 2022 met name op critici van overheidsbeleid. Uit de geraadpleegde bronnen komt het beeld naar voren dat de autoriteiten deze laatstgenoemde twee groepen in de tweede helft van de verslagperiode als een grotere bedreiging zagen dan de Tamils.²³⁹

Hoewel de aandacht van de veiligheidsinstanties naar andere groepen verschoof, wezen bronnen er ook tijdens de huidige verslagperiode op dat Tamils zich dikwijls

²³¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011)*, pagina 6, 26 oktober 2011; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 50, 6 juni 2013; People for Equality and Relief in Lanka (PEARL), *State-sponsored Sinhalaization of the North-East*, pagina's 10-11, maart 2022.

²³² UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 12, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 18-20, 23 december 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 25, 2 mei 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²³³ Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024.

²³⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 9 en 34, 2 oktober 2014.

²³⁵ The Guardian, *Tamils fear prison and torture in Sri Lanka, 13 years after civil war ended*, 26 maart 2022; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 2 mei 2024; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

²³⁶ Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²³⁷ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

²³⁸ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

²³⁹ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

niet als gelijkwaardige burgers van Sri Lanka behandeld voelden.²⁴⁰ De periode na de beëindiging van de burgeroorlog werd gekenmerkt door aanhoudende ontevredenheid onder een deel van de Tamils in het noorden en oosten, die vonden dat hun rechten en grieven niet werden gerespecteerd door de overheid.²⁴¹

Een veelgehoorde klacht was de economische achterstelling van de traditionele Tamil-regio's van het land. De meeste gevoelens van achterstelling onder Tamils concentreerden zich echter rond thema's die samenhangen met de burgeroorlog, zoals de militarisering van de traditionele leefgebieden van de Tamils, herdenking van Tamil-slachtoffers, de roep om verantwoording voor misdrijven begaan tijdens de burgeroorlog en het lot van tijdens de oorlog verdwenen Tamils.²⁴² De genoemde thema's worden hieronder besproken.

5.1.1 Economische mogelijkheden

Twee veelgehoorde klachten onder Tamils in het noorden en oosten van het land waren het gebrek aan economische kansen en de algemene economische marginalisatie van het gebied. De Sri Lankaanse overheid zou nauwelijks investeren in de ontwikkeling van deze gebieden.²⁴³ Ook aan het einde van de verslagperiode was met name in Northern Province de armoede nijpender dan in de rest van Sri Lanka. De *Asian Development Bank* berekende in 2023 dat het gemiddelde inkomen per persoon in deze provincie 35% onder het landelijke gemiddelde lag en signaleerde er een acuut gebrek aan economische mogelijkheden en werkgelegenheid.²⁴⁴ De Wereldbank en UNICEF kwamen in 2022 tot vergelijkbare conclusies.²⁴⁵ Anders dan in het verleden, toen wetten als de *Sinhala Only Act*²⁴⁶ en de *Standardization Act*²⁴⁷ wettelijke barrières opwierpen voor de toegang van Tamils tot hoger onderwijs en overheidsbanen, was er tijdens de verslagperiode geen sprake van een wettelijke inperking van de economische mogelijkheden van Tamils. In de praktijk bleven naar verluidt de kansen om overheidsbanen te bemachtigen of om promotie te maken voor Tamils ook tijdens de huidige verslagperiode wel beperkter dan voor Singalezen, ook wanneer zij in de private sector werkten. De geraadpleegde bronnen gaven hiervoor verschillende mogelijke verklaringen,

²⁴⁰ UN Human Rights Council, *A/HRC/46/20*, pagina 14, 9 februari 2021; Georg Frerks, "Life after death": Remembering the "Tamil Tigers" in North-East Sri Lanka,' in: *Civil Wars*, pagina 5, 10 februari 2023; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 36, 20 maart 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

²⁴¹ Georg Frerks, "Life after death": Remembering the "Tamil Tigers" in North-East Sri Lanka,' in: *Civil Wars*, pagina 5, 10 februari 2023.

²⁴² Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁴³ UN Human Rights Council, *A/HRC/46/20*, pagina 14, 9 februari 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 18-19, 23 december 2021; PEARL, *State-sponsored Sinhalaization of the North-East*, pagina 13, maart 2022; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 36, 20 maart 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁴⁴ Asian Development Bank, *Initial poverty and social analysis*, 9 maart 2023.

²⁴⁵ World Bank Group, *Sri Lanka poverty update: Background report to Sri Lanka poverty assessment*, 2022; UNICEF, *Citizens budget 2022: Northern Provincial Council*, 2022.

²⁴⁶ De *Official Language Act* van 1956 (doorgaans aangeduid als de *Sinhala Only Act*) schreef voor dat het Singalees de enige officiële taal van Sri Lanka was. Hoewel de wet maar korte tijd geldig bleef, had hij naar verluidt een langdurig effect op de mogelijkheden van Tamils om overheidsbanen te bemachtigen (Neil DeVotta, 'Standardization and ethnocracy in Sri Lanka,' WIDER Working Paper, No. 2022/86, 2022).

²⁴⁷ De *Standardization Act* van 1972 stelde een quotastelsel vast per district voor toegang tot universiteiten. Etnische Singalezen werden hiermee bevoordeeld. Hoewel de wet maar enkele jaren geldig bleef, had hij naar verluidt een langdurig effect op de mogelijkheden van Tamils om toegang te krijgen tot het hoger onderwijs (Neil DeVotta, 'Standardization and ethnocracy in Sri Lanka,' WIDER Working Paper, No. 2022/86, 2022).

waaronder discriminatie, taalachterstand (veel Tamils zouden het Singalees onvoldoende machtig zijn) en een onderwijsachterstand die mede met de burgeroorlog te maken had.²⁴⁸ Ook bij de politie en het nationale leger waren de mogelijkheden voor Tamils volgens bronnen beperkter. In het leger zouden nauwelijks Tamils dienstnemen; bij de politie zouden Tamils wel in dienst zijn maar voornamelijk in de lagere posities.²⁴⁹ Eén bron wees er in dit verband op dat Tamils ook zelf soms terughoudend waren om voor veiligheidsinstanties te werken. Met name op het dienstnemen in het leger zou onder Tamils een stigma rusten.²⁵⁰

5.1.2 *Militarisering van het noorden en oosten*

Zoals in paragraaf 2.1.2.3 wordt uitgelegd, was een van de voornaamste twistpunten tussen de Sri Lankaanse overheid en de Tamilgemeenschap na de beëindiging van de burgeroorlog de inname door het regeringsleger van grote stukken land in de Northern en Eastern provincies.²⁵¹ De Tamilbevolking van deze gebieden zag het vrijgeven van dit land als een belangrijk element van verwerking van het oorlogsverleden en verzoening.²⁵² Tijdens de verslagperiode werden gestaag delen van de ingenomen stukken land terug gegeven aan de gemeenschappen. Van de circa 1 miljoen hectare land dat tijdens de burgeroorlog door het regeringsleger was ingenomen, was aan het einde van de verslagperiode meer dan 90% vrijgegeven.²⁵³

Desondanks was de uitgebreide militaire aanwezigheid in het noorden en oosten van Sri Lanka tijdens de gehele verslagperiode nog voelbaar. Zo was er volgens de ngo *People for Equality and Relief in Lanka* (PEARL) in 2020 in die veelal door Tamils bewoonde gebieden naar schatting 1 militair voor elke 6 burgers. 16 van de 20 divisies van het regeringsleger en 4 van de 6 defensiehoofdkwartieren waren geheel of gedeeltelijk in het noorden en oosten gestationeerd.²⁵⁴ Ook het Australische DFAT gaf in 2024 aan dat er in Northern Province 1 militair voor elke 6 burgers was.²⁵⁵ Ook volgens andere bronnen zou Northern province nog steeds een onevenredig groot aantal militaire kampen tellen²⁵⁶ - wat ook tijdens de onderzoeksmissie voor dit ambtsbericht in februari 2024 werd waargenomen.²⁵⁷ De grootschalige militaire aanwezigheid droeg in grote mate bij aan het blijvende gevoel onder de Tamilbevolking dat de autoriteiten hen wantrouwen en in de gaten hielden. Daardoor voelden zij zich beperkt in hun mogelijkheden om zich openbaar te uiten op voor de autoriteiten gevoelige onderwerpen zoals de herdenking van Tamil-

²⁴⁸ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 18-19, 23 december 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 2 mei 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 9 februari 2024.

²⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁵¹ IDMC, *Sri Lanka: A hidden displacement crisis*, 31 oktober 2012; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 10, 41, 2 oktober 2014; The Oakland Institute, *The long shadow of war: The struggle for justice in postwar Sri Lanka*, mei 2015; The Guardian, *Sri Lanka accused of waging 'silent war' as Tamil land is appropriated by army*, 28 mei 2015; HRW, *Sri Lanka after the Tigers: Letter from Mannar*, 19 februari 2016; UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, pagina's 4-5, 28 juni 2016.

²⁵² UN Human Rights Council, *Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka - Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/49/9)*, pagina 5, 25 februari 2022.

²⁵³ UN Human Rights Council, *A/HRC/46/20*, pagina 13, 9 februari 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 5, 25 februari 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina's 10-11, 4 oktober 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 23, april 2024; Vertrouwelijke bron, 21 maart 2023.

²⁵⁴ PEARL, *State-sponsored Sinhalaization of the North-East*, pagina's 23-24, maart 2022.

²⁵⁵ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 20, 2 mei 2024.

²⁵⁶ PEARL, *State-sponsored Sinhalaization of the North-East*, pagina 26, maart 2022; Tamil Guardian, *Occupation continues as Sri Lankan army conducts large-scale military exercise in Jaffna*, 25 januari 2024.

²⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2024.

slachtoffers van de burgeroorlog, het lot van tijdens de burgeroorlog verdwenen Tamils en de roep om verantwoording voor misdrijven begaan tijdens de burgeroorlog (zie ook paragrafen 5.1.3 en 5.2.2).

Gedurende de verslagperiode werd daarnaast een nieuwe trend zichtbaar, namelijk dat andere overheidsorganen dan het leger land in het noorden en oosten van Sri Lanka innamen. Met name het overheidsorgaan voor archeologie (*Department of Archaeology*) speelde hierin een rol. In de laatste jaren van de verslagperiode nam dit orgaan met enige regelmaat land in het noorden en oosten in. Dat ging zowel om land dat privé-eigendom was als land waarop hindoeïstische heiligdommen stonden. Grondslag van de landinname was vaak de claim dat onderzoek aantoonde dat deze plaatsen boeddhistisch erfgoed waren - hoewel in die gebieden weinig tot geen boeddhisten woonden. Met behulp van het leger bouwden de autoriteiten er vervolgens boeddhistische tempels, soms na afbraak van de bestaande hindoeïstische tempels.²⁵⁸ Het is niet bekend om hoeveel hectare land het exact gaat. De ngo PEARL rapporteerde dat de autoriteiten op deze manier tussen juni en december 2020 alleen al in Eastern Province 650 boeddhistische archeologische materiële erfgoederen identificeerden.²⁵⁹ OHCHR signaleerde tussen januari en november 2021 45 landdisputen die gingen over door de overheid aangewezen boeddhistisch erfgoed.²⁶⁰ De Tamils zagen de toename van boeddhistische erfgoederen in hun traditioneel overwegend hindoeïstische leefgebieden als een blijvende indicatie van hun marginalisering door de boeddhistisch-Singalese meerderheid van Sri Lanka.²⁶¹ Naar verluidt zagen sommigen van hen hierin ook een teken van een vooropgezet plan vanuit de autoriteiten om de demografische samenstelling van de traditionele Tamil-leefgebieden te veranderen.²⁶²

5.1.3 *Positie van personen die in verband worden gebracht met de LTTE*

5.1.3.1 Rehabilitatiecentra

Na afloop van de burgeroorlog in 2009 zette de Sri Lankaanse overheid 24 rehabilitatiecentra op voor oud-leden van de LTTE. De centra werden *Protective Accommodation and Rehabilitation Centers* (PARC) genoemd. Hier werden voormalig LTTE-leden voorbereid op hun re-integratie in de samenleving. In totaal kwamen ongeveer twaalfduizend personen terecht in deze rehabilitatiecentra.²⁶³ Zij

²⁵⁸ UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 5, 25 februari 2022; PEARL, *State-sponsored Sinhalaization of the North-East*, pagina's 34-36, maart 2022; United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Country Update: Sri Lanka*, pagina 5, november 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, 11 januari 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁵⁹ PEARL, *State-sponsored Sinhalaization of the North-East*, pagina's 34-36, maart 2022.

²⁶⁰ UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 5, 25 februari 2022.

²⁶¹ IDMC, *Sri Lanka: A hidden displacement crisis*, 31 oktober 2012; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 10, 41, 2 oktober 2014; The Oakland Institute, *The long shadow of war: The struggle for justice in postwar Sri Lanka*, mei 2015; The Guardian, *Sri Lanka accused of waging 'silent war' as Tamil land is appropriated by army*, 28 mei 2015; HRW, *Sri Lanka after the Tigers: Letter from Mannar*, 19 februari 2016; UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, pagina's 4-5, 28 juni 2016.

²⁶² UK Foreign, Commonwealth & Development Office, *Corporate report human rights and democracy: the 2022 Foreign, Commonwealth & Development Office report*, 13 juli 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁶³ ICJ, *ICJ Briefing Note: Beyond lawful constraints: Sri Lanka's mass detention of LTTE suspects*, pagina 10, september 2010; Amnesty International, *Locked Away: Sri Lanka's security detainees*, pagina 10, maart 2012; Government of Sri Lanka, *Rehabilitation of ex-LTTE cadres nearing completion*, 6 juni 2014; UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina's 15-16, 20 januari 2020; Modern Diplomacy, *Sri Lanka's post-conflict reconstruction*, 13 juli 2021; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina 72, september 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 25, 23

doorliepen een programma met als doel hun 'deradicalisering en rehabilitatie', onder meer via opleidingen en beroepstrainingen.²⁶⁴ Ex-strijders konden tot twaalf maanden in de centra worden vastgehouden, een termijn die kon worden verlengd tot maximaal twee jaar. In de jaren na beëindiging van de oorlog verschenen er berichten dat gedetineerde ex-strijders in de rehabilitatiecentra bloot konden worden gesteld aan marteling.²⁶⁵

Door de jaren heen werden personen als gerehabiliteerd beschouwd en vrijgelaten, en werden veel van de 24 centra gesloten. Zo vermeldden eerdere ambtsberichten dat in 2010 nog 8.000 tot 9.000 voormalig strijders in de centra werden vastgehouden,²⁶⁶ in 2011 nog ongeveer 4.380 strijders in 9 overgebleven centra,²⁶⁷ in 2013 nog 600 tot 750 strijders in 4 centra,²⁶⁸ en in 2014 nog circa 200 strijders in de laatste 2 nog actieve centra.²⁶⁹

Een vertegenwoordiger van de Sri Lankaanse commissaris-generaal voor Rehabilitatie verklaarde in oktober 2019 aan een Britse delegatie dat eerder dat jaar de laatste LTTE-strijder het rehabilitatietraject had afgerond.²⁷⁰ Er zijn geen aanwijzingen dat er sindsdien nog actieve rehabilitatiecentra waren, of dat gedwongen rehabilitatie van oud-strijders van de LTTE nog anderszins plaatsvond.²⁷¹

5.1.3.2 Huidige situatie van oud-leden van de LTTE

Oud-leden van de LTTE ondervonden aan het einde van de verslagperiode geen formele beletselen voor deelname aan het openbare leven.²⁷² Hoewel er nog steeds oud-leden gevangenisstraffen uitzaten, leefden anderen een normaal leven in de openbaarheid en waren sommigen politiek actief.²⁷³

Toch konden oud-leden van de LTTE tijdens de verslagperiode belemmeringen in hun dagelijks leven ondervinden. Deze hingen voornamelijk samen met het feit dat de autoriteiten hen nog steeds in de gaten hielden. Over de vraag op welke schaal dit in recente jaren gebeurde, schetsten de geraadpleegde bronnen geen eenduidig beeld. Het Britse *Home Office* schreef bijvoorbeeld in 2020 dat gerehabiliteerde LTTE-leden zich 'regelmatig' moesten melden bij het leger.²⁷⁴ De Hoge Commissaris van de VN voor de Mensenrechten sprak in 2022 over de 'intensieve monitoring' van voormalig leden.²⁷⁵ Het Amerikaanse *State Department* schreef in 2023 dat Tamils

december 2021; UK Home Office, *Country policy and information note: Tamil separatism, Sri Lanka, April 2023 (accessible version): Updated 14 April 2023*, 14 april 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024.

²⁶⁴ Amnesty International, *Locked Away: Sri Lanka's security detainees*, pagina 10, maart 2012; Institute of Peace and Conflict Studies (IPCS), *Sri Lanka: Challenges of Rehabilitation and Reintegration*, 7 augustus 2013; Department of Government Information, Bureau of the Commissioner General of Rehabilitation, *Rehabilitation of ex combatants*, 2013.

²⁶⁵ ICJ, *ICJ Briefing Note: Beyond lawful constraints: Sri Lanka's mass detention of LTTE suspects*, pagina 10, september 2010; UN Human Rights Council, *A/HRC/30/CRP.2*, pagina's 77, 79, 112, 16 september 2015; HRW, *Sri Lanka: Draft 'Rehabilitation' Law would spur abuse*, 17 oktober 2022; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023.

²⁶⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010)*, pagina 53, 1 september 2010.

²⁶⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011)*, pagina 48, 26 oktober 2011.

²⁶⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013)*, pagina 45, 6 juni 2013.

²⁶⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 30, 2 oktober 2014.

²⁷⁰ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 15, 20 januari 2020.

²⁷¹ UK Home Office, *Country policy and information note: Tamil separatism, Sri Lanka, April 2023 (accessible version): Updated 14 April 2023*, 14 april 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

²⁷² DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 24-25, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²⁷³ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 25-26, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

²⁷⁴ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 50, 20 januari 2020.

²⁷⁵ UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022.

meldden dat de autoriteiten 'regelmatig' voormalig leden in de gaten hielden.²⁷⁶ Het Australische DFAT meldde in 2024 daarentegen dat oud-leden van de LTTE 'soms' gemonitord en ondervraagd werden.²⁷⁷ Andere in 2024 geraadpleegde bronnen spraken over 'intensief toezicht'²⁷⁸ of 'regelmatige bezoeken' van politie of leger.²⁷⁹ Een nadere invulling van termen als 'intensief' of 'regelmatig' in dit kader kan niet worden gegeven. Er waren aan het einde van de verslagperiode geen aanwijzingen dat de veiligheidsinstanties bij het monitoren van oud-leden van de LTTE geweld tegen hen gebruikten. Het is niet concreet aan te geven welke oud-leden het meeste risico liepen om gemonitord te worden. Volgens geraadpleegde bronnen werden niet alle oud-leden in de gaten gehouden, en was de keuze wie wel en wie niet intensief gemonitord werd soms willekeurig.²⁸⁰ De autoriteiten leken met name oud-leden die politiek of maatschappelijk actief waren te monitoren - bijvoorbeeld in de strijd om meer autonomie voor het noorden en oosten of in de zoektocht naar tijdens de burgeroorlog verdwenen personen.²⁸¹ Of de oud-leden wel of niet het rehabilitatieproces hadden doorlopen, maakte hierbij niet uit.²⁸² Eén bron gaf aan dat gemonitorde oud-leden van de LTTE zich door omkoping van de monitoring konden ontdoen.²⁸³

De monitoring door de autoriteiten bestond voornamelijk uit huisbezoeken door veiligheidsinstanties, opgelegde meldplicht, oproepen om voor bevraging naar het politiebureau of militaire kamp te komen, telefoontjes van instanties en huisbezoeken aan familieleden of bekenden. Daarbij zouden de instanties vragen aan hen stellen om te beoordelen of zij nog activiteiten ontplooiden die de autoriteiten als staatsgevaarlijk beschouwden.²⁸⁴ Instanties die de monitoring uitvoerden waren volgens bronnen zowel de Sri Lankaanse inlichtingendienst *State Intelligence Service (SIS)* als de *Criminal Investigation Department (CID)*, de *Terrorism Investigation Division (TID)* en militaire inlichtingenafdelingen.²⁸⁵

Dat veel oud-leden van de LTTE nog steeds gemonitord werden door de autoriteiten, maakte het voor hen vaak moeilijker om volledig te re-integreren in hun gemeenschappen. Daarop wezen verschillende in dit kader geraadpleegde bronnen. Andere Tamils zouden oud-leden vaak met achterdocht bejegenen. Dat was deels uit angst om door associatie met hen ook in de negatieve aandacht van de autoriteiten te komen. Anderzijds vreesden zij dat de oud-leden van de LTTE juist zelf onder druk zouden staan om informatie over medeburgers door te spelen aan de autoriteiten. Hierdoor was het bijvoorbeeld voor oud-leden van de LTTE in het noorden en oosten van Sri Lanka moeilijker om betaalde arbeid te vinden om zo in hun onderhoud te kunnen voorzien of om zich anderszins maatschappelijk te ontplooiën.²⁸⁶

²⁷⁶ USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 36, 20 maart 2023.

²⁷⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 25, 2 mei 2024.

²⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²⁸⁰ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 12, 20 januari 2020; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

²⁸¹ Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

²⁸² UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, pagina 5, 28 juni 2016; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024.

²⁸³ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

²⁸⁴ UN Human Rights Council, *A/HRC/32/CRP.4*, pagina 5, 28 juni 2016; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 25-26, 23 december 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²⁸⁶ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 16, 20 januari 2020; ACCORD, *Sri Lanka: Situation of Tamils with links to the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE); situation of family members of former LTTE members; Query response [a-12075-1]*, pagina 6, 16 februari 2023; Vertrouwelijke

Het monitoren van oud-leden van de LTTE stond tijdens de verslagperiode overigens niet op zich. Deze moet in de context worden gezien van de situatie in heel Sri Lanka waarin personen en instanties, ongeacht hun etniciteit, door de autoriteiten gemonitord konden worden. Onder hen waren naast oud-leden van de LTTE ook onder andere moslimactivisten, journalisten, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), mensenrechtenactivisten, studentenactivisten en anderen die kritisch tegenover de autoriteiten stonden (zie ook paragraaf 5.2).²⁸⁷

5.1.3.3 Familieleden van oud-leden van de LTTE

Uit de bronnen komt het beeld naar voren dat familieleden van oud-leden van de LTTE tijdens de verslagperiode met name de aandacht van de Sri Lankaanse autoriteiten op zich gericht wisten wanneer zij zich actief inzetten voor de herdenking van Tamil-slachtoffers van de burgeroorlog en het lot van tijdens de burgeroorlog verdwenen personen.²⁸⁸ De autoriteiten bleven huiverig voor nationale en internationale aandacht voor het standpunt dat er onvoldoende onderzoek werd gedaan naar mogelijke oorlogsmisdrijven gepleegd tijdens de burgeroorlog of naar het lot van de vermisten.²⁸⁹

Tijdens de gehele verslagperiode konden deze familieleden geconfronteerd worden met monitoring, ondervraging, intimidatie en onaangekondigde bezoeken van inlichtingendiensten en politieagenten, vooral wanneer zij actief betrokken waren bij protesten of herdenkingen. Hierover werd uitgebreid gerapporteerd.²⁹⁰ Ook de meeste in februari 2024 geraadpleegde bronnen bevestigden dat personen die actief en zichtbaar waren op dit gebied, het risico liepen op monitoring en intimidatie door de autoriteiten.²⁹¹ Uit de bronnen komt het beeld naar voren zij een van de meest gemonitorde groepen waren. De mate van affiliatie van het oud-lid met de LTTE was hierbij niet zozeer van belang; de activiteiten van de familieleden waren dit wel. Uit de bronnen komt het beeld naar voren dat, met name in de tweede helft van de verslagperiode, dit niet verder ging dan monitoring, bezoeken en bevragingen. Bronnen spreken in termen als 'frequente' of 'geregelde' bezoeken, of 'intensief toezicht'. Arrestatie en detentie van familieleden van oud-leden van de LTTE zou niet of nauwelijks voorkomen.²⁹²

Met name rond symbolische herdenkingsdagen - zoals Onafhankelijkheidsdag (4 februari), *Maaveerar Naal* ('Heldendag', 27 november) en de geboortedag van Prabhakaran (26 november) - voerden de veiligheidsdiensten de intimidatie en

bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

²⁸⁷ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

²⁸⁸ Zie ook: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 33, 2 oktober 2014.

²⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

²⁹⁰ ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina's 61-63, september 2021; Adayaalam Centre for Policy Research, *Situation Brief No. 6: Deteriorating security situation facing families of the disappeared in the North-East*, 16 mei 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022; UK Foreign, Commonwealth & Development Office, *Corporate report human rights and democracy: the 2022 Foreign, Commonwealth & Development Office report*, 13 juli 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Amnesty International, *'Ready to suppress any protest'; Sri Lanka: unlawful use of weapons during protests*, pagina 15, april 2024.

²⁹¹ Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

²⁹² Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

monitoring op van groepen personen die zich inzetten voor herdenking en voor het lot van tijdens de oorlog verdwenen Tamils.²⁹³ De veiligheidsdiensten waren tijdens de verslagperiode doorgaans in groten getale zichtbaar aanwezig bij protesten die in het noorden en oosten van Sri Lanka werden georganiseerd.²⁹⁴ Soms werden initiatiefnemers van, of deelnemers aan, protestacties gearresteerd en gedetineerd, doorgaans voor korte tijd.²⁹⁵ Het is echter niet bekend of zich onder de gearresteerden familieleden van oud-leden van de LTTE bevonden.²⁹⁶

Behalve personen die zich actief inzetten voor de herdenking van Tamil-slachtoffers van de burgeroorlog en het lot van verdwenen personen, konden tijdens de verslagperiode ook andere familieleden van oud-leden van de LTTE te maken krijgen met monitoring door de autoriteiten. Hierover werd echter minder gerapporteerd dan over de monitoring van de maatschappelijk actieve familieleden die hierboven worden beschreven, waardoor de informatie fragmentarischer is. Sommige bronnen meldden in de laatste jaren van de verslagperiode bijvoorbeeld dat familieleden van (prominente) oud-leden van de LTTE die in het buitenland verbleven, werden ondervraagd door veiligheidsinstanties.²⁹⁷ Er zijn geen aanwijzingen dat deze familieleden het risico liepen te worden gearresteerd of gedetineerd.²⁹⁸

5.1.4

'Welfare centres'

Ongeveer 280.000 Tamils die door oorlogshandelingen ontheemd waren geraakt, werden na afloop van de oorlog gehuisvest in ontheemdenkampen die 'welfare centres' werden genoemd. Vaak ging het om mensen die oorspronkelijk woonachtig waren geweest in gebieden die door de overheid waren aangewezen als 'veiligheidszones' (*High Security Zones*, HSZ). Een deel van deze Tamils leefde tijdens de verslagperiode nog in welfare centres.²⁹⁹ In 2014 waren er nog 32 van die centra, waar 1.185 families woonden, en 4.303 ontheemden in totaal.³⁰⁰ In 2016 verbleven volgens een bron nog 3.261 ontheemden in welfare centres in Jaffna.³⁰¹ Begin 2023 rapporteerde de VN dat nog 2.324 ontheemden in welfare centres

²⁹³ ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina 59, september 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

²⁹⁴ Adayaalam Centre for Policy Research, *Situation Brief No. 6; Deteriorating security situation facing families of the disappeared in the North-East*, 16 mei 2022; UK Foreign, Commonwealth & Development Office, *Corporate report human rights and democracy: the 2022 Foreign, Commonwealth & Development Office report*, 13 juli 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Amnesty International, 'Ready to suppress any protest'; *Sri Lanka: unlawful use of weapons during protests*, pagina's 24-26, april 2024.

²⁹⁵ HRW, *Sri Lanka: Tamils detained for commemorating war dead*, 6 december 2023; BBC Monitoring, *South Asia extremism digest 27 Nov-3 Dec 23*, 6 december 2023; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 17, april 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 21 mei 2024.

²⁹⁶ Sri Lanka Brief, *Sri Lanka Govt. launches crackdown on Tamil remembrance*, 27 november 2021; HRW, *Sri Lanka: Tamils detained for commemorating war dead*, 6 december 2023.

²⁹⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 27, 23 december 2021; ITJP, JDS, *Joint submission from International Truth and Justice Project Sri Lanka (ITJP-SL) and Journalists for Democracy (JDS) to fourth cycle of universal periodic*, 14 juli 2022.

²⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

²⁹⁹ UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sri Lanka; Vanni Emergency; Situation report #22*, 18 juni 2009; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 40-41, 2 oktober 2014; HRW, "Why can't we go home?"; *Military occupation of land in Sri Lanka*, 2018; Diotima Chatteraj, 'Narratives of Sri Lankan displaced Tamils living in welfare centers in Jaffna, Sri Lanka,' in: *Journal of Maritime Studies and National Integration*, pagina's 67-74, 24 januari 2019; HRCSL, *The HRCSL's Report relating to civil and political rights within the country for the review of Sri Lanka (6th periodic report) by the Human Rights Committee during its 137th Session*, pagina 5, 25 januari 2023; UN Press Centre, *In Dialogue with Sri Lanka, experts of the Human Rights Committee commend settlement of internally displaced persons, raise issues concerning constitutional reform and impunity for military officers' alleged human rights violations*, 9 maart 2023.

³⁰⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina's 40-41, 2 oktober 2014.

³⁰¹ Diotima Chatteraj, 'Narratives of Sri Lankan displaced Tamils living in welfare centers in Jaffna, Sri Lanka,' in: *Journal of Maritime Studies and National Integration*, pagina's 67-74, 24 januari 2019.

verbleven.³⁰² President Wickremasinghe gaf in augustus 2023 dat er nog 15 welfare centres waren in Jaffna, waar 136 gezinnen woonden.³⁰³ Bronnen die in dit kader in februari 2024 geraadpleegd werden, stelden dat er nog slechts enkele welfare centres operationeel waren - alle in Jaffna.³⁰⁴ Volgens één bron woonden er in totaal nog 130 gezinnen in die centra.³⁰⁵ Het Australische DFAT schreef in mei 2024 dat nog 437 ontheemden woonden in 15 welfare centres in Jaffna.³⁰⁶

De autoriteiten zetten zich tijdens de verslagperiode in voor de hervestiging van bewoners van welfare centres, onder andere door nieuwe huizen te bouwen waar zij zich in konden vestigen.³⁰⁷

De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en het VN- Ontwikkelingsprogramma (UNDP) ondersteunden de inwoners van de centra. Volgens 2 bronnen waren de leefomstandigheden in de overgebleven welfare centres desondanks zwaar.³⁰⁸ Een van de bronnen gaf aan dat in de centra een gebrek aan schoon water was, een gebrekkige ventilatie en een gebrek aan veiligheid.³⁰⁹

5.1.5 *Monitoring*

De Sri Lankaanse autoriteiten monitorden tijdens de verslagperiode burgers die hen onwelgevallige meningen ten gehore brachten of die om andere redenen werden gezien als een gevaar voor de staatsveiligheid. Dit gold niet alleen voor bepaalde groepen Tamils maar, sinds 2019 zelfs in grotere mate dan voor Tamils, voor onder andere moslimactivisten, kritische journalisten, bepaalde ngo's, mensenrechten-activisten, studentenactivisten en anderen in heel Sri Lanka die zich zichtbaar kritisch tegenover de autoriteiten opstelden (zie ook paragraaf 5.2).³¹⁰

5.1.5.1 Monitoring van specifieke groepen Tamils

Niet alle Tamils in Sri Lanka werden tijdens de verslagperiode gemonitord door de autoriteiten. De autoriteiten hielden wel bepaalde groepen Tamils in de gaten. Vooral in het noorden en oosten van het land vond dit het meeste plaats bij oud-leden van de LTTE, personen die zich inzetten voor het lot van de verdwenen Tamils tijdens de burgeroorlog (zie paragrafen 5.1.3.2 en 5.1.3.3), journalisten, mensenrechtenactivisten en medewerkers van ngo's (zie paragraaf 5.2). De monitoring door de autoriteiten bestond voornamelijk uit huisbezoeken door veiligheidsinstanties, oproepen om voor bevraging naar het politiebureau of militaire kamp te komen, telefoontjes van instanties en huisbezoeken aan familieleden of bekenden. Bronnen geven aan dat deze monitoring in het verleden, met name voor 2015, intensiever was dan tijdens het grootste deel van de huidige verslagperiode.³¹¹ Desondanks komt uit het totaal van de geraadpleegde bronnen

³⁰² UN Press Centre, *In Dialogue with Sri Lanka, experts of the Human Rights Committee commend settlement of internally displaced persons, raise issues concerning constitutional reform and impunity for military officers' alleged human rights violations*, 9 maart 2023.

³⁰³ News.lk - The government official news portal, *Let's collectively advance the 13th Amendment to the Constitution for the future betterment of the nation*, 9 augustus 2023.

³⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

³⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁰⁶ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 39, 2 mei 2024.

³⁰⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 39, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁰⁸ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

³¹⁰ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

³¹¹ USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 48, april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

het beeld naar voren dat monitoring ook aan het einde van de verslagperiode nog voorkwam.³¹²

Ook waren er (anekdotische) aanwijzingen dat de autoriteiten in sommige gevallen in Sri Lanka woonachtige familieleden van personen die in het buitenland betrokken waren bij Tamil organisaties, in de gaten hielden. De meeste bronnen dienaangaande gaven aan dat dit, voor zover bekend, slechts op kleine schaal gebeurde.³¹³ Exacte cijfers zijn niet bekend.

5.1.6 *Bewegingsvrijheid*

Tamils in Sri Lanka ondervonden geen formele reisbeperkingen. Wel waren er tijdens de gehele verslagperiode controleposten in het noorden en oosten van het land, bemenst door het regeringsleger of de politie.³¹⁴ Bronnen gaven aan dat er aan het einde van de verslagperiode minder controleposten waren dan in eerdere jaren. Met name voor 2015 zou het aantal hoger hebben gelegen.³¹⁵ Desondanks beschreven de VN en het Australische DFAT in respectievelijk 2021 en 2022 het aantal controleposten in de door voornamelijk Tamils bewoonde gebieden, met name in Northern Province, nog steeds als disproportioneel hoog in vergelijking met de rest van Sri Lanka.³¹⁶ De controleposten waren niet alleen bedoeld om de bewoners van deze gebieden in de gaten te houden; zij zouden ook bedoeld zijn als maatregel tegen de drugssmokkel die naar verluidt sinds het einde van de burgeroorlog toenam - met name over zee vanuit India naar het noorden van Sri Lanka, en van daaruit over land richting het zuiden.³¹⁷ Een exact aantal controleposten kan niet worden gegeven. Bronnen gaven wel aan dat rond symbolische herdenkingsdagen zoals Onafhankelijkheidsdag of Maaveerar Naal het aantal controleposten in het noorden en oosten verder toenam.³¹⁸

Bij de meeste controleposten werd niet de identiteit gecontroleerd van elk passerend persoon. Van sommige personen werd de identiteit gecontroleerd terwijl anderen hun reis ongecontroleerd konden voortzetten. Hetzelfde gold voor passerende voertuigen. Het is niet bekend op welke basis de autoriteiten de keuze maakten welke personen en voertuigen wel en welke niet gecontroleerd werden.³¹⁹

³¹² DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 20, 23 december 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 7, 25 februari 2022; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 36, 20 maart 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Vertrouwelijke bron, 21 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

³¹³ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³¹⁴ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 12, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 17, 23 december 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 5, 25 februari 2022; Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023; Vertrouwelijke bron, 21 maart 2023.

³¹⁵ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 17, 23 december 2021; Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³¹⁶ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 17, 23 december 2021; UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 5, 25 februari 2022.

³¹⁷ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 10 april 2024.

³¹⁸ Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³¹⁹ Vertrouwelijke bron, 21 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

Twee geraadpleegde bronnen gaven daarnaast aan dat sommige oud-leden van de LTTE die een meldplicht hadden, het bij de autoriteiten moesten melden wanneer zij hun woongebied verlieten.³²⁰

5.1.7 *Uitreis*

Tijdens de verslagperiode ondervonden Tamils voor zover bekend bij het verlaten van Sri Lanka geen problemen vanwege van hun etniciteit.

Op grond van artikel 51c van de Sri Lankaanse Immigratie- en emigratiewet (*Immigrants and Emigrants Act*) konden gerechtelijke instanties uitreisverboden uitvaardigen aan personen die verdacht werden van het plegen van een misdrijf, in staat van beschuldiging waren gesteld van een misdrijf of getuige waren geweest van een misdrijf.³²¹ Uitreisverboden werden opgenomen in het registratiesysteem van de Immigratie- en Emigratiedienst (*Department of Immigration and Emigration*, DIE). DIE-functionarissen raadpleegden dat systeem wanneer mensen Sri Lanka verlieten.³²² Personen tegen wie een uitreisverbod was uitgevaardigd konden daardoor in principe het land niet uitreizen.

Zoals in paragraaf 4.3.1. beschreven, bestond er ook een strafrechtelijk registratiesysteem waarin strafrechtelijke gegevens werden opgenomen zoals arrestatiebevelen, veroordelingen of borgtocht. Volgens bronnen werd dit systeem op de luchthaven geraadpleegd.³²³ Volgens één geraadpleegde bron werden in dit systeem ook de gegevens opgenomen van personen tegen wie niet een formele strafrechtelijke procedure liep maar die om andere redenen in de aandacht van de autoriteiten stonden - zoals de verdenking van separatistische activiteiten of banden met de LTTE.³²⁴

Een persoon die op borgtocht was vrijgelaten moest zijn of haar paspoort inleveren bij de autoriteiten, en kon niet op legale wijze het land uitreizen.³²⁵

5.1.8 *Tamil organisaties*

Er was tijdens de verslagperiode in Sri Lanka een veelheid aan lokale en nationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) actief die zich inzetten voor de Tamilbevolking van het noorden en oosten van het land. Deze waren werkzaam op een verscheidenheid aan terreinen, waaronder de mensenrechten, rechtshulp, de zoektocht naar tijdens de burgeroorlog verdwenen personen, re-integratie van gevangenen en oud-strijders van de LTTE, psychosociale ondersteuning voor oud-strijders, re-integratie van teruggekeerde migranten en asielzoekers, vrouwenrechten, kinderrechten, levensonderhoud, sociale cohesie en training en bewustwording op verschillende gebieden - zoals drugsgebruik en seksueel en gendergerelateerd geweld.³²⁶

³²⁰ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³²¹ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Immigrants and Emigrants (amendment) Act, No. 16 of 1993 (Certified on 31st March, 1993)*, 2 april 1993.

³²² UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina's 24 en 59, 20 januari 2020; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³²³ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³²⁴ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

³²⁵ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³²⁶ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 9 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

Deze ngo's konden tijdens de verslagperiode te maken krijgen met monitoring door de Sri Lankaanse autoriteiten, afhankelijk van het beleidsterrein waarop zij actief waren (zie paragraaf 5.2.3).

5.2 Positie van journalisten, politieke opposanten en mensenrechtenactivisten

De vrijheid van pers en meningsuiting voor journalisten, politieke opposanten en mensenrechtenactivisten fluctueerde tijdens de verslagperiode. Tijdens het presidentschap van Mahinda Rajapaksa (2005-2015) stond deze vrijheid het meeste onder druk. Tijdens de regeerperiode van Maithripala Sirisena (2015-2019) viel die druk voor een groot deel weg.³²⁷ Onder Gotabaya Rajapaksa (2019-2022) voelden de media en het maatschappelijk middenveld de druk op hun vrijheden weer toenemen, maar niet in dezelfde mate als tijdens Mahinda's presidentschap.³²⁸ In de eerste periode van het presidentschap van Ranil Wickremasinghe (vanaf juli 2022) leek de druk verder toe te nemen.³²⁹ Human Rights Watch signaleerde in door Wickramasinghe ingediende wetsvoorstellen een toenemende mate van repressie en verminderde burgerlijke vrijheden.³³⁰ Het meest zichtbare wetsvoorstel was de *Online Safety Act*.³³¹

Het waren niet in het bijzonder de Tamils die te maken kregen met toenemende druk op hun vrijheid van expressie; de druk nam toe op alle meningen die als kritisch konden worden gezien. De onderwerpen die bij de autoriteiten het meest gevoelig lagen, waren corruptie in regeringskringen, aantijgingen tegen individuele politici en de mensenrechten in algemene zin.³³² Wat de situatie van de Tamils betrof, waren de meest gevoelige onderwerpen de militarisering van het noorden en oosten van het land, Tamil-slachtoffers van de burgeroorlog, de roep om verantwoording voor misdrijven begaan tijdens de burgeroorlog en het lot van tijdens de oorlog verdwenen Tamils.³³³

De situatie van journalisten, politieke opposanten en mensenrechtenactivisten wordt hieronder in meer detail besproken.

5.2.1 Journalisten

Hoewel sommige van Sri Lanka's belangrijkste media in staatshanden waren, kende het land ook actieve onafhankelijke media die in staat waren om op objectieve wijze te rapporteren over gebeurtenissen en om op kritische wijze te berichten over het optreden van de overheid.³³⁴ Op de *World Press Freedom Index van Reporters*

³²⁷ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report - Sri Lanka*, pagina 8, 2020; Freedom House, *Freedom in the world 2017: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2017>, geraadpleegd op 12 maart 2024; Vertrouwelijke bron, 21 december 2023.

³²⁸ Freedom House, *Freedom in the world 2021: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2021>, geraadpleegd op 12 maart 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³²⁹ UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023.

³³⁰ HRW, *Under Ranil Wickremesinghe, Sri Lanka is going fast - in reverse*, 14 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 28 februari 2024.

³³¹ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Online Safety Act, No. 9 of 2024*, 2 februari 2024.

³³² Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³³³ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 15, 23 december 2021; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 17-18, 20 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³³⁴ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report - Sri Lanka*, pagina 8, 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 30, 23 december 2021; USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 21-22, 12 april 2022; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 45, 2 mei 2024;

sans frontières (RSF) nam Sri Lanka in 2023 de 135e plaats in, van de 180 landen in totaal. Dat was een stijging ten opzichte van 2022, toen het land op de 146e plaats op de lijst stond, maar een daling ten opzichte van de drie jaren daarvoor, toen het op de 127e en 126e plaats stond. Tijdens de laatste jaren van de burgeroorlog had het land nog rond de 160^e plaats op dezelfde lijst gestaan.³³⁵

Tijdens de burgeroorlog liepen journalisten in Sri Lanka het risico om op het strijdtoneel te worden gedood of om gericht te worden vermoord door een van de strijdende partijen. Zo staan in de database van de *Committee to Protect Journalists* (CPJ) 25 journalisten die tussen 1992 en 18 mei 2009 omkwamen tijdens het uitoefenen van hun beroep.³³⁶ Tijdens het gehele presidentschap van Mahinda Rajapaksa (2005-2015) werden journalisten regelmatig geïntimideerd en aangevallen, met name wanneer zij kritisch berichtten over de regering, corruptie in regeringskringen en vermeende mensenrechtenschendingen tijdens de burgeroorlog. In die periode waren vooral de ontvoeringen van journalisten en mensenrechtenactivisten in witte busjes door het zogenoemde 'white van commando' (dat naar verluidt onder leiding stond van Gotabaya Rajapaksa) berucht. In sommige gevallen werden slachtoffers ontvoerd en vervolgens geïntimideerd en gemarteld, in andere gevallen werden zij vermoord of verdwenen zij.³³⁷ Na het presidentschap van Mahinda Rajapaksa verbeterde de veiligheid van journalisten. Er werden geen journalisten meer gedood vanwege hun werkzaamheden.³³⁸

In de periode-Sirisena (2015-2019) voelden journalisten zich in algemene zin vrijer om misstanden te onderzoeken en daarover kritisch te rapporteren. Aanvallen van overheidsactoren op journalisten kwamen nauwelijks meer voor.³³⁹ *Freedom House* wijst er echter op dat ook in deze periode van relatieve vrijheid, veel journalisten voorzichtigheid betrachtten op de meer politiek-gevoelige onderwerpen.³⁴⁰ Ook tijdens het presidentschap van Sirisena bleef het voorts voorkomen dat journalisten die rapporteerden over de nasleep van de burgeroorlog, de militarisering van het noorden en oosten en het lot van de Tamilbevolking werden lastiggevallen door de autoriteiten. Dit gebeurde echter op veel kleinere schaal dan daarvoor.³⁴¹

De *International Federation of Journalists* (IFJ) en *Freedom House* beschreven dat journalisten zich tijdens het presidentschap van Gotabaya Rajapaksa (2019-2022)

Reporters sans frontières (RSF), *Sri Lanka*, <https://rsf.org/en/country/sri-lanka>, geraadpleegd op 12 maart 2024; *Freedom House*, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 21 december 2023.

³³⁵ RSF, *World Press Freedom Index*, <https://rsf.org/en/index>, geraadpleegd op 2 januari 2024.

³³⁶ Committee to Protect Journalists (CPJ), *25 Journalists and media workers killed in Sri Lanka between 1992 and 2023 / Motive confirmed or unconfirmed*, <https://cpj.org/data/killed/>, geraadpleegd op 2 januari 2024.

³³⁷ Amnesty International, *Urgent Action: Demand investigation into missing journalist*, 26 januari 2010.; Center for Justice and Accountability, CPJ, *Report on harassment, intimidation, surveillance and attacks against journalists in Sri Lanka*, pagina's 2-6, 9 februari 2021; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina's 34-37, september 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 30-31, 23 december 2021; RSF, *Sri Lanka*, <https://rsf.org/en/country/sri-lanka>, geraadpleegd op 12 maart 2024.

³³⁸ RSF, *Sri Lanka*, <https://rsf.org/en/country/sri-lanka>, geraadpleegd op 12 maart 2024; CPJ, *25 Journalists and media workers killed in Sri Lanka between 1992 and 2023 / Motive confirmed or unconfirmed*, <https://cpj.org/data/killed/>, geraadpleegd op 12 maart 2024.

³³⁹ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report - Sri Lanka*, pagina 8, 2020; Center for Justice and Accountability, CPJ, *Report on harassment, intimidation, surveillance and attacks against journalists in Sri Lanka*, pagina 2, 9 februari 2021; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023; *Freedom House*, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁴⁰ *Freedom House*, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁴¹ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report - Sri Lanka*, pagina 8, 2020.

weer minder vrij voelden in het rapporteren over maatschappelijke kwesties.³⁴² Desondanks was de situatie voor journalisten minder bedreigend dan onder zijn broer Mahinda. Er waren veel journalisten die kritisch rapporteerden over, onder meer, machtsmisbruik, corruptie en de anti-overheidsprotesten.³⁴³ Anderen pasten echter zelfcensuur toe. Dit had mede te maken met de reputatie die Gotabaya Rajapaksa in het verleden had opgebouwd, toen hij onder zijn broer Mahinda als staatssecretaris van Defensie verantwoordelijk zou zijn geweest voor de verdwijning van journalisten.³⁴⁴ Meer dan in de Sirisena-periode was er sprake van de monitoring van journalisten, en soms hun arrestatie en ondervraging.³⁴⁵ Journalisten konden te maken krijgen met monitoring en intimidatie als zij publiceerden over uiteenlopende onderwerpen die door de autoriteiten als gevoelig werden beschouwd. Daaronder waren corruptie, anti-overheidsprotesten, kwesties gerelateerd aan de situatie van Tamils en moslims, en kwesties gerelateerd aan de burgeroorlog.

In de nasleep van de paasaanslagen van 2019 werd naar verluidt een aantal journalisten gearresteerd en enige tijd gedetineerd, soms op grond van de PTA.³⁴⁶ Ook tijdens de Aragalaya-protesten van 2022 werden verschillende journalisten gearresteerd en korte tijd gedetineerd, of door de politie aangevallen tijdens de verslaggeving van de protesten.³⁴⁷ Journalisten die rapporteerden over militarisering en verantwoording voor misdrijven begaan tijdens de burgeroorlog kregen ook te maken met monitoring van hun activiteiten, en soms intimidatie.³⁴⁸ In de database van RSF staan twee Tamil journalisten die in 2020 op grond van de PTA werden gearresteerd. Zij werden gearresteerd op verdenking van opruiing en "pogingen om de LTTE te doen herleven" nadat zij hadden gepubliceerd over de militarisering van het noorden en oosten, en Tamil-herdenkingen van de burgeroorlog. Een van hen werd twee weken gedetineerd, de ander vijftien maanden.³⁴⁹ Volgens RSF en het *Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides* (OFPRA) lijken Tamil journalisten het meeste risico te hebben gelopen om gemonitord te worden.³⁵⁰ Strafrechtelijke veroordelingen van journalisten kwamen tijdens het presidentschap van Gotabaya Rajapaksa niet voor.³⁵¹

De neiging van veel journalisten om zelfcensuur toe te passen verbeterde niet met het aantreden van Ranil Wickremasinghe (juli 2022). Deze voedde de achterdocht

³⁴² International Federation of Journalists (IFJ), *States of control: Covid, cuts and impunity; South Asia press freedom report 2019-2020*, pagina's 68-75, 2021; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁴³ USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 21, 12 april 2022; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³⁴⁴ CPJ, *Sri Lankan journalists turn to self-censorship under Rajapaksas as hope for justice fades*, 28 april 2020; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

³⁴⁵ RSF, *Sri Lanka: Harassment of journalists surges in first days of Rajapaksa presidency*, 3 december 2019. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

³⁴⁶ Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023.

³⁴⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 15, 23 december 2021; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 17-18, 20 maart 2023; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 26, april 2024.

³⁴⁸ USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 17-18, 20 maart 2023; RSF, *Barometer; Total of victims of abuses*, <https://rsf.org/en/barometer>, geraadpleegd op 12 maart 2024; RSF, *RSF urges Sri Lankan government to stop hounding Tamil journalists*, 9 september 2022; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023.

³⁴⁹ RSF, *RSF urges Sri Lankan government to stop hounding Tamil journalists*, 9 september 2022; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

³⁵⁰ RSF, *RSF urges Sri Lankan government to stop hounding Tamil journalists*, 9 september 2022; OFPRA, *Sri Lanka: Le journal IBC Tamil*, pagina 4, 30 maart 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

³⁵¹ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

onder journalisten dat kritische berichtgeving tot problemen zou kunnen leiden, met name door het indienen van wetsvoorstellen die als een aanval op de vrijheid van meningsuiting werden gezien. Ook in deze periode bleven journalisten zich erover beklagen dat zij werden gemonitord door de autoriteiten. Dit beperkte zich niet tot journalisten die onderzoek deden naar aan de Tamils of de burgeroorlog gerelateerde onderwerpen; ook publicaties over corruptie, de Aragalaya-protesten of economisch mismanagement konden de negatieve aandacht van de autoriteiten wekken. Journalisten die hierover publiceerden konden bijvoorbeeld ondervraagd worden over hun bronnen of onderzoeksmethoden en -conclusies.³⁵² Er werden voor zover bekend niet op grote schaal journalisten gearresteerd of langdurig gedetineerd. Ook strafrechtelijke veroordelingen van journalisten kwamen niet voor.³⁵³ Een geraadpleegde bron stelde dat vertegenwoordigers van de traditionele media aan het einde van de verslagperiode vrijer waren om over gevoelige onderwerpen te rapporteren, omdat met name sinds de Aragalaya-protesten van 2022 de aandacht van de autoriteiten was verschoven richting de sociale media. De autoriteiten zouden deze als een grotere bedreiging zien dan de traditionele media (zie paragraaf 5.2.4).³⁵⁴

5.2.2 Politieke opposanten

Sri Lanka kende tijdens de verslagperiode een divers politiek landschap waarin uiteenlopende etnische, religieuze en ideologische belangen vertegenwoordigd werden. In mei 2024 waren 84 politieke partijen officieel geregistreerd.³⁵⁵ Oppositiegroeperingen waren over het algemeen vrij om vreedzame activiteiten uit te voeren zonder problemen te krijgen van de zijde van de autoriteiten.³⁵⁶ Oppositiepolitici konden wel te maken krijgen met politiegeweld en soms ondervraging, arrestatie en kortstondige detentie wanneer zij deelnamen aan anti-overheidsprotesten of aan protesten op het gebied van aan Tamils of de burgeroorlog gerelateerde onderwerpen. Zo werden enkele Tamil politici die in 2021 deelnamen aan de P2P-protestmars (zie paragraaf 2.1.4.4) ondervraagd door de TID,³⁵⁷ en werden sommige politici die deelnamen aan protesten tegen de bouw van boeddhistische tempels in het noorden en oosten van het land gearresteerd.³⁵⁸ In 2021 werd de burgemeester van Jaffna, die lid is van de TNA, gearresteerd door de TID, naar verluidt omdat de nieuwe uniformen van het gemeentepersoneel van Jaffna veel gelijkenis vertoonden met uniformen die vroeger door de LTTE werden gedragen. Nog diezelfde dag werd hij vrijgelaten.³⁵⁹ Van grootschalige arrestatie en detentie van oppositieleden was tijdens de verslagperiode geen sprake.³⁶⁰

³⁵² UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 17-18, 20 maart 2023; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³⁵³ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁵⁴ Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³⁵⁵ Election Commission of Sri Lanka, *Details of recognized political parties (last modified date: 5/22/2024)*, https://elections.gov.lk/en/political_party/political_party_list_E.html, geraadpleegd op 23 mei 2024.

³⁵⁶ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 31, 2 mei 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 14 maart 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁵⁷ USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 26-27, 12 april 2022; ACCORD, *Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2)*, 10 februari 2023.

³⁵⁸ INFORM Human Rights Documentation Centre, *Repression of dissent; Annual report 2022*, pagina 30, mei 2023.

³⁵⁹ PEARL, *PEARL condemns the arrest of the Mayor of Jaffna, Viswalingam Manivannan, and demands the dropping of all charges*, 9 april 2021; Tamil Guardian, *Mayor of Jaffna released on bail after arrest by Sri Lanka's Terrorism Investigation Division*, 9 april 2021.

³⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

Sommige leidende figuren van de Aragalaya-protesten werden gearresteerd, soms maanden na afloop van de protesten en vaak op grond van de PTA. Zij werden veelal na enkele weken weer vrijgelaten.³⁶¹

Ook bleven de autoriteiten tijdens de gehele verslagperiode bepaalde groepen Tamils wier activiteiten als oppositioneel konden worden beschouwd, in de gaten houden. Het ging met name om Tamils die zich actief inzetten tegen de militarisering van het noorden en oosten of voor de herdenking van Tamil-slachtoffers van de burgeroorlog, de zoektocht naar tijdens de burgeroorlog verdwenen personen en herdenkingsactiviteiten waarbij symbolen die werden gelieerd aan de LTTE werden getoond. Soms werden initiatiefnemers van, of deelnemers aan, protestacties gearresteerd en gedetineerd, doorgaans voor korte tijd.³⁶² Tamils die tijdens bijeenkomsten bijvoorbeeld een T-shirt droegen met de afbeelding van Prabhakaran, een verjaardagstaart bakten ter ere van Prabhakaran of afbeeldingen van Prabhakaran in hun mobiele telefoon hadden, konden worden gearresteerd.³⁶³ Ook werd er gerapporteerd over de arrestatie van verschillende personen vanwege het verspreiden van berichten op sociale media over herdenkingsbijeenkomsten van de burgeroorlog of de LTTE (zie ook paragraaf 5.2.4). Volgens een bron werden herdenkingsactiviteiten in de laatste jaren van de verslagperiode steeds minder problematisch voor de autoriteiten, zolang er daarbij geen zichtbare LTTE-symbolen werden gebruikt.³⁶⁴ Het Amerikaanse State Department schreef dat op 18 mei 2023 de herdenkingsdag van Tamil slachtoffers van de burgeroorlog rustig verliep, zonder incidenten of ingrijpen van de autoriteiten.³⁶⁵

5.2.3 *Mensenrechtenactivisten*

Er was tijdens de verslagperiode in Sri Lanka een veelheid aan organisaties actief die zich inzetten voor de Tamilbevolking van het noorden en oosten van het land. Deze waren werkzaam op een verscheidenheid aan terreinen, waaronder de mensenrechten, rechtshulp en andere aan de Tamilbevolking of de burgeroorlog gerelateerde onderwerpen (zie ook paragraaf 5.1.8).³⁶⁶

Tijdens het presidentschap van Mahinda Rajapaksa (2005-2015) werden mensenrechtenactivisten regelmatig geïntimideerd, gecontroleerd en soms gearresteerd, ook na afloop van de burgeroorlog.³⁶⁷

³⁶¹ UK Home Office, *Country policy and information note; Sri Lanka: Tamil separatism*, pagina 29, augustus 2022; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 11, 20 maart 2023; Freedom House, *Beyond the protests: Sri Lanka's Aragalaya movement and the uncertain future*, 26 oktober 2023; HRW, *World Report 2024; Events of 2023*, 11 januari 2024; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 59, 2 mei 2024; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

³⁶² HRW, *Sri Lanka: Tamils detained for commemorating war dead*, 6 december 2023; BBC Monitoring, *South Asia extremism digest 27 Nov-3 Dec 23*, 6 december 2023; Zie ook: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 33, 2 oktober 2014; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 17, april 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 28 februari 2024.

³⁶³ BBC Monitoring, *South Asia extremism digest 27 Nov-3 Dec 23*, 6 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

³⁶⁵ USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 30, april 2024.

³⁶⁶ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2024 Country Report - Sri Lanka*, pagina 28, 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 9 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁶⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 21, 41, 2 oktober 2014.

Onder president Sirisena (2015-2019) verbeterde de situatie. Toch bleven volgens de Ierse ngo *Front Line Defenders* mensenrechtenactivisten risico lopen. Dit zou vooral hebben gegolden voor activisten op gebieden als corruptie, gedwongen verdwijningen, marteling, milieu en aan de burgeroorlog gerelateerde onderwerpen. Zij zouden nog steeds te maken kunnen krijgen met bedreigingen, intimidatie en vervolging.³⁶⁸

De VN-Mensenrechtenraad rapporteerde tijdens de presidentschappen van Gotabaya Rajapaksa en Ranil Wickremasinghe weer frequenter over de monitoring en intimidatie van mensenrechtenactivisten.³⁶⁹ Deze voelden hierdoor minder ruimte om activiteiten te verrichten. Volgens experts zagen de autoriteiten de activiteiten van deze activisten steeds meer als een vorm van ongewenste buitenlandse inmenging omdat de ngo's waarvoor zij werkten vaak met buitenlands geld gefinancierd werden.³⁷⁰ De autoriteiten hielden volgens alle op dit onderwerp geraadpleegde bronnen streng toezicht op de activiteiten en financiën van ngo's, wat door de ngo's als repressief werd ervaren.³⁷¹

Verschillende geraadpleegde bronnen gaven aan dat dit gold voor mensenrechtenorganisaties door het hele land, ongeacht het werkterrein waarop zij opereerden.³⁷² Front Line Defenders onderzocht bijvoorbeeld de intimidatie, arrestatie en bedreiging van mensenrechtenactivisten. In de door de ngo gepubliceerde gegevens figureren onder meer activisten die actief waren op terreinen als corruptiebestrijding, anti-overheidsprotesten en studentenprotesten.³⁷³ Uit de geraadpleegde bronnen komt echter het beeld naar voren dat de monitoring en intimidatie van ngo's in grotere mate gold voor activisten die zich bezig hielden met de rechten van de Tamilbevolking in het noorden en oosten van Sri Lanka.³⁷⁴ De meest gevoelige onderwerpen waar mensenrechtenactivisten zich mee konden bezighouden waren de militarisering van het noorden en oosten van het land, Tamil-slachtoffers van de burgeroorlog, de roep om verantwoording voor misdrijven begaan tijdens de burgeroorlog en de zoektocht naar tijdens de oorlog verdwenen Tamils.³⁷⁵ Vooral in het noorden en oosten van Sri Lanka konden mensenrechtenactivisten te maken krijgen met bezoeken van de politie, waarbij zij vragen moesten beantwoorden over de herkomst van de financiën van hun organisaties, hun exacte activiteiten en de ontvangers van hun diensten. Ook rapporteerden ngo's dat leden van veiligheidsdiensten hun workshops bezochten, en om informatie van alle

³⁶⁸ Front Line Defenders, *Sri Lanka*, <https://www.frontlinedefenders.org/en/location/sri-lanka>, geraadpleegd op 12 maart 2024.

³⁶⁹ UN Human Rights Council, *A/HRC/51/5*, pagina 7, 4 oktober 2022; UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 9 februari 2024.

³⁷¹ USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 32-33, 41-42, april 2024; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁷² Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁷³ Front Line Defenders, *Sri Lanka*, <https://www.frontlinedefenders.org/en/location/sri-lanka>, geraadpleegd op 12 maart 2024.

³⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁷⁵ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 15, 23 december 2021; USDoS, *2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 17-18, 20 maart 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

deelnemers vroegen.³⁷⁶ Exacte aantallen van mensenrechtenactivisten die met de hierboven geschetste situatie te maken kregen, zijn niet voor handen. Er zijn geen aanwijzingen dat mensenrechtenactivisten tijdens de verslagperiode slachtoffers werden van gerichte moordaanslagen of gedwongen verdwijning.

5.2.4 *Internet en sociale media*

Sri Lanka kende tijdens de verslagperiode een levendig en veelzijdig sociale medialandschap. Kritiek op de overheid, steun aan protestbewegingen, en aan de burgeroorlog of de LTTE gerelateerde thema's kwamen veelvuldig voor.³⁷⁷ De autoriteiten hielden online uitingen op platforms als Facebook, Instagram, YouTube en TikTok wel in de gaten.³⁷⁸ Een geraadpleegde bron stelde dat zij zich met name sinds de Aragalaya-protesten van 2022 op de sociale media richtten. Zij zouden deze als een grotere bedreiging zien dan de traditionele media.³⁷⁹ Bij de vraag of een socialemediagebruiker problemen kon krijgen naar aanleiding van online uitingen was de grootte van de publieke voetafdruk van de gebruiker of het aantal volgers niet van doorslaggevend belang. Uit de bronnen komt het beeld naar voren dat zowel gebruikers met veel als gebruikers met weinig invloed of volgers, problemen konden krijgen.³⁸⁰ Vooral tijdens de presidentschappen van Gotabaya Rajapaksa (2019-2022) en Ranil Wickremasinghe (vanaf juli 2022) kon het plaatsen op online platforms van uitingen die de autoriteiten als kritisch bestempelden, leiden tot ondervraging en soms arrestatie en strafrechtelijke vervolging.³⁸¹ Rechtbanken oordeelden in die zaken doorgaans in het voordeel van de beklaagden.³⁸² Er zijn geen veroordelingen tijdens de verslagperiode bekend op grond van uitingen op sociale media.³⁸³

In 2020 en 2021 ondervroeg de politie een aantal socialemediagebruikers naar aanleiding van berichten die zij op sociale media hadden geplaatst over het coronavirus. Sommigen werden gearresteerd. De autoriteiten beschuldigden hen van het verspreiden van valse informatie over het virus.³⁸⁴ Het is niet bekend of de arrestaties tot feitelijke strafrechtelijke aanklachten hebben geleid.

In 2022 werden verschillende socialemediagebruikers ondervraagd en soms gearresteerd wegens online uitingen over de Aragalaya-protesten. Veel van de arrestanten werden binnen enkele dagen of weken vrijgelaten. Het is niet bekend of de arrestaties tot feitelijke strafrechtelijke aanklachten hebben geleid.³⁸⁵

³⁷⁶ UN Human Rights Council, *A/HRC/54/20*, pagina 8, 6 september 2023; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁷⁷ IFJ, *States of control: Covid, cuts and impunity; South Asia press freedom report 2019-2020*, pagina's 68-75, 2021; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 30, 23 december 2021.

³⁷⁸ USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 28-29, april 2024.

³⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

³⁸⁰ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

³⁸¹ Freedom House, *Freedom on the net 2022: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2022>, geraadpleegd op 23 november 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁸² Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁸³ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁸⁴ HRCSL, *Annual report 2020*, pagina 28, 2021; Freedom House, *Freedom on the net 2021: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2021>, geraadpleegd op 23 november 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2022: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2022>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁸⁵ INFORM Human Rights Documentation Centre, *Repression of dissent; Annual report 2022*, pagina 6, mei 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

Ook uitingen die door de autoriteiten werden opgevat als kritiek op het boeddhisme konden voor socialemediagebruikers leiden tot problemen.³⁸⁶ De twee meest zichtbare zaken waren die van Shakthika Sathkumara en Nathasha Edirisooriya. Sathkumara werd in februari 2019 gearresteerd nadat hij op Facebook een kort verhaal had geplaatst over de wederwaardigheden van een boeddhistische monnik. Sommige boeddhisten namen aanstoot aan de inhoud van het verhaal. De politie arresteerde Sathkumara, en hij werd aangeklaagd wegens het aanzetten tot discriminatie en geweld. In augustus 2019 werd hij vrijgelaten op borgtocht. In februari 2021 werd hij door een rechtbank vrijgesproken van de aanklacht.³⁸⁷ In mei 2023 arresteerde de CID de bekende komiek Nathasha Edirisooriya nadat ze in een video op YouTube het boeddhisme zou hebben belasterd. Edirisooriya werd in staat van beschuldiging gesteld wegens het aanzetten tot discriminatie en geweld. In juli 2023 werd zij op last van de Hoge Raad op borgtocht vrijgelaten.³⁸⁸ Voor zover bekend had de rechter aan het einde van de verslagperiode nog geen uitspraak gedaan.

Daarnaast werden soms moslims die online uitingen plaatsten over de discriminatie van minderheden, daarover ondervraagd door de CID. Soms werden zij gearresteerd. De meest zichtbare zaak was die van Ramzy Razeek, die hierover berichten op Facebook plaatste. In april 2020 werd hij gearresteerd.³⁸⁹ Ook Razeek werd in staat van beschuldiging besteld wegens het aanzetten tot discriminatie en geweld. Na 5 maanden werd hij vrijgelaten op borgtocht. In november 2023 werd hij vrijgesproken door de Hoge Raad.³⁹⁰

Ook werd sinds 2020 met enige regelmaat gerapporteerd over de ondervraging en arrestatie van Tamils in het noorden en oosten van het land wegens uitingen op sociale media die samenhangen met de herdenking van Tamil slachtoffers van de burgeroorlog of met de LTTE. Soms vonden de ondervragingen en arrestaties plaats op grond van het verbod op "pogingen om de LTTE te doen herleven."³⁹¹ Het Amerikaanse State Department schreef eind 2021 dat in dat jaar ongeveer 110 Tamils waren gearresteerd vanwege hun uitingen op sociale media.³⁹² OHCHR stelde in 2022 dat tenminste 70 Tamils waren gearresteerd wegens uitingen op sociale media. Het ging hierbij onder meer om het herdenken van Tamil slachtoffers, het tonen van afbeeldingen van Prabhakaran of het tonen van aan de LTTE of het Tamil-nationalisme gelieerde symbolen.³⁹³ Een zichtbare zaak was die van Murugupillai Kokulathasan, die op Facebook aandacht besteedde aan de herdenking van Tamil

³⁸⁶ Freedom House, *Freedom on the net 2021: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2021>, geraadpleegd op 23 november 2023; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

³⁸⁷ UN Human Rights Council Working Group on Arbitrary Detention, *Opinions adopted by the Working Group on Arbitrary Detention at its eighty-seventh session, 27 April–1 May 2020; Opinion No. 8/2020 concerning Delankage Sameera Shakthika Sathkumara (Sri Lanka) (A/HRC/WGAD/2020/8)*, 22 mei 2020; Economy Next, *Shakthika to sue for Rs 20 million in damages: lawyer*, 18 maart 2021.

³⁸⁸ Civicus, *Sri Lanka: Release youth activist Nathasha Edirisooriya and drop charges*, 20 juni 2023; Civicus, *Sri Lanka: End judicial harassment against activist Nathasha Edirisooriya*, 13 november 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁸⁹ Ruki Fernando, *Nathasha Edirisooriya, Ramzy Razeek, Shakthika Sathkumara and the ICCPR Act*, 14 november 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2021: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2021>, geraadpleegd op 23 november 2023.

³⁹⁰ Supreme Court of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *SC/FR Application No. 135/2020*, 14 november 2023.

³⁹¹ ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina 32, september 2021; RSF, *RSF urges Sri Lankan government to stop hounding Tamil journalists*, 9 september 2022; Shreen Abdul Saroor en Mytili Bala, 'Terrorising minorities through 'counterterrorism'', in: S.A. Saroor, *Muslims in post-war Sri Lanka: Repression, resistance & reform*, pagina 99, 2022; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 10 april 2024.

³⁹² USDoS, *2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 13, 12 april 2022.

³⁹³ UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 10, 25 februari 2022.

slachtoffers van de burgeroorlog. In 2020 arresteerde de politie hem op grond van de PTA. Vijftien maanden later werd hij op borgtocht vrijgelaten.³⁹⁴ Nadere ontwikkelingen in de zaak zijn niet bekend.

Het is niet bekend in hoeverre de Sri Lankaanse autoriteiten de sociale media-uitingen monitorden van personen die in het buitenland verbleven. Een van de in 2024 geraadpleegde bronnen gaf aan dat het kon voorkomen dat familieleden in Sri Lanka van personen die in het buitenland actief anti-regeringsuitingen op sociale media plaatsten, daarover konden worden ondervraagd door de Sri Lankaanse autoriteiten. De bron kende ook een voorbeeld van een persoon die de toegang tot Sri Lanka was ontzegd vanwege uitingen op sociale media.³⁹⁵

In januari 2024 werd de Online Safety Act van kracht, waarin regelgeving over strafbaar online gedrag werd vastgelegd (zie paragraaf 3.2). Critici zagen in de wet een nauwelijks verholen aanval op de vrijheid van meningsuiting, en een verdere poging om online kritische uitingen in te perken.³⁹⁶ Aan het einde van de verslagperiode kon nog niet worden vastgesteld in hoeverre de wet gebruikt werd om online uitingen via het strafrecht aan te pakken.

Tijdens de verslagperiode vonden de meeste arrestaties wegens online uitingen plaats op grond van de Wet Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (*International Covenant on Civil and Political Rights Act*, ICCPR Act). De autoriteiten gebruikten deze wet, die in 2007 was ingevoerd om de burgerrechten te beschermen, tijdens de verslagperiode juist regelmatig om de vrijheid van meningsuiting in te perken. De hierboven genoemde Shakthika Sathkumara, Nathasha Edirisooriya en Ramzy Razeek werden bijvoorbeeld gearresteerd op grond van hoofdstuk 3 van de wet ('het aanzetten tot discriminatie en geweld').³⁹⁷

5.2.5 *Problemen van de kant van derden*

Er zijn geen aanwijzingen dat journalisten, politieke opposanten, mensenrechtenactivisten of personen die zich bezig hielden met onderwerpen die Tamils betroffen, wegens hun activiteiten op grote schaal problemen ondervonden van de kant van derden. Dienaangaande geraadpleegde bronnen gaven wel anekdotische informatie waaruit bleek dat het soms kon voorkomen dat demonstranten of journalisten, bijvoorbeeld tijdens de herdenking van LTTE-strijders of tijdens de oorlog verdwenen Tamils, fysiek konden worden

³⁹⁴ UN Human Rights Council, *A/HRC/49/9*, pagina 10, 25 februari 2022; RSF, *Sri Lanka: Tamil reporter held on absurd terrorism charge*, 7 maart 2022.

³⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

³⁹⁶ ICJ, *Sri Lanka: Proposed Online Safety Bill would be an assault on freedom of expression, opinion, and information*, 29 september 2023; INFORM Human Rights Documentation Centre, *Repression of dissent in Sri Lanka in September 2023*, pagina 4, november 2023; HRW, *World Report 2024: Events of 2023*, 11 januari 2024; Amnesty International, *Sri Lanka: Online Safety Act major blow to freedom of expression*, 24 januari 2024.

³⁹⁷ CPA, *Statement on recent arrests under the ICCPR Act & shrinking space for dissent*, 31 mei 2023; Civicus, *Sri Lanka: Release youth activist Nathasha Edirisooriya and drop charges*, 20 juni 2023; Civicus, *Sri Lanka: End judicial harassment against activist Nathasha Edirisooriya*, 13 november 2023; Ruki Fernando, *Nathasha Edirisooriya, Ramzy Razeek, Shakthika Sathkumara and the ICCPR Act*, 14 november 2023; Freedom House, *Freedom on the net 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-net/2023>, geraadpleegd op 23 november 2023; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 24, april 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2024: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2024>, geraadpleegd op 30 april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

geconfronteerd door Singalese tegendemonstranten.³⁹⁸ Volgens sommige van de bronnen greep de politie daarbij niet in.³⁹⁹ Een andere bron verklaarde dat journalisten weinig tot geen problemen kregen van de kant van burgers, behalve dat ze zo nu en dan een kritische of beledigende opmerking naar het hoofd geslingerd konden krijgen.⁴⁰⁰

5.3 Situatie in gevangenissen

De HRCSL publiceerde in 2020 een onderzoek naar de omstandigheden in Sri Lankaanse gevangenissen. De commissie beschreef de omstandigheden als zorgwekkend. Gedetineerden zouden in verouderde gevangenissen te maken krijgen met onhygiënische omstandigheden, een tekort aan schoon water en sanitaire voorzieningen en een tekort aan medische voorzieningen. De commissie schreef de problemen grotendeels toe aan de overbevolking van de gevangenissen, die weer deels voortkwam uit de grote aantallen gedetineerden in voorarrest.⁴⁰¹ Het Amerikaanse State Department en het Australische DFAT schetsten in 2024 een vergelijkbaar beeld. Of deze omstandigheden anders waren voor Tamils dan voor andere bevolkingsgroepen, kan uit de bronnen niet worden opgemaakt.⁴⁰²

Een zichtbaar incident met Tamil gevangenen vond plaats in september 2021. De minister die over het gevangeniswezen ging, bezocht toen een gevangenis in Anuradhapura. Naar verluidt nam hij twee Tamil gevangenen apart, dwong hen voor hem te knielen en dreigde hen ter plekke te doden als zij hun betrokkenheid bij de LTTE niet toegaven. Na publieke verontwaardiging over zijn handelen zag de minister zich niet lang daarna gedwongen ontslag te nemen.⁴⁰³

Hoewel zowel de Sri Lankaanse grondwet als andere wetten marteling verbieden,⁴⁰⁴ berichtten tijdens de verslagperiode onder meer de HRCSL, Human Rights Watch, het State Department en DFAT dat mishandeling en marteling van gedetineerden in Sri Lanka voorkwam. De praktijken werden naar verluidt met name ingezet om bekentenissen af te dwingen.⁴⁰⁵ Verschillende in 2024 over dit onderwerp geraadpleegde bronnen gaven aan dat de praktijken in de laatste jaren van de verslagperiode minder voorkwamen dan in de jaren daarvoor.⁴⁰⁶

Uit de bronnen komt het beeld naar voren dat verdachten van allerlei misdrijven het risico konden lopen in detentie aan mishandeling of marteling te worden blootgesteld. Sommige bronnen benadrukten echter dat dit in verhoogde mate gold voor personen die op grond van de PTA werden gearresteerd.⁴⁰⁷ Onder de PTA konden bekennende verklaringen die door verdachten waren afgelegd in detentie,

³⁹⁸ USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 27, 30-31, april 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

³⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

⁴⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

⁴⁰¹ HRCSL, *Prison study by the Human Rights Commission of Sri Lanka*, 25 november 2020.

⁴⁰² USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina's 13-15, april 2024; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 64, 2 mei 2024.

⁴⁰³ CPA, *CPA Statement on allegations against State Minister of Prison Management and Prisoners' Rehabilitation*, 15 september 2021; Al Jazeera, *Sri Lankan prison minister resigns after alleged inmate threats*, 15 september 2021.

⁴⁰⁴ *The Constitution of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka (As amended up to 31st October 2022)*, vindplaats: <https://www.parliament.lk/files/pdf/constitution.pdf>.

⁴⁰⁵ HRCSL, *Prison study by the Human Rights Commission of Sri Lanka*, 25 november 2020; HRW, *Sri Lanka: Grave abuses under discredited law*, 7 februari 2022; USDoS, *2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka*, pagina 11, april 2024; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 56, 2 mei 2024.

⁴⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

⁴⁰⁷ UN Human Rights Council, *A/HRC/49/NGO/230*, pagina 2, 16 februari 2022; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

en zonder aanwezigheid van een advocaat, immers als rechtmatig bewijs worden opgevoerd - wat mishandeling en marteling in de hand zou werken.⁴⁰⁸

Hoewel volgens sommige bronnen Tamils en andere minderheden meer dan Singalezen het risico liepen te worden mishandeld of gemarteld,⁴⁰⁹ benadrukten de meeste geraadpleegde bronnen dat dit risico niet beperkt bleef tot een bepaalde regio of etnische groep - het was een landelijk fenomeen dat leden van alle gemeenschappen kon treffen.⁴¹⁰

Ook uit de door de HRCSL gepubliceerde gegevens kan niet worden opgemaakt dat marteling onder Tamils vaker voorkwam dan onder andere bevolkingsgroepen. Van de in de vijf jaren tussen 2018 en 2022 door de commissie geregistreerde klachten over marteling werd 12,3% ingediend in de Northern en Eastern provincies, en 87,7% in de overige provincies van Sri Lanka.⁴¹¹

⁴⁰⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014)*, pagina 13, 2 oktober 2014; Amnesty International, *End the use of and repeal the draconian PTA*, februari 2022; HRW, "In a legal black hole": *Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act*, pagina 1, 7 februari 2022; OHCHR, *Sri Lanka: UN experts call for swift suspension of Prevention of Terrorism Act and reform of counter-terrorism law*, 2 maart 2022; NOS Nieuws, *Protesten in Sri Lanka gaan over meer dan de economie*, 9 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

⁴⁰⁹ Freedom House, *Freedom in the world 2023: Sri Lanka*, <https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/freedom-world/2023>, geraadpleegd op 25 november 2023; ITJP, *Disappearance, torture and sexual violence of Tamils 2015-2022*, mei 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

⁴¹⁰ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 56, 2 mei 2024; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴¹¹ HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2018*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2019*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2020*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2021*; HRCSL, *Human Rights Commission of Sri Lanka Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2022*. De data zijn vindbaar op: <https://www.hrsl.lk/reports/statistics-of-complaints/>.

6 Terugkeer

In dit hoofdstuk wordt de situatie beschreven met betrekking tot de terugkeer naar Sri Lanka van personen die in het buitenland hebben verbleven.

6.1 Procedure bij terugkeer op luchthaven

In de laatste jaren van de verslagperiode verliep de procedure bij de aankomst op de internationale luchthaven van Colombo van terugkerende migranten als volgt.

Bij aankomst op de luchthaven voegden terugkerende migranten, ook degenen die gedwongen terugkeerden, zich in de rij voor paspoortcontrole. De paspoortcontrole werd uitgevoerd door een medewerker van de Immigratie- en Emigratiedienst (*Department of Immigration and Emigration, DIE*). Deze controleerde het paspoort of vervangend reisdocument van de terugkeerder. Ook controleerde deze de personalia van de terugkeerder in het registratiesysteem van de DIE en in het centraal strafrechtelijk registratiesysteem.⁴¹² De DIE-medewerker ondervroeg de terugkeerder, met name over de wijze waarop deze Sri Lanka had verlaten (zie ook paragraaf 6.2.4).⁴¹³ De DIE ondervroeg met name de personen die met gebruik van een vervangend reisdocument terugkeerden.⁴¹⁴

Na de check door de DIE bij de balie voor paspoortcontrole, werden tijdens de verslagperiode sommige terugkeerders ondervraagd door de *Criminal Investigation Department (CID)*. Deze ondervraging ging vooral over mogelijke criminele antecedenten.⁴¹⁵ Volgens de meeste bronnen ondervroeg de CID tijdens de verslagperiode personen die met gebruik van een eigen paspoort terugkeerden niet, of in elk geval minder vaak dan personen die met een vervangend reisdocument terugkeerden.⁴¹⁶ Eén bron geeft aan dat de CID elke terugkerende migrant ondervroeg, ongeacht het type document waarmee deze terugkeerde.⁴¹⁷ Het Britse *Home Office* rapporteerde in 2020 dat de CID per maand ongeveer 35 terugkeerders op de luchthaven ondervroeg, de meesten van hen over mogelijke illegale uitreis.⁴¹⁸ Volgens verschillende bronnen werden sommige terugkeerders op de luchthaven ook ondervraagd door de *Terrorism Investigation Division (TID)*, indien er aanwijzingen waren dat de terugkeerder in verband kon worden gebracht met het type misdrijven dat deze dienst onderzoekt.⁴¹⁹ In sommige gevallen werd de terugkeerder daarna ook nog ondervraagd door de inlichtingendienst *State Intelligence Service (SIS)*.⁴²⁰ Deze ondervraging zou bijvoorbeeld kunnen gaan over

⁴¹² Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴¹³ Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

⁴¹⁴ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴¹⁵ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴¹⁶ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 17, 20 januari 2020; UK Home Office, *Country policy and information note; Sri Lanka: Tamil separatism*, pagina 11, augustus 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴¹⁷ Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

⁴¹⁸ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 27, 20 januari 2020.

⁴¹⁹ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴²⁰ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 57, 20 januari 2020; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

de activiteiten van de terugkeerder in het buitenland,⁴²¹ en zou volgens één bron vooral voorkomen wanneer de migrant met begeleidende escorte van het uitzettende land terugkeerde naar Sri Lanka.⁴²²

Deze ondervragingen duurden samen enkele uren. De meest voorkomende schattingen van de geraadpleegde bronnen lagen tussen de 3 en 4 uur.⁴²³ De ondervragingen zouden door de jaren heen, volgens twee bronnen sinds 2015, aanzienlijk korter en minder intensief zijn geworden.⁴²⁴

Na deze ondervragingen konden de terugkeerders doorgaans de luchthaven verlaten (zie verder paragraaf 6.2).⁴²⁵

6.1.1 *Littekens en tatoeages*

In het verleden is het naar verluidt voorgekomen dat de Sri Lankaanse autoriteiten op de luchthaven van Colombo terugkerende migranten controleerden op de aanwezigheid van littekens of tatoeages.⁴²⁶ Bronnen gaven aan dat de aanwezigheid hiervan door de autoriteiten kon worden opgevat als een aanwijzing dat de betreffende migrant voor de LTTE had gevochten.⁴²⁷ Het Australische DFAT schreef in 2019 dat het direct na het einde van de burgeroorlog was voorgekomen dat personen om deze reden vastgehouden werden, maar dat er geen aanwijzingen waren dat dit nadien nog gebeurd was.⁴²⁸

De meeste in 2024 geraadpleegde bronnen bevestigden dat, voor zover bekend, in recente jaren terugkerende migranten niet werden gecontroleerd op de aanwezigheid van littekens of tatoeages.⁴²⁹ Drie van die bronnen gaven aan dat ze nog nooit hadden gehoord dat dit was gebeurd.⁴³⁰

6.1.2 *Check van online activiteiten*

Er zijn geen aanwijzingen dat de Sri Lankaanse autoriteiten de online activiteiten van terugkerende migranten controleerden bij hun aankomst op de luchthaven van Colombo.⁴³¹

⁴²¹ Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴²² Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

⁴²³ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴²⁴ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 17, 20 januari 2020; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴²⁵ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 65-66, 2 mei 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴²⁶ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 16, 20 januari 2020; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴²⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 38, 4 november 2019; UN Committee against Torture, *Decision adopted by the Committee under article 22 of the Convention, concerning communication No. 834/2017 (CAT/C/71/D/834/2017)*, pagina 3, 13 september 2021; UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 16, 20 januari 2020.

⁴²⁸ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 38, 4 november 2019.

⁴²⁹ Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴³⁰ Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024.

⁴³¹ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024.

6.1.3 *Gezichtsherkenningstechnologie*

In januari 2024 installeerden de autoriteiten gezichtsherkenningstechnologie op de internationale luchthaven van Colombo.⁴³² Volgens verschillende bronnen was dit bedoeld om criminelen te herkennen die het land wilden in- of uitreizen.⁴³³ Er waren geen aanwijzingen dat de autoriteiten gezichtsherkenningstechnologie gebruikten om terugkerende Tamils te herkennen die in het buitenland actief waren geweest voor de Tamil zaak.⁴³⁴

6.2 **Problemen na terugkeer**

In deze paragraaf wordt ingegaan op mogelijke problemen die migranten die tijdens de verslagperiode (gedwongen) terugkeerden naar Sri Lanka na aankomst konden ondervinden.

6.2.1 *Arrestaties*

In het verleden is het naar verluidt voorgekomen dat de Sri Lankaanse autoriteiten terugkerende migranten arresteerden en detineerden. Hoewel sommige recente bronnen aangaven dat dit probleem ook later in de verslagperiode nog voorkwam,⁴³⁵ gaven verreweg de meeste in 2024 geraadpleegde bronnen aan dat er de laatste jaren van de verslagperiode voor zover bekend geen arrestaties van terugkeerders plaatsvonden.⁴³⁶ Eén van de bronnen specificeerde dat arrestaties van terugkeerders voor 2015 sporadisch voorkwamen, en na 2015 niet meer.⁴³⁷ Een andere bron was op de hoogte van één arrestatie in de laatste jaren van de verslagperiode. Het ging om een teruggekeerde Tamil die werd gearresteerd door de SIS, en na enkele dagen detentie werd vrijgelaten.⁴³⁸

Personen die illegaal Sri Lanka hadden verlaten, konden wel op die grond te maken krijgen met een juridische procedure (zie paragraaf 6.2.4).

6.2.2 *Bejegening van Tamils tijdens het terugkeerproces*

Tamils konden tijdens het terugkeerproces worden herkend aan hun namen, die in de regel herkenbaar afwijken van Singalese of islamitische namen.⁴³⁹ Volgens sommige bronnen werden Tamils bij terugkeer niet anders behandeld dan andere

⁴³² Newswire, *New automated facial recognition system implemented at Katunayake Airport*, 6 januari 2024; Biometric Update, *Many airports adopt face biometrics for easier travel, but some see a blunt security tool*, 15 januari 2024; Daily Mirror, *Facial recognition system at airport; Photos of financial fraud suspects included*, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴³³ Newswire, *New automated facial recognition system implemented at Katunayake Airport*, 6 januari 2024; Biometric Update, *Many airports adopt face biometrics for easier travel, but some see a blunt security tool*, 15 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴³⁴ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴³⁵ ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, september 2021; IRBC, *Country of Origin Information / Responses to Information Requests / LKA200988.E: Sri Lanka: Situation and treatment of returnees, including failed asylum seekers (2020–March 2022)*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024.

⁴³⁶ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina's 17, 57, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 47, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 22 december 2023; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴³⁷ Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴³⁸ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

⁴³⁹ Vertrouwelijke bron, 8 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

terugkeerders.⁴⁴⁰ Andere bronnen gaven echter aan dat Tamils bij terugkeer aan meer ondervraging werden onderworpen dan anderen.⁴⁴¹

6.2.3 *Monitoring van teruggekeerde Tamils*

De meeste geraadpleegde bronnen gaven aan dat Tamils na hun terugkeer uit het buitenland naar Sri Lanka gemonitord werden door de autoriteiten. De monitoring zou bestaan aan huisbezoeken en soms telefoontjes van veiligheidsdiensten. Dit zou volgens deze bronnen ook aan het einde van de verslagperiode nog het geval zijn.⁴⁴² Over de vraag op welke schaal dit in recente jaren gebeurde, schetsten de bronnen geen eenduidig beeld. Een in 2024 geraadpleegde bron gaf bijvoorbeeld aan dat Tamil terugkeerders 'zeker' gemonitord werden⁴⁴³ terwijl andere bronnen aangaven dat vermoedelijk alleen terugkerende oud-leden van de LTTE gemonitord werden⁴⁴⁴ en dat monitoring van terugkeerders minder plaatsvond dan voor 2015.⁴⁴⁵ Het Australische DFAT gaf in 2021 aan dat met name terugkeerders die banden met de LTTE hadden nog gemonitord werden, en dat het geen aanwijzingen had dat er sprake was van een langdurige en actieve monitoring van deze terugkeerders.⁴⁴⁶ Ook in 2024 schreef DFAT dat recente Tamil terugkeerders niet of nauwelijks nog gemonitord werden.⁴⁴⁷ Uit twee andere over deze materie geraadpleegde bronnen bleek dat de monitoring van Tamil migranten niet verder ging dan een eenmalig huisbezoek door de autoriteiten na terugkeer.⁴⁴⁸

De VN-Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen (UNHCR) faciliteert de vrijwillige terugkeer van Tamil migranten uit Tamil Nadu (India). Recente gegevens over aantallen terugkeerders over recente jaren waren aan het einde van de verslagperiode niet gepubliceerd. UNHCR gaf in eerdere jaarrapporten aan dat in 2018 563 gezinnen terugkeerden, in 2019 436 gezinnen en in 2020 97 gezinnen.⁴⁴⁹ DFAT schreef in 2024 dat UNHCR tussen 2011 en mei 2022 de terugkeer van in totaal 9.705 personen had gefaciliteerd.⁴⁵⁰ Uit de UNHCR-rapportages komt het beeld naar voren dat Tamils die vanuit Tamil Nadu terugkeerden naar Sri Lanka, vooral in de laatste jaren van de verslagperiode, niet langdurig en op grote schaal werden gemonitord door de autoriteiten. In enquêtes onder terugkeerders werd bijvoorbeeld gevraagd welke instantie een huisbezoek aan hen bracht om hun registratie in Sri Lanka te regelen. In 2018 antwoordde 13% van de respondenten dat zij in dat kader waren bezocht door de CID, de TID, de politie of het leger.⁴⁵¹ In 2019 en 2020 gaven respondenten aan dat CID, TID, politie of leger niet of nauwelijks meer huisbezoeken brachten in het kader van hun registratie.⁴⁵² Ook de respondenten die na hun terugkeer huisbezoeken ontvingen voor andere doeleinden dan registratie, gaven aan dat het aandeel van CID, TID, politie en leger in die huisbezoeken daalde. In 2018 was dat nog 26%, in 2019 8% en in 2020 3%.⁴⁵³ In 2018 gaven 2 van de 750 respondenten aan dat zij zorgen om hun veiligheid

⁴⁴⁰ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 17, 20 januari 2020; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁴¹ IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

⁴⁴² Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

⁴⁴³ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

⁴⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴⁴⁶ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 49, 23 december 2021.

⁴⁴⁷ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 68, 2 mei 2024.

⁴⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴⁴⁹ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Sri Lankan refugee returnees in 2019 and 2020*, pagina 7, oktober 2022.

⁴⁵⁰ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 40, 2 mei 2024.

⁴⁵¹ UNHCR, *Sri Lankan refugee returnees in 2018*, pagina's 15-16, september 2020.

⁴⁵² UNHCR, *Sri Lankan refugee returnees in 2019 and 2020*, pagina 16, oktober 2022.

⁴⁵³ UNHCR, *Sri Lankan refugee returnees in 2019 and 2020*, pagina 17, oktober 2022.

hadden. Eén van hen was gearresteerd, de ander was ondervraagd en lastig gevallen door een veiligheidsdienst.⁴⁵⁴ In 2019 gaf 1 van de 153 respondenten aan dat hij zorgen had om zijn veiligheid. In 2020 was dat 1 van de 69 respondenten. In haar rapport over deze jaren zette UNHCR niet uiteen welke zorgen dit waren.⁴⁵⁵ Meer recente cijfers van UNHCR waren aan het einde van de verslagperiode niet beschikbaar.

Ook uit andere bronnen kan worden opgemaakt dat dat er geen aanwijzingen zijn dat Tamils die uit Tamil Nadu terugkeerden, in Sri Lanka significante veiligheidsproblemen ondervonden.⁴⁵⁶

6.2.4 *Illegale uitreis*

Op grond van artikel 45 van de Sri Lankaanse Immigratie- en emigratiewet (*Immigrants and Emigrants Act*) kan illegale uitreis worden bestraft met een boete van maximaal 200.000 LKR of een gevangenisstraf van maximaal 5 jaar.⁴⁵⁷ Uit de geraadpleegde bronnen komt het beeld naar voren dat eventuele problemen die terugkeerders naar Sri Lanka konden ervaren, veelal samenhangen met hun illegale uitreis.⁴⁵⁸ Aan terugkeerders die het land op illegale wijze hadden verlaten, werden boetes werden opgelegd.⁴⁵⁹ Op basis van het onderzoek in het kader van dit ambtsbericht is niet vast komen te staan of terugkeerders om deze reden tot gevangenisstraffen waren veroordeeld. Het Australische DFAT gaf in 2024 aan dat het alleen op de hoogte was van opgelegde boetes wegens illegale uitreis, niet van vrijheidsontnemende straffen.⁴⁶⁰

6.3 **Terugkeer van familieleden van oud-leden van de LTTE**

Tijdens het onderzoek zijn geen voorbeelden naar voren gekomen van Tamils die bij terugkeer naar Sri Lanka problemen hebben gekregen omdat zij familie zijn van (vermeende) oud-leden van de LTTE. Twee in 2024 geraadpleegde bronnen gaven aan dat de autoriteiten mogelijkermogelijk familieleden na hun terugkeer naar Sri Lanka monitorden.⁴⁶¹ Meer concrete informatie over dit onderwerp ontbreekt echter.

6.4 **Terugkeer na betrokkenheid bij Tamil organisaties buiten Sri Lanka**

Tijdens de verslagperiode verschenen berichten over de monitoring door de Sri Lankaanse autoriteiten van personen die buiten Sri Lanka activiteiten verrichtten voor Tamil organisaties. Dit zou met name voorkomen in het Verenigd Koninkrijk en andere landen met een significante Tamil diaspora.⁴⁶² Uit de in het kader van dit

⁴⁵⁴ UNHCR, *Sri Lankan refugee returnees in 2018*, pagina 29, september 2020.

⁴⁵⁵ UNHCR, *Sri Lankan refugee returnees in 2019 and 2020*, pagina 59, oktober 2022.

⁴⁵⁶ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 41, 2 mei 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴⁵⁷ Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, *Immigrants and Emigrants (amendment) Act, No. 31 of 2006 (Certified on 26th September, 2006)*, 29 september 2006. Naar de wisselkoers van 3 juni 2024 komt 200.000 LKR overeen met ongeveer €613,66.

⁴⁵⁸ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 27, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 47, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴⁶⁰ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 67, 2 mei 2024.

⁴⁶¹ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024.

⁴⁶² Catherin Ruth Craven, 'Constraining Tamil transnational political action: Security governance practices beyond the sending state,' in: *Journal of Global Security Studies*, 7(4), 2022; ITJP, *Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21*, pagina's 13, 60, september 2021; UK Home Office, *Country policy and information note*;

ambtsbericht geraadpleegde bronnen komt het beeld naar voren dat de Sri Lankaanse autoriteiten vooral prominente figuren van verboden Tamil organisaties in het buitenland in de gaten hielden.⁴⁶³ Het betreft de verboden organisaties die werden gepubliceerd in de *Sri Lanka Gazette*. Aan het einde van de verslagperiode stonden negen verboden Tamil organisaties op de lijst.⁴⁶⁴ Het onderzoek in het kader van dit ambtsbericht heeft niet kunnen vaststellen of de Sri Lankaanse autoriteiten ook leden van de Tamil diaspora in Nederland monitorde. Sommige geraadpleegde bronnen gaven aan dat dit onwaarschijnlijk was,⁴⁶⁵ andere achtten het juist waarschijnlijk.⁴⁶⁶

Verschillende bronnen gaven aan dat het niet ongebruikelijk was dat Sri Lankaanse Tamils die in het buitenland woonden, regelmatig Sri Lanka bezochten en daar geen problemen kregen. Dat zou ook voor Tamils met een meer vooraanstaand politiek profiel gelden.⁴⁶⁷ Andere bronnen wezen er echter op dat Tamils die in het buitenland actief waren geweest voor Tamil organisaties bij hun terugkeer naar Sri Lanka in voorkomende gevallen problemen zouden hebben gekregen.⁴⁶⁸ De informatie was echter anekdotisch van aard, en onvoldoende om vast te kunnen stellen waaruit die problemen precies bestonden en of dit veelvuldig voorkwam. Twee bronnen gaven in dit kader aan dat diasporaleden die prominent actief waren voor Tamil organisaties, doorgaans niet naar Sri Lanka terugkeerden uit angst problemen te krijgen.⁴⁶⁹ Uit twee andere bronnen bleek daarentegen dat de instanties die op de luchthaven van Colombo terugkerende Tamils ondervroegen, niet op de hoogte waren van hun politieke activiteiten in het buitenland.⁴⁷⁰

6.5 Stoplist en watchlist

Volgens verschillende bronnen maakten de Sri Lankaanse autoriteiten tijdens de verslagperiode gebruik van een zogenoemde *stoplist* en een zogenoemde *watchlist*.⁴⁷¹ Volgens een bron werden beide lijsten opgemaakt aan de hand van het centraal strafrechtelijk registratiesysteem.⁴⁷² Op de stoplist zouden de personalia staan van personen tegen wie een arrestatiebevel of uitreisverbod was uitgevaardigd of die op een internationale opsporingslijst stonden. Personen die op de stoplist stonden, konden bij terugkeer in Sri Lanka worden gedetineerd.⁴⁷³ Er kan geen eenduidig antwoord worden gegeven op de vraag wat het exacte profiel was

Sri Lanka: Tamil separatism, pagina's 34-37, augustus 2022; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024.

⁴⁶³ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina's 19-20, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 26-27, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴⁶⁴ The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka (Extraordinary), *The United Nations Act, No. 45 of 1968; Amendment to the list of designated persons under regulation 4(7) of the United Nations Regulations No. 1 of 2012 (L.D.B. 7/2001[IV])*, 1 augustus 2022.

⁴⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 8 december 2023.

⁴⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024.

⁴⁶⁷ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina's 19-20, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 26-27, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 8 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴⁶⁸ Catherin Ruth Craven, 'Constraining Tamil transnational political action: Security governance practices beyond the sending state,' in: *Journal of Global Security Studies*, 7(4), 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 januari 2024.

⁴⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 5 december 2023; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁷⁰ IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024.

⁴⁷¹ UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁷² IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁷³ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

van personen die op de watchlist voorkwamen. Volgens het Australische DFAT en een andere bron zou dit in principe elk persoon kunnen zijn die in de negatieve aandacht van de Sri Lankaanse autoriteiten stond.⁴⁷⁴ Andere bronnen voegden daaraan toe dat op de watchlist enkel de personalia stonden van personen die buiten Sri Lanka verbleven, en dat het bijvoorbeeld kon gaan om personen die de autoriteiten in verband brachten met de LTTE of met andere verboden organisaties of separatistische activiteiten in het buitenland.⁴⁷⁵ Twee bronnen gaven aan dat vooral Tamils en moslims het risico liepen om op de watchlist te worden geplaatst.⁴⁷⁶ De meest voorkomende categorie zou volgens een van deze bronnen bestaan uit Tamils die actief waren in de diaspora.⁴⁷⁷

Op de luchthaven van Colombo controleerden de Sri Lankaanse autoriteiten de personalia van de terugkerende migranten in de watchlist.⁴⁷⁸ De autoriteiten detineerden personen die voorkwamen op de watchlist vervolgens niet, maar konden wel hun gangen nagaan en hen in de gaten houden wanneer zij terugkeerden naar hun woon- of verblijfplaats.⁴⁷⁹

6.6 Verhoogde aandacht van de autoriteiten

Uit de geraadpleegde bronnen komt het beeld naar voren dat in elk geval personen die op illegale wijze het land hadden verlaten, die terugkeerden met gebruik van een vervangend reisdocument of wier personalia voorkwamen op de stoplist of watchlist, bij terugkeer naar Sri Lanka in de verhoogde aandacht van de autoriteiten konden staan.⁴⁸⁰ Personen die op illegale wijze het land hadden verlaten konden een boete krijgen (zie paragraaf 6.2.4), personen die terugkeerden met gebruik van een vervangend reisdocument konden aanvullend ondervraagd worden (zie paragraaf 6.1) en personen die op de watchlist stonden konden na terugkeer worden gemonitord (zie paragraaf 6.5). Sommige bronnen gaven verder aan dat de autoriteiten vooral een verhoogde aandacht zouden hebben voor personen die prominent actief waren voor verboden Tamil organisaties of die zich openlijk hadden uitgelaten voor een onafhankelijk Tamil Eelam.⁴⁸¹ Andere bronnen gaven aan dat ook personen die binnen of buiten Sri Lanka betrokken waren geweest bij de LTTE na hun terugkeer gemonitord konden worden.⁴⁸²

⁴⁷⁴ DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina 24, 23 december 2021; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁷⁵ IRBC, *LKA106007.E: Sri Lanka: entry and exit procedures at international airports, including security screening and documents required for citizens to enter and leave the country; treatment of returnees upon arrival at international airports, including failed asylum seekers and people who exited the country illegally; factors affecting the treatment, including ethnicity and religion (2015-November 2017)*, 10 november 2017; IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024.

⁴⁷⁶ IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁷⁷ IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022.

⁴⁷⁸ IRBC, *LKA106007.E*, 10 november 2017; UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁷⁹ IRBC, *LKA106007.E*, 10 november 2017; UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 24, 20 januari 2020; IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023.

⁴⁸⁰ IRBC, *LKA106007.E*, 10 november 2017; UK Home Office, *Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka*, pagina 27, 20 januari 2020; DFAT, *DFAT Country information report Sri Lanka*, pagina's 24, 47, 23 december 2021; IRBC, *LKA200988.E*, 2 mei 2022; Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 5 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 12 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 13 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

⁴⁸¹ Vertrouwelijke bron, 20 december 2023; Vertrouwelijke bron, 19 januari 2024.

⁴⁸² Vertrouwelijke bron, 2 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 6 februari 2024; Vertrouwelijke bron, 14 februari 2024.

7 Bijlagen

7.1 Gebruikte afkortingen

- ACLED Armed Conflict Location and Event Data Project
- ATB Anti-Terrorism Bill
- CID Criminal Investigation Department
- CPJ Committee to Protect Journalists
- CTA Counter-Terrorism Act
- CWC Ceylon Workers' Congress
- DFAT Department of Foreign Affairs and Trade
- DIE Department of Immigration and Emigration
- DRP Department for Registration of Persons
- GANHRI Global Alliance of National Human Rights Institutions
- HRCSL Human Rights Commission Sri Lanka
- ICC Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights
- ICCPR Act International Covenant on Civil and Political Rights Act
- IOM Internationale Organisatie voor Migratie
- IS Islamitische Staat
- ITAK Ilankai Tamil Arasu Kachchi
- ITJP International Truth and Justice Project
- LKR Sri Lankaanse roepies
- LLRC Lessons Learnt and Reconciliation Commission
- LTTE Liberation Tigers of Tamil Eelam
- NDF New Democratic Front
- ngo niet-gouvernementele organisatie
- NIC National Identity Card
- NTJ National Thowheed Jamath
- NURC National Unity and Reconciliation Commission
- OFPRA Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides
- OHCHR Bureau van de VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten
- OMP Office on Missing Persons
- P2P Pottuvil to Polikandy
- PLOTE People's Liberation Organisation of Tamil Eelam
- PTA Prevention of Terrorism Act
- RSF Reporters sans frontières
- SDIG Senior Deputy Inspector General
- SIS State Intelligence Service
- SJB Samagi Jana Balawegaya (*United People's Power*)
- SLFP Sri Lanka Freedom Party
- SLPFA Sri Lanka People's Freedom Alliance
- SLPP Sri Lanka Podujana Peramuna (*Sri Lanka People's Front*)
- TID Terrorism Investigation Division
- TNA Tamil National Alliance
- TPA Tamil Progressive Alliance
- UNDP VN-Ontwikkelingsprogramma
- UNHCR VN-Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen
- UNP United National Party
- UPFA United People's Freedom Alliance
- USDoS United States Department of State

7.2 Geraadpleegde openbare bronnen

7.2.1 Rapporten en publicaties

Adayaalam Centre for Policy Research

- Situation Brief No. 6; Deteriorating security situation facing families of the disappeared in the North-East, 16 mei 2022

Alphonsus, Daniel / National University of Singapore

- South Asia Scan; Sri Lanka's post-war defence budget: Overspending and underprotection, november 2021

Amnesty International

- Urgent Action: Demand investigation into missing journalist, 26 januari 2010
- Locked Away: Sri Lanka's security detainees, maart 2012
- Countering terrorism at the expense of human rights, januari 2019
- Sri Lanka: Withdrawal from UN commitments requires robust response by Human Rights Council, 27 februari 2020
- End the use of and repeal the draconian PTA, februari 2022
- Amnesty International commentary on the Prevention of Terrorism Act amendment bill, 18 maart 2022
- Urgent Action: Student leaders arbitrarily detained, 8 november 2022
- Sri Lanka: Online Safety Act major blow to freedom of expression, 24 januari 2024
- 'Ready to suppress any protest'; Sri Lanka: unlawful use of weapons during protests, april 2024
- The state of the world's human rights, april 2024

Amnesty International, Frontline Defenders, International Commission of Jurists e.a.

- Sri Lanka's flawed plans for a 'truth commission', 4 september 2023

Asia Pacific Forum, IDLO, UNDP

- Human Rights Commission of Sri Lanka; Report of the regional national human rights institutions project on inclusion, the right to health and sexual orientation and gender identity, 2013

Asian Development Bank

- Initial poverty and social analysis, 9 maart 2023

Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT)

- DFAT Country information report Sri Lanka, 4 november 2019
- DFAT Country information report Sri Lanka, 23 december 2021
- DFAT Country information report Sri Lanka, 2 mei 2024

Australian Strategic Policy Institute

- The fall of Sri Lanka's house of Rajapaksa, 13 juli 2022

Austrian Red Cross, Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (ACCORD)

- Sri Lanka: Situation of Tamils who participated in past protests; Query Response (a-12075-2), 10 februari 2023
- Sri Lanka: Situation of Tamils with links to the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE); situation of family members of former LTTE members; Query response [a-12075-1], 16 februari 2023

Bertelsmann Stiftung

- BTI 2022 Country Report - Sri Lanka, 2022
- BTI 2024 Country Report - Sri Lanka, 2024

Breedveld, P.

- Sri Lanka's failed reconciliation under the presidencies of Mahinda Rajapaksa and Maithripala Sirisena: A story of clashing nationalisms in a heavily polarized country, 2021

Carnegie Endowment for International Peace

- What Sri Lanka's presidential election means for foreign policy, 16 januari 2015

Center for Justice and Accountability, Committee to Protect Journalists (CPJ)

- Report on harassment, intimidation, surveillance and attacks against journalists in Sri Lanka, 9 februari 2021

Centre for Policy Alternatives (CPA)

- The eighteenth amendment and the constitution: Substance and process, 2011
- The need to repeal and replace the Prevention of Terrorism Act (PTA), 9 mei 2013
- CPA Statement on allegations against State Minister of Prison Management and Prisoners' Rehabilitation, 15 september 2021
- A commentary: Prevention of Terrorism (Amendment) Bill 2022, januari 2022
- Statement on recent arrests under the ICCPR Act & shrinking space for dissent, 31 mei 2023

Chattoraj, Diotima

- 'Narratives of Sri Lankan displaced Tamils living in welfare centers in Jaffna, Sri Lanka,' in: Journal of Maritime Studies and National Integration, 24 januari 2019

Civicus

- Sri Lanka: Release youth activist Nathasha Edirisooriya and drop charges, 20 juni 2023
- Sri Lanka: End judicial harassment against activist Nathasha Edirisooriya, 13 november 2023

Committee to Protect Journalists (CPJ)

- International Press Freedom Awards: J.S. Tissainayagam, Sri Lanka, Sunday Times, 2009
- Sri Lankan journalists turn to self-censorship under Rajapaksas as hope for justice fades, 28 april 2020

Council on Foreign Relations

- The Sri Lankan conflict, 18 mei 2009

Craven, Catherin Ruth

- 'Constraining Tamil transnational political action: Security governance practices beyond the sending state,' in: Journal of Global Security Studies, 7(4), 2022

DeVotta, Neil

- 'Standardization and ethnocracy in Sri Lanka,' WIDER Working Paper, No. 2022/86, 2022

Election Commission of Sri Lanka

- Provincial Council elections results 2012, 2012
- Provincial Council elections results 2013, 2013
- Presidential elections: District results by polling division and all island results, 2015
- Presidential elections 2019: All island results, 17 november 2019
- Parliament elections 2020: Votes, seats & national list seats by party, 7 augustus 2020

European Union

- EU Election observation mission Sri Lanka 2005; Final report on the presidential elections, 17 november 2005
- EU annual report on human rights and democracy in the world 2022 country updates: Sri Lanka, 3 augustus 2023

Fernando, Ruki

- Nathasha Edirisooriya, Ramzy Razeek, Shakthika Sathkumara and the ICCPR Act, 14 november 2023

Fernando, Kerl,

- 'Identifying the core challenge in the post-war peace setting in Sri Lanka: A focus on peace attitudes,' in: Proceedings in Defence & Strategic Studies, 9th International Research Conference-KDU, Sri Lanka, 2016

Freedom House

- Beyond the protests: Sri Lanka's Aragalaya movement and the uncertain future, 26 oktober 2023

Frerks, Georg

- "'Life after death": Remembering the "Tamil Tigers" in North-East Sri Lanka,' in: Civil Wars, 10 februari 2023

GSMA

- Digital Identity Country Report: Sri Lanka, 22 februari 2019
- Exploring the gender gap in identification: Policy insights from 10 countries, 23 februari 2019

Gunaratna, Rohan en Bodhana Perera

- 'Sri Lanka: The evolution of an offensive intelligence culture,' in: Shaffer, R., The handbook of Asian intelligence cultures, 2022

Human Rights Commission Sri Lanka (HRCSL)

- Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2018
- Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2019
- Annual report 2018, 2019
- Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2020
- Annual report 2019, 2020
- Prison study by the Human Rights Commission of Sri Lanka, 25 november 2020
- Details of Complaints Received by Head Office & Regional Office – 2021
- Annual report 2020, 2021
- Annual report 2021, 2022
- The HRCSL's Report relating to civil and political rights within the country for the review of Sri Lanka (6th periodic report) by the Human Rights Committee during its 137th Session, 25 januari 2023

Human Rights Watch (HRW)

- World Report 2010; Events of 2009, 2010
- Sri Lanka after the Tigers: Letter from Mannar, 19 februari 2016
- Locked up without evidence; Abuses under Sri Lanka's Prevention of Terrorism Act, 29 januari 2018
- Sri Lanka draft Counter Terrorism Act of 2018, 21 oktober 2018
- "Why can't we go home?"; Military occupation of land in Sri Lanka, 2018
- UN Rights Council should uphold Sri Lanka commitments, 3 maart 2020
- Open wounds and mounting dangers blocking accountability for grave abuses in Sri Lanka, 1 februari 2021
- Sri Lanka: Landmark UN resolution promotes justice, 25 maart 2021
- "In a legal black hole": Sri Lanka's failure to reform the Prevention of Terrorism Act, 7 februari 2022
- Sri Lanka: Government backers attack peaceful protesters, 10 mei 2022
- Sri Lanka: End use of terrorism law against protesters, 31 augustus 2022
- Sri Lanka: Draft 'Rehabilitation' Law would spur abuse, 17 oktober 2022
- "If we raise our voice they arrest us": Sri Lanka's proposed Truth and Reconciliation Commission, 18 september 2023
- Sri Lanka: Tamils detained for commemorating war dead, 6 december 2023
- World Report 2024; Events of 2023, 11 januari 2024
- Sri Lanka: New transitional justice process lacks credibility, 29 januari 2024
- Under Ranil Wickremesinghe, Sri Lanka is going fast - in reverse, 14 februari 2024

Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC)

- LKA105432.E: Sri Lanka: Activity of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) in Sri Lanka, including arrests, whether LTTE members have been responsible for extortion, disappearances or bombings since the government defeated the LTTE, and whether the LTTE has the capacity to regroup within Sri Lanka (2010-Feb. 2016), 15 maart 2016
- LKA106007.E: Sri Lanka: entry and exit procedures at international airports, including security screening and documents required for citizens to enter and leave the country; treatment of returnees upon arrival at international airports, including failed asylum seekers and people who exited the country illegally; factors affecting the treatment, including ethnicity and religion (2015-November 2017), 10 november 2017
- LKA200988.E: Sri Lanka: Situation and treatment of returnees, including failed asylum seekers (2020-March 2022), 2 mei 2022

INFORM Human Rights Documentation Centre

- Repression of dissent; Annual report 2022, mei 2023
- Repression of dissent in Sri Lanka in September 2023, november 2023

Institute of Peace and Conflict Studies (IPCS)

- Sri Lanka: Challenges of Rehabilitation and Reintegration, 7 augustus 2013

International Commission of Jurists (ICJ)

- ICJ Briefing Note: Beyond lawful constraints: Sri Lanka's mass detention of LTTE suspects, september 2010
- Sri Lanka: newly adopted 20th Amendment to the Constitution is blow to the rule of law, 27 oktober 2020
- Sri Lanka: Revised version of anti-terror bill threatens human rights, 25 september 2023
- Sri Lanka: Proposed Online Safety Bill would be an assault on freedom of expression, opinion, and information, 29 september 2023

International Crisis Group (ICG)

- Statement on the Report of Sri Lanka's Lessons Learnt and Reconciliation Commission, 22 december 2011
- Sri Lanka: Tamil politics and the quest for a political solution, 20 november 2012
- Sri Lanka's Easter bombings: Peaceful coexistence under attack, 23 april 2019
- Sri Lanka's presidential election brings back a polarising wartime figure, 18 november 2019
- Sri Lanka: Prevention should be at heart of new human rights council resolution, 25 februari 2021
- Sri Lanka needs truth but not (yet) a truth commission, 7 september 2023

International Federation for Human Rights

- Sri Lanka: LLRC report fails to address war crimes committed during the last stages of the civil war in 2009, 20 december 2011

International Federation of Journalists (IFJ)

- States of control: Covid, cuts and impunity; South Asia press freedom report 2019-2020, 2021

International Truth and Justice Project (ITJP)

- Terrorism Investigation Division: Sri Lankan police, september 2019
- Sri Lanka: Torture & sexual violence by security forces 2020-21, september 2021
- Disappearance, torture and sexual violence of Tamils 2015-2022, mei 2024

International Truth and Justice Project (ITJP), Journalists for Democracy (JDS)

- Joint submission from International Truth and Justice Project Sri Lanka (ITJP-SL) and Journalists for Democracy (JDS) to fourth cycle of universal periodic, 14 juli 2022

Konrad Adenauer Stiftung

- Sri Lanka; An assessment of the Gotabaya Rajapaksa presidency, mei 2022

Landinfo

- Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012

Le Monde diplomatique

- Sri Lanka and the 18th amendment, 10 september 2010

London School of Economics (LSE)

- The Nineteenth Amendment is a historic constitutional milestone in Sri Lanka's ongoing political development, 6 mei 2015

Ministerie van Buitenlandse Zaken

- Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2010), 1 september 2010
- Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juli 2011), 26 oktober 2011
- Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (juni 2013), 6 juni 2013
- Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka (oktober 2014), 2 oktober 2014

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)

- Sixth periodic report submitted by Sri Lanka under article 40 of the Covenant, due in 2017 (CCPR/C/LKA/6), 25 april 2019
- Sri Lanka: UN experts call for swift suspension of Prevention of Terrorism Act and reform of counter-terrorism law, 2 maart 2022
- Call for restraint ahead of Sri Lanka protest, 8 juli 2022
- Call to Sri Lanka to revise anti-terrorism bill, 22 januari 2024

Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides (OFPRA)

- Sri Lanka: Le marche P2P, 23 februari 2022
- Sri Lanka: Le mouvement de protestation "Aragalaya" de 2022 contre le gouvernement des Rajapaksa, 18 augustus 2022
- Sri Lanka: Le journal IBC Tamil, 30 maart 2023

Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka

- Prevention of Terrorism (temporary provisions) Act, No. 48 of 1979, 20 juli 1979
- Immigrants and Emigrants (amendment) Act, No. 16 of 1993 (Certified on 31st March, 1993), 2 april 1993
- Human Rights Commission of Sri Lanka Act, No. 21 of 1996, 21 augustus 1996
- Immigrants and Emigrants (amendment) Act, No. 31 of 2006 (Certified on 26th September, 2006), 29 september 2006
- Registration of Persons (amendment) Act, No. 8 of 2016, 8 juli 2016
- Office on Missing Persons (Establishment, administration and discharge of functions) Act, No. 14 of 2016, 26 augustus 2016
- Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) (Amendment) A Bill to amend the Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act, No. 48 of 1979, 10 februari 2022
- Online Safety Act, No. 9 of 2024, 2 februari 2024
- Announcements by the Hon. Speaker - 20.02.2024, 20 februari 2024

Ratner, Steven R.

- "Accountability and the Sri Lankan Civil War," in: American Journal of International Law 106, no. 4, 2012

People for Equality and Relief in Lanka (PEARL)

- PEARL condemns the arrest of the Mayor of Jaffna, Viswalingam Manivannan, and demands the dropping of all charges, 9 april 2021
- State-sponsored Sinhalization of the North-East, maart 2022

Reporters sans frontières (RSF)

- Sri Lanka: Harassment of journalists surges in first days of Rajapaksa presidency, 3 december 2019
- Sri Lanka: Tamil reporter held on absurd terrorism charge, 7 maart 2022
- RSF urges Sri Lankan government to stop hounding Tamil journalists, 9 september 2022

Saroor, Shreen Abdul en Mytili Bala

- 'Terrorising minorities through 'counterterrorism',' in: S.A. Saroor, Muslims in post-war Sri Lanka: Repression, resistance & reform, 2022

The Centre on Conflict, Development and Peacebuilding

- CCDP Working Paper: An institutional history of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), oktober 2014

The Gazette of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka

- Part II of September 14, 2018; Supplement: Counter Terrorism A Bill, 17 september 2018
- The United Nations Act, No. 45 of 1968; Amendment to the list of designated persons under regulation 4(7) of the United Nations Regulations No., 1 of 2012 (L.D.B. 7/2001[IV]), 1 augustus 2022
- Part II of March 17, 2023; Supplement: Anti-Terrorism A Bill, 22 maart 2023

The Oakland Institute

- The long shadow of war: The struggle for justice in postwar Sri Lanka, mei 2015

Transparency International Sri Lanka

- The forgotten Constitutional Council; An analysis of consequences of the non-implementation of the 17th Amendment, 28 augustus 2008
- Adverse impact of the 18th amendment on governance, 2010

Tweede Kamer der Staten-Generaal

- Vergaderjaar 2018-2019; Mensenrechten in het buitenlands beleid; 32 735, Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken, nr. 231, 20 december 2018

UNICEF

- Citizens budget 2022: Northern Provincial Council, 2022

United Kingdom Foreign, Commonwealth & Development Office

- Corporate report human rights and democracy: the 2022 Foreign, Commonwealth & Development Office report, 13 juli 2023

United Kingdom Home Office

- Country information and guidance; Sri Lanka: Tamil separatism (version 3.0), augustus 2016
- Country policy and information note: Tamil separatism, Sri Lanka, April 2023 (accessible version): Updated 14 April 2023, 14 april 2023

- Report of a Home Office fact-finding mission to Sri Lanka, 20 januari 2020
- Country policy and information note; Sri Lanka: Tamil separatism, augustus 2022

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

- Sri Lankan refugee returnees in 2018, september 2020
- Sri Lankan refugee returnees in 2019 and 2020, oktober 2022

United Nations Human Rights Council

- Report of the OHCHR investigation on Sri Lanka (OISL) (A/HRC/30/CRP.2), 16 september 2015
- Resolution adopted by the Human Rights Council on 1 October 2015; 30/1 Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka (A/HRC/RES/30/1), 14 oktober 2015
- Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the Office of the High Commissioner and the Secretary-General; Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka (A/HRC/32/CRP.4), 28 juni 2016
- Visit to Sri Lanka: Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism (A/HRC/40/52/Add.3), 14 december 2018
- Opinions adopted by the Working Group on Arbitrary Detention at its eighty-seventh session, 27 April–1 May 2020; Opinion No. 8/2020 concerning Delankage Sameera Shakthika Sathkumara (Sri Lanka) (A/HRC/WGAD/2020/8), 22 mei 2020
- Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka: Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/46/20), 9 februari 2021
- Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 March 2021; 46/1 Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka (A/HRC/RES/46/1), 26 maart 2021
- Written statement submitted by Pasumai Thaayagam Foundation, a non-governmental organization in special consultative status (A/HRC/49/NGO/230), 16 februari 2022
- Promoting reconciliation, accountability and human rights in Sri Lanka - Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/49/9), 25 februari 2022
- Situation of human rights in Sri Lanka: Comprehensive report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/51/5), 4 oktober 2022
- Resolution adopted by the Human Rights Council on 6 October 2022 (A/HRC/RES/51/1), 12 oktober 2022
- Situation of human rights in Sri Lanka: Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights (A/HRC/54/20), 6 september 2023

United Nations Secretary-General

- Report of the Secretary-General's Panel of Experts on accountability in Sri Lanka, 31 maart 2011
- Report of the Secretary-General's internal review panel on United Nations actions in Sri Lanka, november 2012

United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF)

- Country Update: Sri Lanka, november 2022

United States Congress

- Congressional Research Service, Sri Lanka: Background, reform, reconciliation, and geopolitical context, 4 januari 2017

United States Department of State (USDoS)

- Country Reports on Terrorism 2007: Sri Lanka, 30 april 2008
- Report to Congress on incidents during the recent conflict in Sri Lanka, 2009
- Country Reports on Terrorism 2018: Sri Lanka, oktober 2019
- Country reports on Terrorism 2021: Sri Lanka, 27 februari 2022
- 2021 Country reports on human rights practices: Sri Lanka, april 2022
- 2022 Country reports on human rights practices: Sri Lanka, maart 2023
- Country reports on terrorism 2022: Sri Lanka, 30 november 2023
- Sri Lanka 2022 International religious freedom report, 15 mei 2023
- 2023 Country reports on human rights practices: Sri Lanka, april 2024

World Bank Group

- Sri Lanka poverty update: Background report to Sri Lanka poverty assessment, 2022

7.2.2 *Nieuwsbronnen*

Al Jazeera	Financial Times
Associated Press News	France24
BBC Monitoring	Newsire
BBC News	NOS Nieuws
CNN	NRC
Colombo Gazette	Reuters
Daily FT	Tamil Guardian
Daily Mirror	The Guardian
Deutsche Welle	The Hindu
Economy Next	The New York Times

7.2.3 *Websites*

- Armed Conflict Location and Event Data Project
<https://acleddata.com/data-export-tool/>
- CIA World Factbook
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2022/countries/sri-lanka/>
- Committee to Protect Journalists
<https://cpj.org/data/killed/>
- Department for Registration of Persons
<https://drp.gov.lk/en/home.php>
- Department of Immigration and Emigration
<https://www.immigration.gov.lk/>
- Freedom House
<https://freedomhouse.org/country/sri-lanka/>
- Front Line Defenders
<https://www.frontlinedefenders.org/en/location/sri-lanka>
- Global Security
<https://www.globalsecurity.org/military/world/sri-lanka/mod.htm>
- Global Terrorism Database

- <https://www.start.umd.edu/gtd/search/>
- Human Rights Commission Sri Lanka
<https://www.hrcsl.lk/reports/statistics-of-complaints/>
<https://www.hrcsl.lk/case-recommendations/>
- International Foundation for Electoral Systems
<https://www.electionguide.org/elections/>
- International Monetary Fund
<https://www.imf.org/en/Countries/LKA>
- Minority Rights Group International
<https://minorityrights.org/country/sri-lanka/>
- Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
<https://kennisbankterrorisme.nctv.nl/organisaties/>
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
<https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/sri-lanka-accountability/index>
- Reporters sans frontières
<https://rsf.org/en/country/sri-lanka>
<https://rsf.org/en/index>
- South Asia Terrorism Portal
<https://www.satp.org/satporqtp/countries/srilanka/terroristoutfits/ltte.htm>
- Sri Lanka Ministry of Defence
https://www.defence.lk/Publication/army_act
- Sri Lanka Police
https://www.police.lk/?page_id=6537#
- Sri Lanka Red Cross Society
<https://www.redcross.lk/sri-lanka-country-profile/provinces/>
- United Nations Population Fund
<https://www.unfpa.org/data/world-population/LK>
- The World Bank
<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&country=LKA>

7.3 Kaart van Sri Lanka

(De weergave van grenzen en namen op deze kaart en de gebruikte benamingen dienen niet te worden opgevat als een bevestiging of aanvaarding daarvan door het Koninkrijk der Nederlanden.)